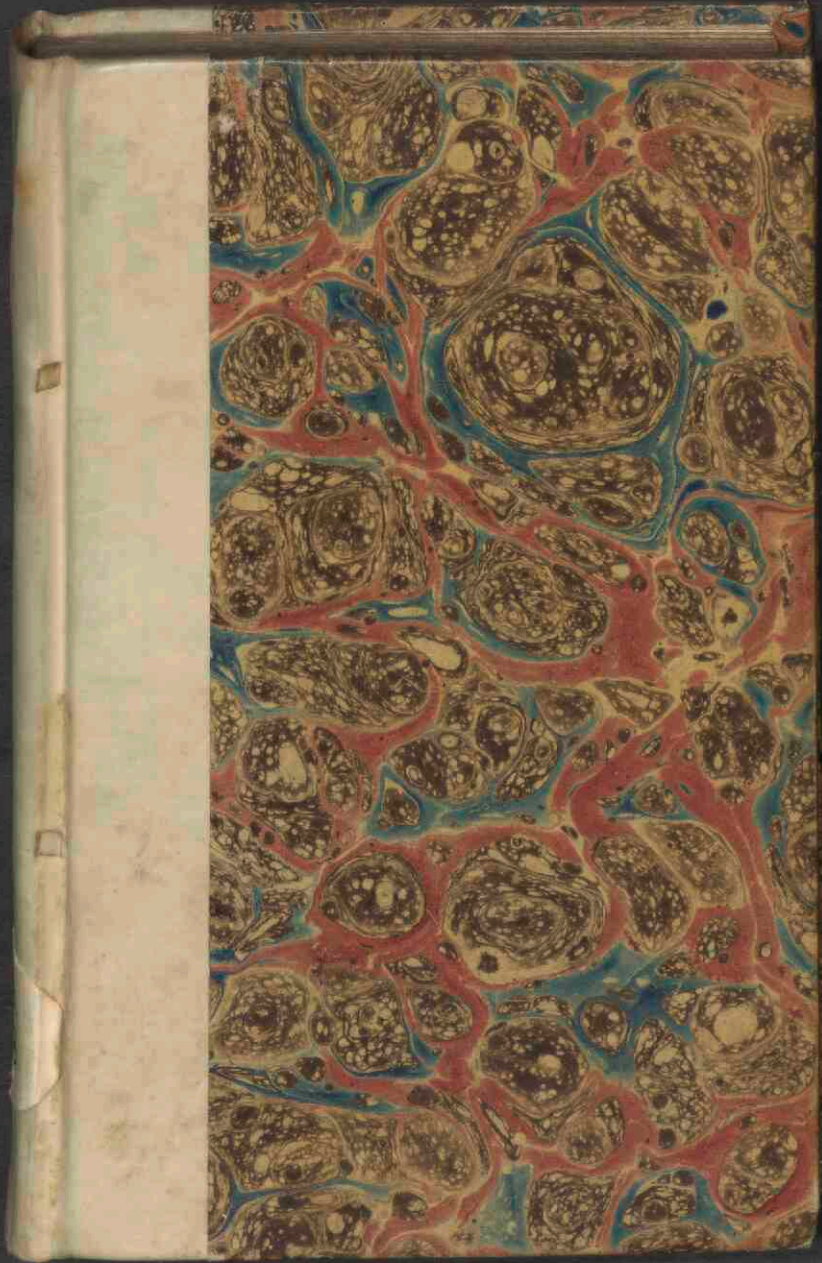

Declaratio caussarum, ob quas Belgium grauissimis praemittitur calamitatibus, cum demonstratione remedij aduersus easdem efficacissimi.

<https://hdl.handle.net/1874/427731>

**Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell
Huybert van Buchell (1513-1599)**

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
  - de kopsnede
  - de frontsnede
  - de staartsnede
  - het achterplat

**This book is part of the Van Buchell Collection
Huybert van Buchell (1513-1599)**

More information on this collection is available at:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

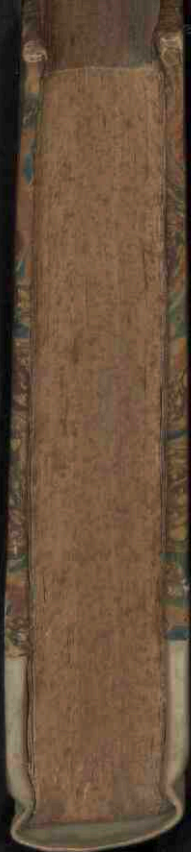
PETRI AD.

UDONTARO

ADONTARO

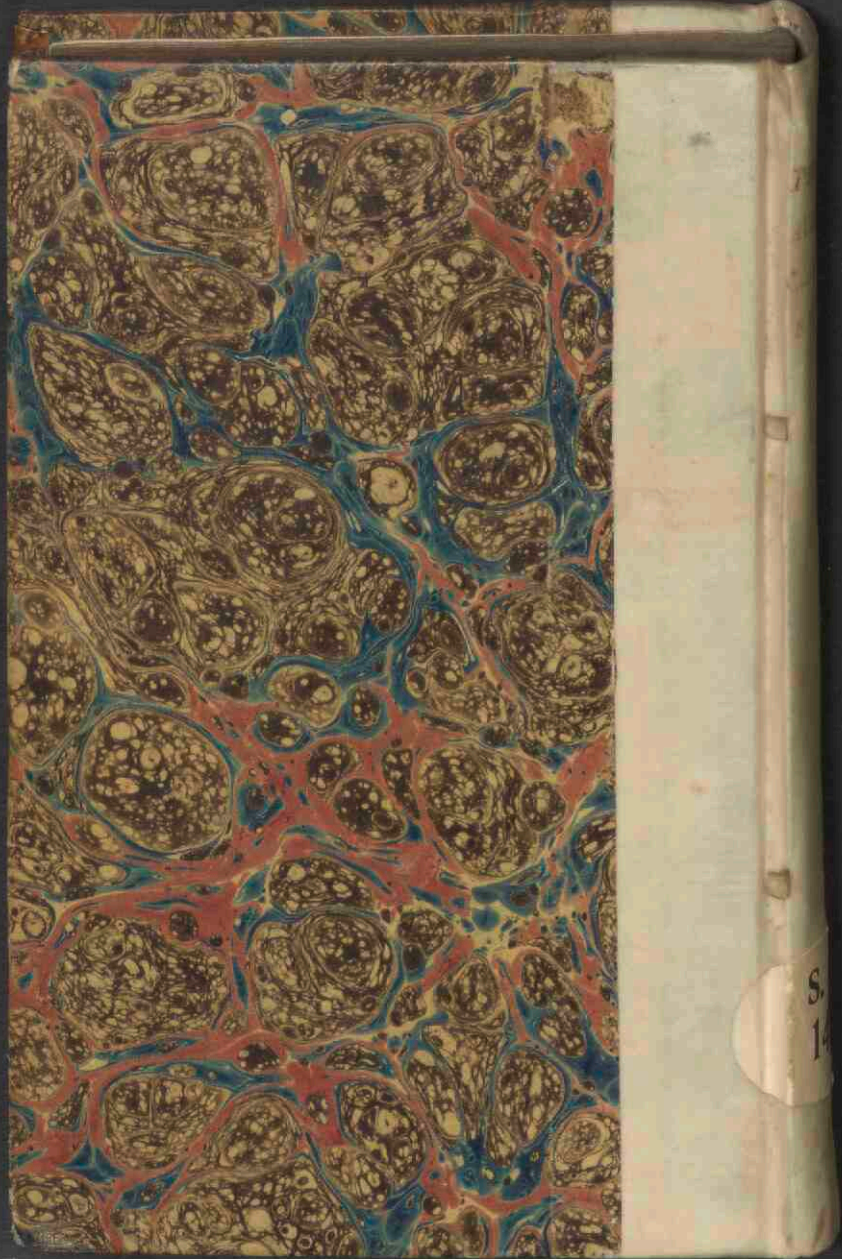
ADONTARO

S. oct.
1478

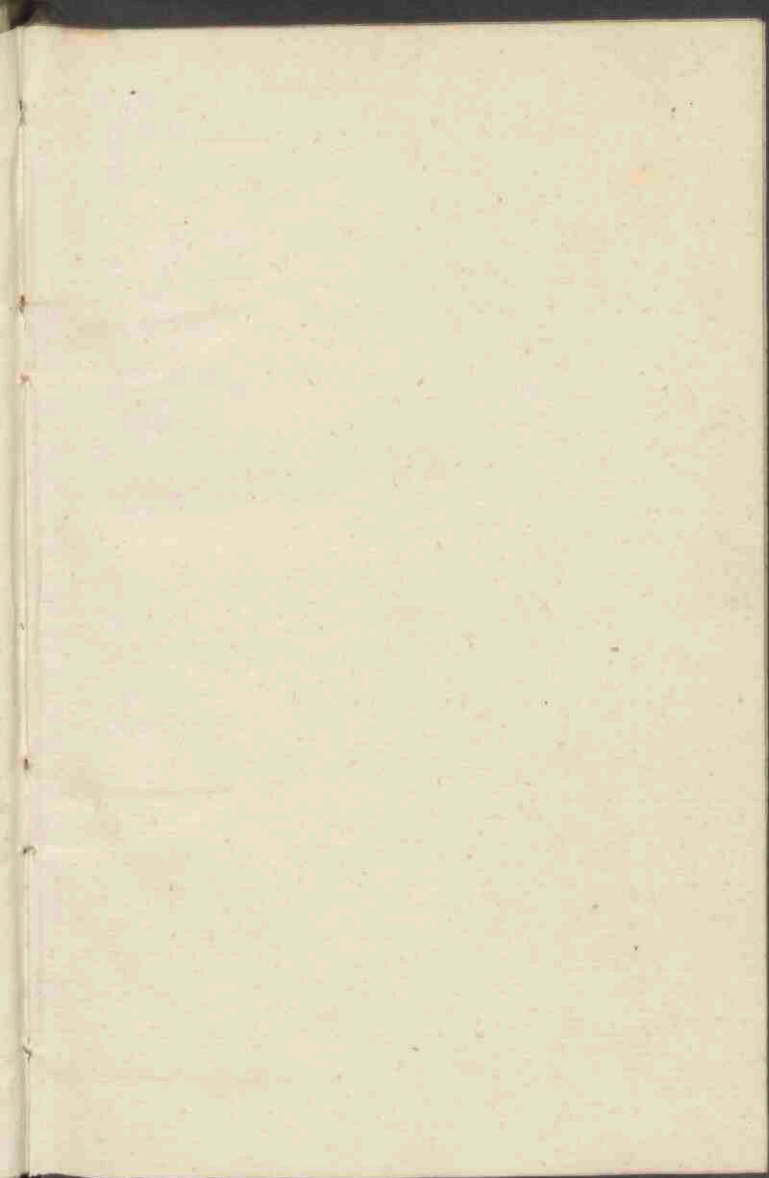
S.
14

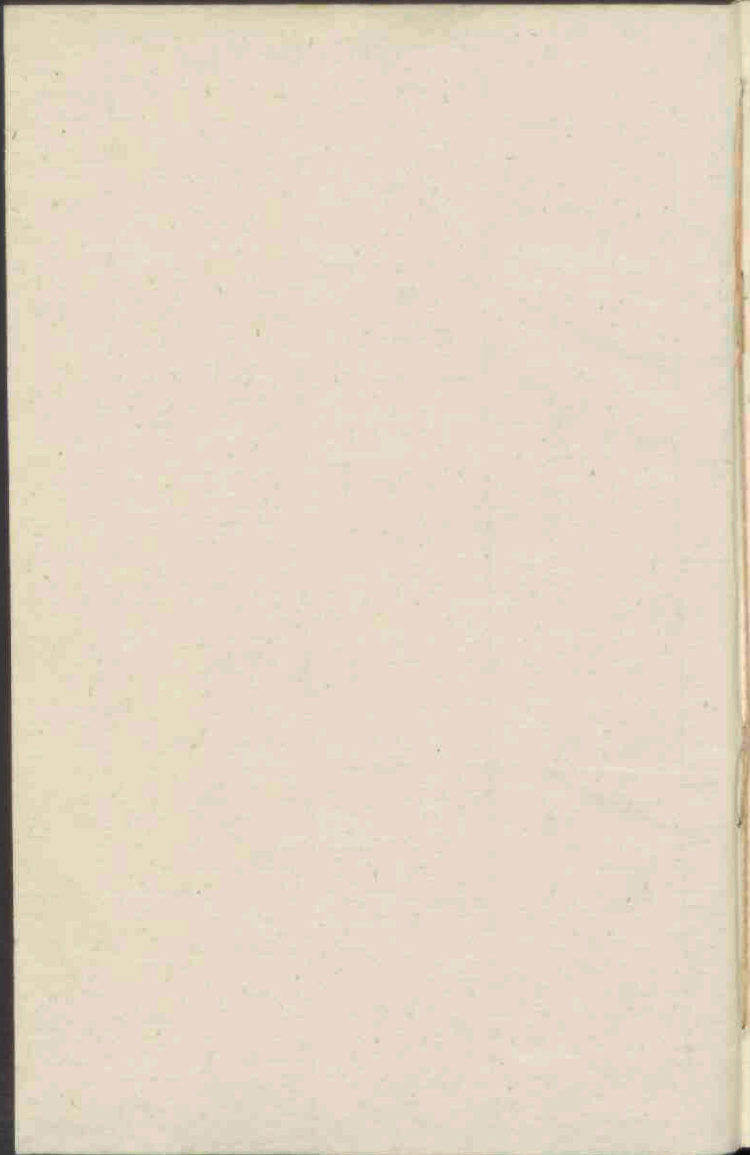

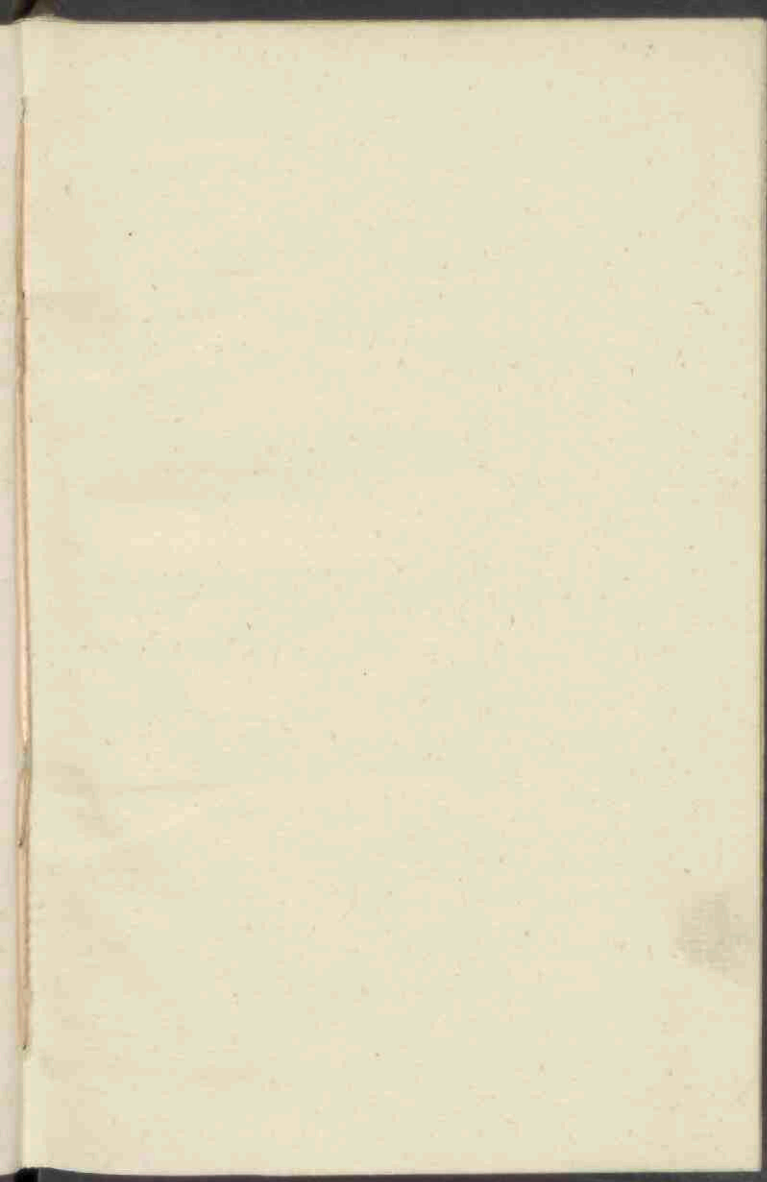
Historia Gentium

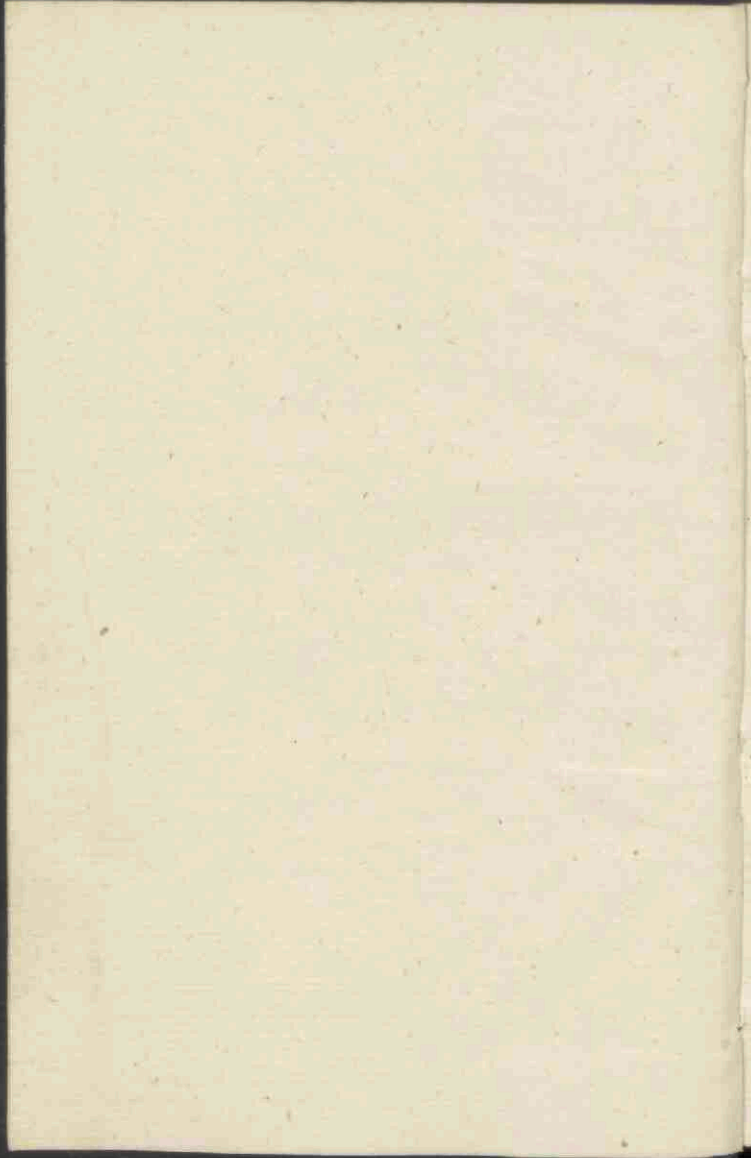
Octavo n° *1478.*

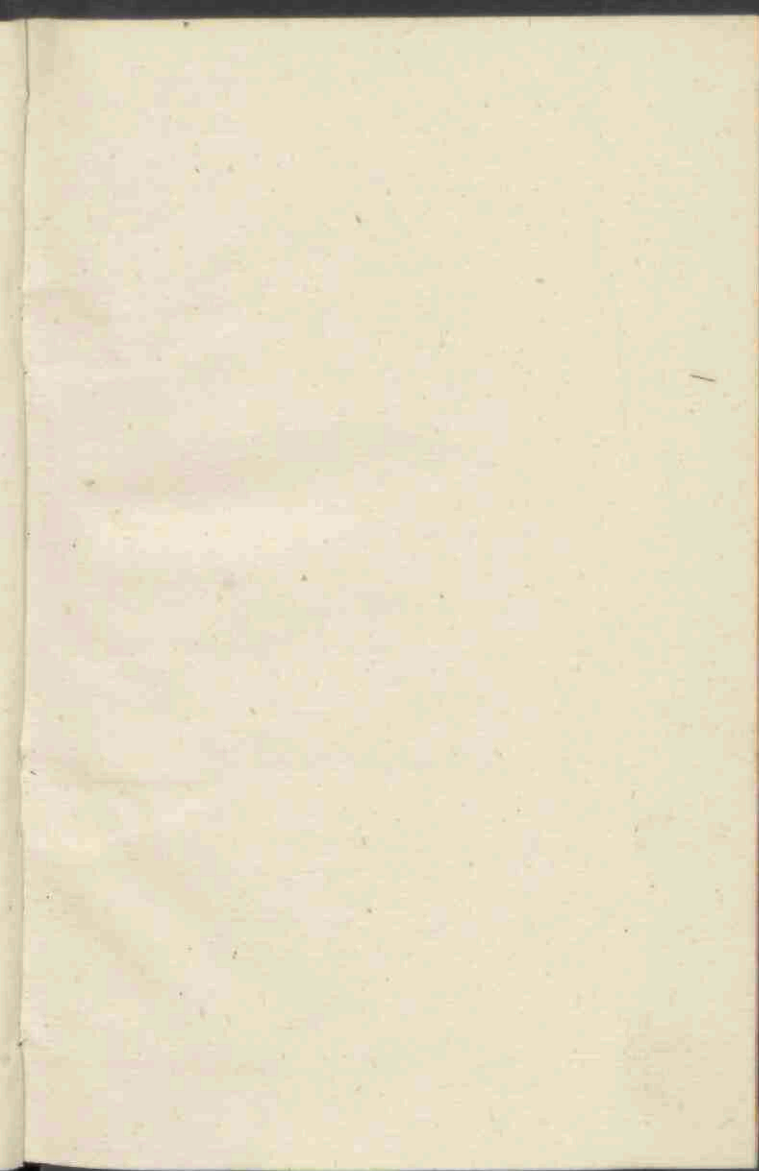
S. oct.
1478

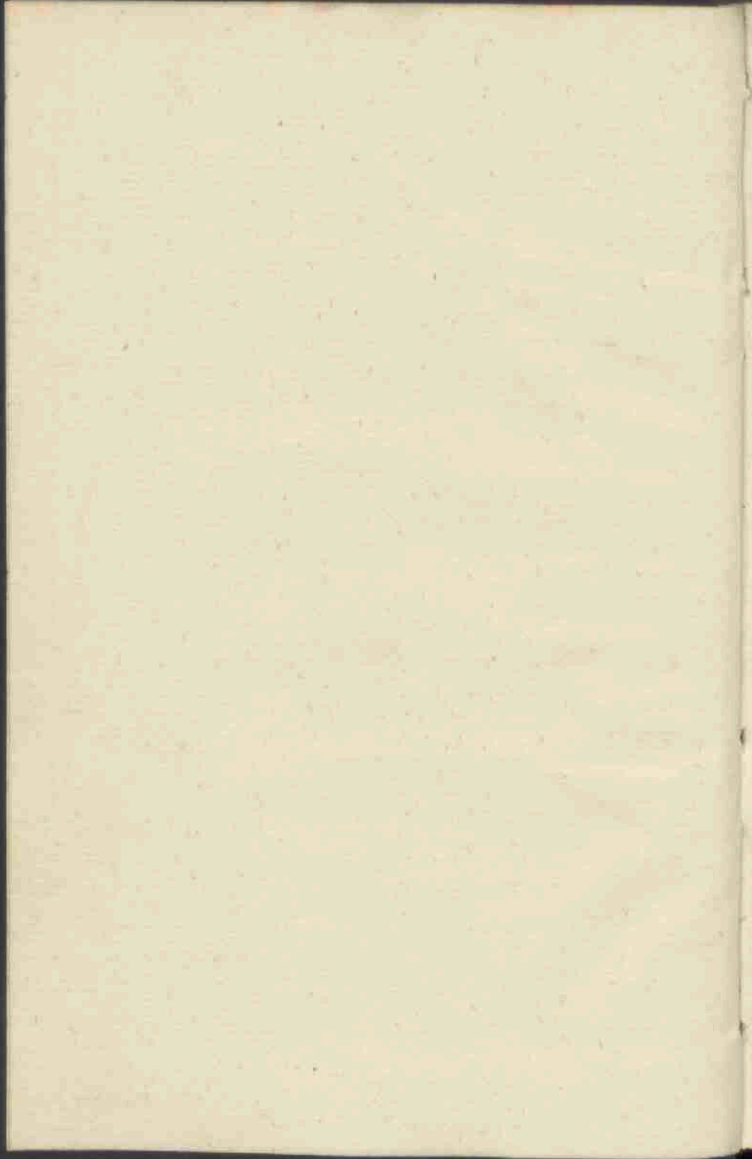

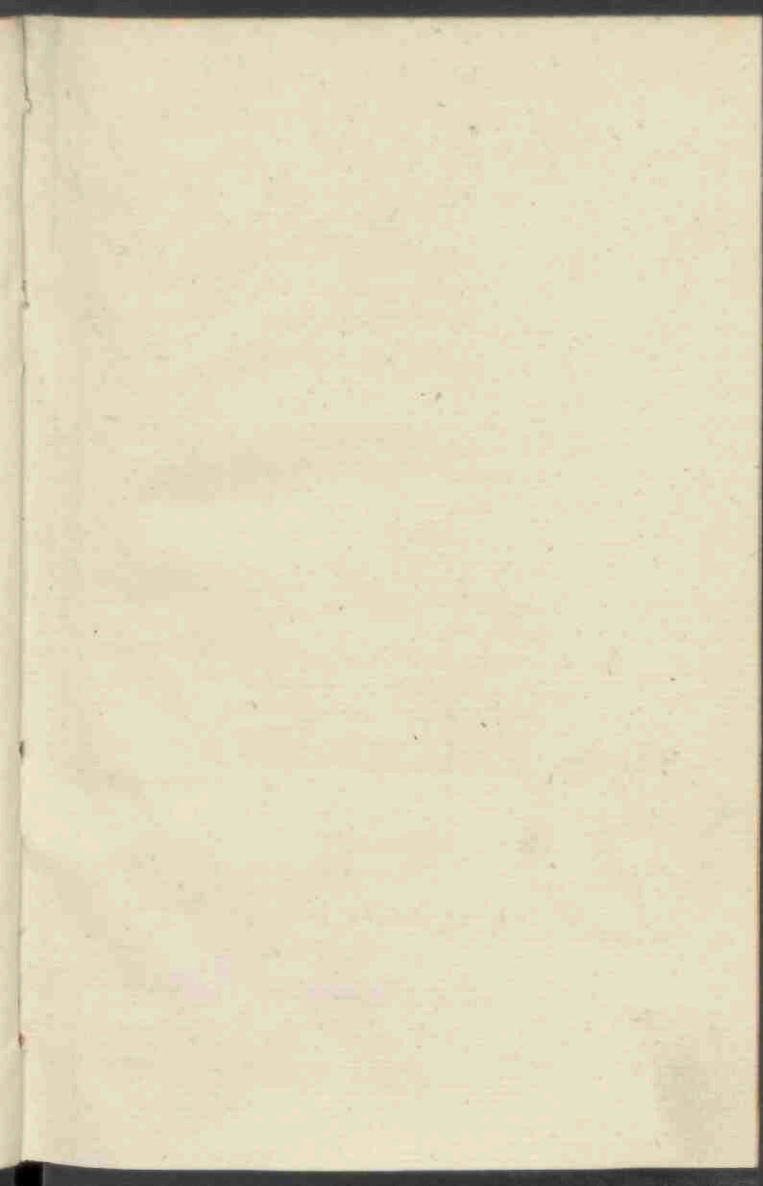

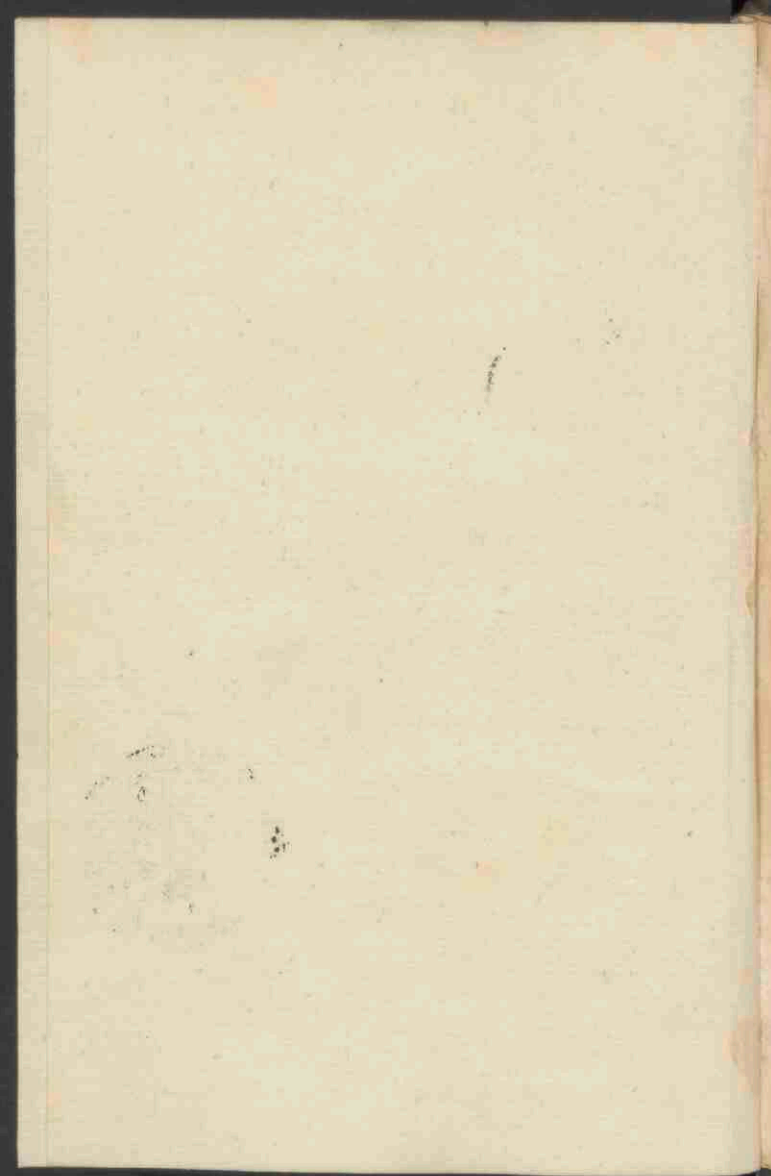

DECLARATIO

CAVSSA=
RVM, OB QVAS BEL,
GIVM GRAVISSIMIS PRAE-
mitur calamitatibus, cum demon-
stratione remedij aduersus eas-
dem efficacissimi.

*Auctore V. P. F. Petro à S. Audomaro, aliàs de
Ualloncappelle, Religioso instituti D.
Benedicti, ex monasterio montis
sancti Uinnocij.*

I E R E M I A E 9.

Quis annunciet, quare perierit terra? &c. Et dixit
Dominus, quia dereliquerunt legem meam quam
dedi eis, & non audierunt vocem meam, &
non ambulauerunt in ea, & abierunt
post prauitatem cordis sui, &
post Baalim.

COLONIAE,
Apud Maternum Cholinum.
M. D. LXXXII.

Cum Gratia & Præuilegio. Cas. Maiest.

DEPARTMENT OF THE ARMY
OFFICE OF THE QUARTERMASTER GENERAL
WASHINGTON, D. C.
OFFICE OF THE QUARTERMASTER GENERAL
WASHINGTON, D. C.

OFFICE OF THE QUARTERMASTER GENERAL
WASHINGTON, D. C.

OFFICE OF THE QUARTERMASTER GENERAL
WASHINGTON, D. C.

OFFICE OF THE QUARTERMASTER GENERAL
WASHINGTON, D. C.

OFFICE OF THE QUARTERMASTER GENERAL
WASHINGTON, D. C.

ILLVSTRIS-
SIMO, EXCELLENTIS-
SIMOQVE DOMINO D. A-
lexandro Farnesio, Principi Parmen-
si, Regiæ Catholicæ Maiestatis, Ditio-
num Belgicarum Gubernatori, ac su-
premo exercitus duci, Principi
verè religioni deditissimo,
& domino suo clemen-
tissimo.

D*Erpendens ani-
mo, Illustrissime
Princeps, quan-
tum Belgis ma-
lorum attulerit
ignorantia caussarum, tumult-
uum, seu tempestatum; quibus
hactenus iactamur: quodq̃ fal-
so conceptæ de ijs opiniones plu-
rimos pertraxerint, ut parti*

A 2 inua-

inuasoris Belgici dominij faue-
rent, atque etiam suppetias fer-
rent; operapretium fore duxi, si
de causis Belgicarum calami-
tatum aliquid scriberem, per-
suasus non paucos, percepta il-
larum, ut à nobis expenduntur,
ac declarantur, cognitione, fu-
turos, ut ab iniqua mox resili-
ant sententia, ac etiam Regia
Maiestati sese ultrò dedant, e-
iusq; causam constantius, deinceps
tueantur. Atque tantò li-
bentius hunc suscepi laborem,
quod mihi in exilium ex Flan-
dria, hereticorū perfidia, Geu-
siorumq; militum seuitia aba-
cto, plus satis suppeteret ocij ad
hæc concinnāda, tum quòd mo-

DEDICATORIA.

nasticen, cuius sum cādidatus,
 dum sartam tectam cum mo-
 nasterio patrum nostrorum im-
 mensis laboribus ac impensis e-
 recto, cōseruare anniterer, sub
 iugo plane barbarico eorum,
 qui authores sunt presentium
 arumnarum, aliquamdiu vi-
 uens, didicerim exactius, quin
 & egregiè persenserim, quanta
 ferueant malicia, & in Ecclesi-
 asticos maleuolentia, quo dein-
 de suas intentiones, studia, o-
 peras dirigant, qui patriæ liber-
 tatis assertores, eiusq; à tyran-
 nide vindicatores dici volunt,
 cum sint ipsi patriæ oppressores,
 eiusq; crudelissimi tortores. Por-
 rò cum hi nostris hisce scriptis

EPISTOLA

suis depingantur coloribus, & calamitatū cause: iuxta plurimorum opinionones perperam de illis sentientium minimè expendantur: Consultum mihi visum fuit, si hæc nostra qualiacunq; studia dedicarem ei, qui posset & vellet tum suffragijs, tum sua authoritate ea defendere aduersus illos, qui veritati luculētò propositæ aurem accommodare detrectabunt, nec ferēt sua à nobis lancinari hulnera nimis, ea, ut pus omne expuant, premi. At qui hæc mihi animo pertractanti, ilico tua Illustrissime Princeps, occurrit celsitudo, que non minori est Belgis in admiratione ac reue-

rentia.

DEDICATORIA.

rentia, quàm authoritate apud
 eosdem prædita. Nimirum per
 Heroica in Bellis facinora, tu-
 amquæ in rebus gerendis pru-
 dentiam, nec non ineffabilem er-
 ga omnes Belgas humanitatem
 (quorum gratia tibi omnium
 nostrum animos maximè de-
 uinxisti) tum ob eximiam in fi-
 dem Catholicam & Regem no-
 strum longè clemētissimum, pi-
 etatem, qua te tuis ex ditioni-
 bus ubi liberū tibi fuerat, sum-
 ma cum gloria, quiete, opulen-
 tia, dominari compulit: & in
 Belgicam descenderes Galliam,
 Regi Catholico subditam, utiq;
 præliaturus prælia domini ad-
 uersus perditissimos hostes Ma-

iestatis diuinæ ac Regiæ, totum-
 que Belgium Regis authorita-
 te rectorus. Armis deinde quã
 doquidẽ cum hæreticis, & im-
 pijs inuasoribus Belgij, a-
 liter agi non potuerit, Belgis,
 Deo, Regi^q, deuotis, pacem qui-
 etem^q redderes. Illis, ut patriæ
 hostibus nocentissimis ex Bel-
 gio profligatis. Quod Deo vo-
 tis ac virtutibus tuis aspiran-
 te, facturum te prope diem om-
 nes speramus, atque etiam to-
 tis præcordijs id ipsum ab eo, &
 abs te efflagitamus. Itaque isti-
 hæc aliãq; per plura, quantum-
 uis magno herõè digna in te
 consyderans, atque exosculans.
 quam humillime me ipsum cun-

his nostris lucubrationibus nō
 indignis, ut multorum est sen-
 tentia, quæ in lucem prodeant
 T. Celsitudini offero atque con-
 secro, supplicans, quatenus à
 maleuolis, inimicisq; veritatis
 tueri nos ac protegere digne-
 tur. Quod spero supplici non
 dedignaberis prestare, ubi in-
 tellexeris sincerè nos causas
 tractasse calamitatum, quibus
 propulsandis tuum omne cōfers
 studiū, vitamq; exponere haud
 dubitas. Tum quod illas scrip-
 titando falsas de Rege eiusque
 fidelioribus seruis conceptas, à
 vulgo & quibusque maleuolis
 opiniones ac sententias conuel-
 lere studeamus, veras pro sal-

EPISTOLA

sis, omnium ob oculos ponentes,
 atq; etiam subditos varijs de-
 lusos mendacijs, partibusq; u-
 surpatorum fauentes, Regi suo
 ac domino legitimo, quantum
 doctrina à nobis potuit fieri, re-
 stituere: eiq; arctius coniunge-
 re. Ut omittam pharmaca ad-
 uersus calamitates Belgicas ex
 diuersis ortas causis, hic propi-
 nari efficacissima. Feceris pro-
 inde tua humanitate haud in-
 dignum, si hoc literarum mu-
 nusculum, ea, qua aliorum so-
 les, benignitate, ac animi grati-
 tudine exceperis, patiarisque,
 ut tua protectione munitum
 in lucem prodeat. Quod si pro
 tua in studiosos humanitate fa-

DEDICATORIA.

etum senserimus, libētius pro-
 fecto ac studiosius ad Belgicam
 Rempub. Religionemque Ca-
 tholicam iuuandum, nostra li-
 cet exigua conferemus studia,
 eoque nomine instātius Deum
 ac patrem domini nostri Iesu
 Christi orabimus, supplicātes,
 ut per te refrenentur potenti-
 us, atque etiam ex Belgio profli-
 gantur, qui omnes Deo deuo-
 tos infestissimè prosequuntur,
 qui fidem Catholicam putidif-
 simo Caluini fermento inficere
 nituntur, q̄ patriā olim floren-
 tissimam depopulātur. Qui Ca-
 tholicum Regem, suum domi-
 num abnegant, persequuntur,
 maledictis lacerant, aliaque di-

EPISTOLA

Et horrenda perpetrant.

*Deus optimus Maximus in
Belgarum commodum digne-
tur Celsitudinis tuæ pijs fauere
studijs, salutem tuã, ut omnes
optãt Belgæ, tueri, vitam diu-
tissimè conseruare incolumem;
sancta tuo pectori ingerere con-
silia, vires amplificare, quas
in Dei augenda atque illustrã-
da gloria, Regis verò nostri
promouendis desiderijs ac stu-
dijs, quibus suo Belgio pro-
curat pacem, multò libentissime
exponis.*

*F. Petrus Tuæ Celsitudini deditissimus
à S. Audomaro, aliàs de U Vallon-
cappelle.*

AD CATHOLICVM
LECTOREM CARMEN M.

Adriani vande Brule, Sacre The-
ologię Licentiati.

SI quis fortè voles, cognoscere Belgica fata,
Et quæ tanta fuit discere causa mali,
Curve modo pereat regio famosa per orbem,
Qua quondam scilicet cen paradisus erat.
Ista doces Petrus UValloncappellius ecce,
Succincto narrans plurima gesta stylo.
Qua populi rabies, quis pravi dogmatis error,
Et quam Belgarum plebs male suasa fuit.
Quid hæc usurpator, Regi fideiq; deiq;
Immemor, effecit patriæ in exitium,
Quomodo veliechnis, centurpi aranca muscam
Exurit patriam turpius ipse suam,
Quous dolo tectus commisit ima supremis,
Et quibus auspicijs heresis orta fuit.
Qua velut insana factus truculentior hydra,
Mille parit colubros, milleq; monstra fouet
Templa prophanando passim, diuinæq; sacra,
Funditus euertens religionis opus:
Qualiter & Domini Christos templiq; ministros
Affecit varijs moribus, exilijs,
Plures hic aliæ narrantur & ordina causæ,
Istas ut caueat, nescia posteritas.
Quas doctum hunc nosces, lector, voluêdo libellũ
Cautior ut capias pharmaca sana, Vale.

ALIVD

CARMEN M. CORNELII KNOPII.

*Belgica quae fuerat quondam ditissima tellus,
 Nunc longo bello pauper, inopsq; iacet.
 Non ferro scinduntur agri, non manibus, vnde
 Tuus nemo suis adibus esse potest.
 Cessat religio, spernuntur iura, scelestis
 Non iura incutiunt, religione metum,
 Qui miseros soliti defendere legibus, & qui
 Curarunt sacra religionis opus.
 Hi sunt à patria longè tellure remoti,
 Hoc illos reprobi constituere loco.
 Latius exponit V Valloncappellius exul,
 Omnia presenti, lector amice, libro
 Unum ego te moneo, Belgarum disce periculo,
 A falsa ut caueas religione tibi.*

REVERENDI PATRIS M.

Pauli Quesnelij Grimbergēsis cœnobij præ-
 positi ad Belgiam matrem Carmen.

*Mœsta tuæ cladis sine scis Belgia causam,
 Hic tibi tractatus perspicendus erit.
 Authorem inuenies, qui te nunc vexat & angit:
 Impietas quippe est maxima causa mali,
 Prosperitas rerum te dementauit, ob idq;
 Oblita es domini sic saturata tui.
 Crimina tolle igitur, tolles simul omnia bella,
 Grataq; eris domino, rursus, ut antè tuo.
 Hoc Petrus V Valloncapellus tuus optat
 alumnus,
 Consulit & scriptis vir pius hisce suis;*

ERRATA, QVAE OBSCV-
rioris manuscripti exemplaris culpa
Irrepserē, sic restitue.

Folio 7. linea 10. Referenti, 17. l. 27. eamque. 20. l.
24. inutilium 32. l. 9. cancro. 41. l. 13. vtrifq; 46. l. 10.
soluit. 46. l. 22. communem. 54. l. 2. Dixisti quid mi-
hi l. 23 eius 59. l. 4. dominia, 105. l. 18. furore 139. l. 23.
Plumarias 142. l. 14. editis 144. l. 11. de sacerd 175. l.
14. condiciones 179 l. 5. ascripta 182. l. 15. parit 191. l.
25. obiecerint 193. l. 2. habentes 199. l. 13. quo demersi
l. 20. sanguine sunt 200. l. 2. quam, abundat 214. l. 4.
seps 242. l. 4. Et l. 16. lumine 243. l. 21. qui 278. l. 13-
propterea me odit 281. l. 10. proñam 286. l. 9. factis
291. l. 16. augendas l. 17. si, pro scilicet.

OPVSCVLI HVIVS

CAPITA.

I.	<i>Succincta causarum enarratio.</i>	pag. 1.
II.	<i>De calamitatibus Belgij.</i>	4.
III.	<i>Peccata Belgarum esse calamitatum ge- neralem causam.</i>	8.
IIII.	<i>Astris non esse ascribenda Belgarum pec- cata, nedum calamitates.</i>	18.
V.	<i>De inquisitione Hispanica.</i>	29.
VI.	<i>De insolentia milium Hispanorum quid sentiendum.</i>	41.
VII.	<i>De exactionibus factis à Duce Albano, & alijs patria Gubernatoribus.</i>	51.
VIII.	<i>De Pacificatione 1576. Gādani facta.</i>	60.
IX.	<i>De absentia Regie Maiest. à suo Belgio.</i>	74.
X.	<i>De luxu fastuq; nobilium Belgij.</i>	81.
XI.	<i>De iuuenili aetate senatorum.</i>	86.
	XII. De	

INDEX CAPITVM.

- XII. De Belgarum diuitijs, & earandem
tranquilla possessione. 43.
- XIII. De libertate quam affectarunt Belgæ. 110.
- XIIII. De conuentione Magistratum. 122.
- XV. De indulgenti educatione & corrupta in-
stitutione iuuentutis. 135.
- XVI. De usurpatoribus Belgij, & malis, quæ
per eos contigerunt. 146.
- XVII. De Hæresiarcho, qui in Belgium sunt,
introduciti. 182.
- XVIII. De singulari causa calamitatum Bel-
gicarum. 205.
- XIX. Ostenditur non fuisse obtemperatum De-
cretis Concilij Tridentini. 220.
- XX. Ecclesiasticorum peccata Deo esse maxime
inuisa. 237.
- XXI. Paucorum reformationem non fuisse suf-
ficiẽtem, ut iram Dei à Belgio auerteret. 245.
- XXII. Arguuntur, qui contrarij persistunt Con-
cily vniuersalis definitionibus. 251.
- XXIII. Cur hæretici Ecclesiasticos grauius
persequantur. 255.
- XXIIII. De finali calamitatum Belgicarum
causa. 259.
- XXV. Consolatio iustorum, qui Belgicis puni-
untur calamitatibus. 266.
- XXVI. De remedijs, quibus dictis calamitati-
bus occurrere potest. 283.
- XXVII. Oratio ad Deum vice Epilogi. 296.

Finis Capitum.

DECLARATIO

CAVSSA

RVM, OB QVAS BEL-
GIVM GRAVISSIMIS PRE-mitur calamitatibus, cum demon-
stratione remedij, aduersus

easdem efficacissimis

*Succincta causarum enarratio**Cap. I.*

Consideranti mihi
atque lugenti non
minus graues quã
varias afflictiones,
quibus Belgiũ Re-
gis Hispaniarum
Imperio subditum
vastatur, opprimi-

turque, occurrerunt causse eiusmodi
calamitatum permulte. Quarum alię
à pluribus accusantur, reprobantur, da-
mnantur. Alię verò à non pauciori-
bus excusantur, probantur, iustifican-
tur.

2 CAUSÆ CALAMITAT.
tur. Qui enim nutriti sunt in fide Ca-
tholica, & sacrarum vel tenuiter im-
buti sunt sensu scripturarum, præsen-
tes ærumnas ascribunt Belgarum pec-
catis, vti etiã suis proprijs. Sunt dein-
de, qui has tribuunt astris nostro sæcu-
lo dominantibus, de Deo, non vt par-
est sentientes, suaque peccata ac scele-
ra impiè hac ratione excufantes. At
quibus ludus est religionis Catholicæ,
& totius Belgij euersio, vt imperitura
vulgus, (quod opinione frequentius
quàm ratione ducitur) concitent, se-
cumque ad idem malorum baratrum
pertrahant, calamitatum nostrarum
causam Hispanicæ inquisitioni, quam
innumeris onerant mendacijs, ascri-
bunt. Tum etiam tyrannidi (sic enim
illis pro suo scilicet candore libet lo-
qui) Hispanorum militum. Sunt præ-
terea, qui grauissimè accusant exacti-
ones denariorum centesimi, vigesimi
decimi, & alias. Alij calamitates suas
pacificationi anno 1576. Gandauî fa-
ctæ imputant, atque etiam absentis
Regis nostri à suo Belgio nimis diu-
turnæ. Alijs easdem ascribentibus lu-
xui

T A T U S
B E L G I I .

xui, fastuique nimio, nec non ætati iu-
 uenili nobilium quorundam, ac pa-
 triæ primatum . Sunt rursus qui exi-
 stimant abūdantiam diuitiarum, qui-
 bus ante hos tumultus patria afflue-
 bat, non parum flammæ administra-
 se ad præsentem Belgij conflagratio-
 nem, sicut & effrenem populi licen-
 tiam. Alij hanc flammam conuiuen-
 tia Senatus, & nimis indulgenti edu-
 catione & corrupta institutione iu-
 uentutis, natam & auctam asserunt.
 Deinde non desunt, qui nostras tribu-
 unt ærumnas, nec sane immerito, im-
 pijs Belgij vsurpatoribus, nec non hæ-
 resiarichis, nuper in Belgium admissis.
 Cæterum, qui religiosius res confide-
 rare didicerunt, post diligentioſem
 singularis ac præcipuæ causæ nostra-
 rum calamitatum inquisitionem, hęc
 vnam esse censent, quod proscripta
 sui reformatione, aut nemo aut rarus
 admodum fuerit, qui vitam compo-
 nere studuerit, iuxta sacrosanctæ Sy-
 nodi Tridentinæ decreta. Porro nos
 minime nescij, quid vtilitatis contine-
 at vera dictarum cognitio causarum,

4 CAUSÆ CALAMITAT.
quantum uic patriæ dispendij afferat,
falsarum pro veris iactatio atque de-
fensio, arbitrati sumus operæpretium
futurum, si singulas pro viribus excu-
teremus, veras à falsis discernentes, at-
que à capitali minus principales. Nec
non ob oculos omnium poneremus,
miserias & calamitates varias Belgiū
hactenus opprimentes: ac tum demū
remedia subiungeremus, quibus præ-
dictis malis occurrere, eaque penitus ex-
pelli, ac funditus extirpari possint.
Quod Deo iuuante sic facturi sumus,
ut neq; nos laboris pœniteat suscepti,
neque eos ad quos præsens tractatus
peruenerit repetitæ lectionis.

De Calamitatibus Belgij.

Cap. II.

HIS ita præmissis, antequam
aggrediamur demonstratio-
nem causarum afflictionum,
quibus Belgium hodie nimis crudeli-
ter laceratur ac perditur, pauca de ip-
sis calamitatibus dicenda existimaui,
licet eas esse grauissimas, ac penè in-
nu-

numeras, omnibus sit notissimum. Quis enim ignorat, quàm acerba, quàm horrenda, & inaudita à militibus vsurpatorum pertulerint Prouincia Zeelandia, Hollandia, Brabantia, Geldria, Frisia, & nouissime Mechlinia? Quibus contiguæ prouinciæ ac ciuitates, licet tam grauiam non tulerint, minimè tamen malorum expertes fuere. Quis nescit, quo actum sit modo in prædictis locis cum Sacerdotibus, religiosis, & quibuscunque Catholicis ac probis viris, ad vnum omnibus spoliatis, nudatis, in exilium pulsatis, ac crudelissimè afflictis, nonnullis interemptis, coactisue fidem vel dissimulare, vel negare. Quæ nunc oro Reipub. ac religionis Catholicæ in illis prouincijs facies seu vigor? Quæ in populo non fiunt cædes, rapinæ, latrocinia?

Diuisur ex rapto, non hospes ab hospite tutus:

Non socer à genero, fratru quoq. gratia rara est,

Væta tacet pietas

Seneca.

Nonne

Prosperum & felix scelus

Virtus vocatur: fontibus parant bonè.

CAUSÆ CALAMITAT.

Ius est in armis, opprimit leges timor.

Quid? num confusa, prophanata, atque dispersa omnia? Num templa, monasteria, & alia diuino cultui dedicata loca vel funditus euersa, vel impiè fœdata, per hæreticorum conciones ter execrandas, eorumq; ritus abominandos? Nonne in prædictis Belgij prouincijs omne sublatum est gaudium, & spiritualis lætitia? in luctum mutatae sunt festiuitates, domus præcationum clausæ, altaria subuersa, vel spirituali cultu vacant. Nulli sanè amplius Christianorum coetus fiunt. Nulla doctorum cernitur præsentia, cessarunt doctrinae salutares, cessarunt panegyres, festiui conuentus, & publici, hymnodia nocturnæ non habentur, neque superest beata illa exultatio, qua Domino credentium animæ in synaxi & communionem spiritualium charismatum exhilarabantur. Vnde dicere licet, quòd iam neque sit Princeps, neque Propheta, neque Præses, neque oblatio, neq; incensum, neque locus, vbi coram Domi-

Dan. 9.

no possit offerri sacrificium, & misericordia acquiri. Et hæc quidem satis præuidebat futura Reuerendissimus Iprensis Episcopus, D. Martinus Ryt-houius. Quamobrem etiam summo-pere abhorrebat à bello aduersus Illustriss. Principem D. Ioannem Austriacum suscipiendo. Memini ego Reuerendissimum Dominum referentē, quæ in iustificatione à Statibus confecta continebantur, sic respondisse quatrduo plus minus antequã captiuus à Gandensibus teneretur: In illa iustificatione multa possunt ab æmulis D. Ioannis Austriaci, & ab inimicis tranquillitatis patriæ falso esse conficta. Quæ autem verà probabantur, talia esse negabat, quorum gratia bellum susciperetur, quo Catholica religio, totaque patria perderetur. Maximè cum Austriacus sanctè polliceretur, se iustis Statuum petitionibus satisfacturum, iustissimasq; pacis condiciones offerret. Certissimas item, easque æquissimas belli causas esse debere.

§ CAUSÆ CALAMITAT.

Cæterùm istud parergi loco fit dictū, ad scopum redeat oratio. Superius paucis dictum est de calamitatibus, quibus affliguntur Belgicæ prouinciæ, quæ quidem tantæ sunt, vt cogitatione nequaquam comprehendi queant, nedum verbis exprimi, adeo vt malim lachrymis illas cum Hieremia deplorare, quàm atramento describere. Quod tamen mihi scripturo, de causis ærumnarum Belgicarum fuit faciendum, neque enim rectè expendi possunt causæ, nisi simul declarentur calamitates, quæ ex illis, tanquam suis fontibus prodierunt. Quod dum passim per singulas fit causas, putavi fore superuacaneum, si hic diutius immorarer illarum enarrationi seu declarationi, maxime cum manifestæ toti sint mundo. Tantum igitur in genere de illis fit dictum. Qui autem singularius eas cognoscere desiderarit, singulas perlegat causas.

Peccata, Belgarum esse calamitatum generalem causam.

Porrò nunc demonstranda est, quæ putatur generalis omnium calamitatum causa esse, qua perspecta singulares suis locis declarabuntur. Eam autem esse hominum peccata, neminem sensus in scripturis habentem exercitatos, qui ignoret existere arbitror. In confessorum namque est, Deum primos parentes Genes. 3. nostros, ob inobedientiæ peccatum paradiso eiectos, laboribus infinitis ac morti subiecisse, totumq; mundum diluuium, Noë dempto cum sua familia, Genes. 6. deleuisse. Videns enim Deus, quod multa malitia hominum esset in terra, & cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum, omni tempore pœnituit eum, quod hominem fecisset in terra, & tactus dolore cordis intrinsecus, delebo, inquit hominem quem creavi à facie terræ, &c. Nulla igitur noceret aduersitas (verba sunt D. Gregorij) si nulla dominaretur iniquitas. Miseros (inquit Sapiens) facit homines peccatū. Et alibi, Iniquitates suæ

10 CAUSÆ CALAMITAT.

Psal. 105.

Ecccl. 21.

Isaia. 42.

Leuit. 26.

rapiunt impium, & finibus peccatorum suorum constringitur. Et Psalmographus, Irritauerunt Deum in adinventionibus suis, & multiplicata est in eis ruina. Ecclesiasticus vero, Quasi romphæa bis acuta omnis iniquitas, & plagæ illius non est sanitas. Quid? num peccatorum multitudo, diuiniq; neglectus timoris, atq; effrenis ad quælibet animus Belgio rōphæa est bis acuta, qua hodie dissecatur, ac tantum non in fauillam redigitur? Vnde quod Isaias de Israelitis, id de Belgis iustè dixerō: Facti sunt in rapinam, nec est qui eruat: in direptionem, nec est qui dicat redde. Quis dedit in direptionem Iacob & Israel vastantibus? Nonne Dominus ipse cui peccauimus? & noluerunt in vijs eius ambulare, & non audiuius legem eius, & effudit super eum indignationem furoris sui, & forte bellum. Quibus concinunt, quæ in Leuitico indisciplinatis minatur Dominus, inquiring: Quod si nec sic volueritis recipere disciplinam, sed & ambulaueritis ex aduerso mihi, ego quoque contra

VOS

vos aduersus incedam, & percutiam
vos septies propter peccata vestra, in-
ducamq; super vos gladium, vltorem
foederis mei: cumque confugeritis in
vrbes, mittam pestilentiam in medio
vestri, & trademini in manibus ho-
stium, postquam confregero bacu-
lum panis vestri. His innumeræ aliæ
suffragantur scripturæ, vt & maledi-
ctiones, quas per Moysen commina-
tus est Dominus, ijs qui ipsius vo-
ci obaudire noluerint. Verum ne in
re clara prolixiores simus, neue hæc
putentur veteris esse instrumēti com-
minationes, nihilque ad filios gratiæ
pertinere, omisis quæ ex veteri testa-
mento adhuc poterant adferri pluri-
ma, primum illud Christi verbum a-
pud Lucam expendatur: Putatis (in-
quit) quod hi Galilæi (quorum scili-
cet sanguinem Pilatus miscuerat cum
sacrificijs eorum) præ omnibus Gali-
læis peccatores fuerint, quia talia passi
sunt? Non dico vobis, sed nisi pœni-
tentiam egeritis, omnes similiter per-
ibitis &c. En Domini verbis significa-
tur, mortem, quæ omnium cala-
mita-

mitatum summa est, tanquam pœnam peccatorum debitam à Deo immitteri, & Deum hic quosdam punire peccatores, vt qui tantum vel plus meruerint, illorum supplicijs erudiatur, ac maturè dignam agant pœnitentiam, ne simili pereant exemplo. Seruus enim sciens Domini sui voluntatem & non faciens, plagis vapulabit multis. Dicitis suffragatur Apostolus dicens: Tribulatio & angustia in omnem animam hominis operantis malum. Accedit D. Augustinus sic arguens Iulianum; Pœnam vides, cur culpam non agnoscis? non enim iniustus est Deus, qui iram sine culpa inferat.

Luc. 12.

Rom. 2.

Prover. 20.

Quis autem nostrum innocens, vt dicere possit, mundus sum à peccato, correptione, curatione, purgatione non indigeo. Itaque cum rarior nunquam extiterit fides, nunquam magis frigerit charitas, minus nunquam fuerit virtutum studium, Dei timor iam penè exularit, sacramenta ab impijs conculcata sint, malè audierint sancti, sint contempti sacerdotes, abiecti religiosi, leges iuraq; omnia ces-

serint desiderijs hominum licet iniu-
 stis, omnes quæ sua sunt quærant, Eu-
 angelica libertas facinorum, sit præ-
 textus, & quasi omnes in peccata con-
 spirarint. Cum inquam terra infecta
 sit (vt loquitur Isaias) ab habitatorib⁹ Isai. 24.
 suis, quia transgressi sint leges, muta-
 uerunt ius, dissipauerunt foedus sem-
 pitemū, nihil sanè mirū, si afflictiones
 grauiissimæ Belgas premant. Miran-
 dum potius quod non in furore suo
 nos corripuerit Deus, & vt de Gomor-
 rhæis & Sodomitis semel condignum
 sumpserit supplicium. Reges varijs pu-
 niunt supplicijs, qui suas præuaricati
 sunt leges, grauiusque in eos animad-
 uertunt, qui rei lætæ Maiestatis pro-
 bantur. Et Deus omnis Iustitiæ fons
 & origo, nostram non puniet ingra-
 tudinem innumeraque peccata, qui-
 bus diuinam eius Maiestatem ad ira-
 cundiam toties prouocamus, & ad
 vindictam quasi cogimus? Prorsus æ-
 quissimum fuit, vt iniustitiæ nostræ
 dedecus iustitiæ suæ decore, peccata
 nostra pro meritis vindicando repara-
 ret Deus, vel certè Christi vnigeniti
 sui

14 CAUSÆ CALAMITAT.

fui passione intercedente, ea condonaret. Atqui videns Deus Optimus Maximus, indulgentia, qua diu nimis in nos fuerat pro sua bonitate vsus, in propriam perniciem nos abuti, atque inde deteriores effici, iustissimum atq; oportunissimum esse putauit, commeritas à nobis exigere pœnas. Quemadmodum ergo pater immorigero filio, postquam frequentius indulgit deteriorem indulgentia factum sentiens, tandem acrius flagellat, vt vel sic & patris indulgentiæ beneficium & iniquitatem propriam agnoscat, agnitam oderit, fugiat, detestetur. Sic misericordiarum Deus, cum Belgis iustissime agit, & nihilominus misericorditer, acrius corripuens plurima, eaque abominanda Belgarum peccata, simul & ingratitude, qua hucusque diuina abusi sumus beneficentia. Etenim multo tempore non sinere peccatores ex sententia agere, sed statim ultiones adhibere, beneficij magni est indicium, teste scriptura.

Hanc

Hanc autem Domini correptionem si patienter tulerimus, agnoscentesq; peccata propria, ex intimis medullis cordium veniam profusis lachrymis efflagitauerimus, nostri sanè miserebitur Deus, restituetque proprijs sedibus pulsos, & pristinae tranquillitati bellorum turbinibus exagitados. Cuius fidem nobis facit liber Iudicum, referens sæpius Israëlitas in manu crudelissimorum hostium datos (vtrique merito suorum peccatorum) & mox iterum vbi ad Dominum clamauerunt ereptos de tyrannide hostium, atque libertati restitutos. Et Valentinianus iunior, quod faueret hæresi Arrianorum, nonne à Maximo passus est [persecutionem grauiissimam & ad turpem fugam coactus; Resipiscens vero, & à tyranno fuit liberatus, & imperio restitutus. Quibus verba Achioris ad Holophernem non parum suffragantur. Quo-
Iudith 5.
 ties (ait) præter ipsum DEVM suum, alterum coluerunt, dati sunt in prædam, & in gladium, & in oppro-

probrium. Quotiescunq; autem poenituerūt se recessisse à cultura Dei sui, dedit eis Deus cœli, virtutem resistendi. denique Chananæum Regem & Hebusæum, & Pheresæum, & Hethæum, & Henæum, & Amorrhæum, & omnes potentes in Hesebon prostrauerunt, & terras eorum & ciuitates eorum ipsi possederunt, & vsquequo non peccarent in conspectu Dei sui erant bona cum illis, Deus enim eorū odit iniquitatem. Quid? cum in Belgio esset vnus Deus, vna fides, vnum baptisma, cum Dei timore tenerentur incolę, cum succensi charitate Dei ac proximi arderent, cum maius esset studium salutis animæ, quàm temporalium acquirendorum, Nonne bonis omnibus abundabat? Nonne erat commendabilis apud omnes nationes? Nonne cum florentissimis totius mundi prouincijs comparari poterat? At nunc postquam Deum peccatis aduersum se prouocauit, facti sunt hostes eius, (vt loquitur Ieremias) in capite inimici eius locupletati sunt. Quia Dominus locutus est super eam

pro-

propter multitudinē iniquitatū eius. Propter peccata nostra (ait Propheta Daniel) & propter transgressiones patrū nostrorū, Ierusalem & populus tuus omnib. vicinis opprobrio sunt. Sicut itaque olim diuitias misericordiæ suæ nobis exhibuit Deus: Ita nūc exigētibus peccatis nostris, diuitias iustitiæ suæ misericordia tamē attēperatæ nobis propinat, quatenus vrgentibus afflictionibus, ad illum supplices ac poenitentes confugiendo rigorem diuini iudicij, in posterum effugere valeamus. Hæc impresentiarum de generali afflictionum causa sufficiant, quam vtiq; euidentiore facient, quæ infra de luxu ac fastu, alijsq; Belgarū peccatis adferentur.

Oportunum iam esse videtur, vt particulares miseriarum Belgicarum causas perscrutemur. Et primum quidem quas imperitum vulgus, parum quidem veras, ne dicam falsas, tum afflictionum, tum etiam peccatorum suorum prætexit. Deinde proferemus in medium, quæ imaginem veritatis præ se ferunt, atque ob rē in ore pru-

dentum sint sapius. Demum quàm optimo iure quilibet, omnium calamitatum propriam & capitalem esse causam statuere debeat, adiuuante Deo explicabimus.

Astris non esse ascribenda Belgarum peccata, nedum calamitates. Cap. IIII.

NON desunt, qui hominum malicias ex ipsis considerantes afflictionibus varijsque pressuris, quas se vel suos proximos pati cernunt, astris illas, influentijsque cœlestibus, tribuere non verentur, vanis indubiè persuasi, aut colloquijs, aut libellis eorum, qui vt admirationi sint vulgo, nihil aliud somniant, scribunt, loquuntur, quàm de cōstellationibus ac earum virtutibus. Taceo quòd eo prætextu quidam sua in Deum transferre peccata, aut ea extenuare nitantur. Quod quàm imperitè & impiè faciant, DEO donante sic ostendere conabimur, vt simul opinio, quæ

quæ plurimum hodie apud rudiores inualuit, conuellatur, & extirpetur funditus. Atqui primum vnde peccata originem in hominibus sumant videamus. Sane nulla re, nisi voluntate propria (teste Diuo Augustino) fit anima libidinis aliorumque peccatorum ^{1. Retrac. c. 13. & 15.} serua. Vnde peccatum definit, voluntatem esse retinendi vel consequendi, quod iustitia vetat, & vnde liberum est abstinere. Quod adeo asserit esse voluntarium malum, vt nullo modo id dicat peccatum, quod non est voluntarium. Cuius sententiam sacris respondere scripturis, vt quæ passim noui & veteris instrumenti libros reuoluentibus obuiæ sint, planæ superuacaneum foret, multis comprobare. Notum quippe est illud ad Caim Domini verbum, Nonne si bene egeris recipies? sin autem malè statim in foribus peccatum tuum aderit. Et sub te erit appetitus tuus, & tu dominaberis illius. Et apud Psalmistam ait: In relectum tibi dabo, & instruam te in via hac, &c. Nolite fieri sicut equus & mulus, quibus non est intellectus. His

Ecl. 18.

quam optimè respondent Sapiētis
 verba. Deus (inquit) ab initio confi-
 tuit hominem, & reliquit in manu
 consilij sui, adiecit mandata & præce-
 pta, si volueris mandata conseruare,
 conseruabunt te: Apposui tibi aquam
 & ignem, ad quodcunque volueris,
 porrige manum tuam. Ante hominē
 vita & mors, bonum & malū, quod-
 cunque placuerit ei dabitur illi. Ne-
 mini mandauit Deus impiè agere, &
 nemini spacium peccandi dedit. Non
 enim concupiscit multitudinem fili-
 orum infidelium & mutilium. Mille
 sunt eiusdem argumenti scripturæ.
 Cum vero à voluntate hominis sit
 peccatum, nec aliunde esse possit, in-
 eptissime profecto astris, seu influen-
 tijs cœlestibus ascribitur, quarum ali-
 as aiunt homini beneficas, alias verò
 noxias. Quod quid aliud est dicere,
 quàm hominem non per liberam pec-
 care voluntatem? Id qui asserit, non
 solum negat hominem vnquam pec-
 care (sicut enim mereri absque volun-
 tate nemo potest, ita nec demereri)
 sed & Deum astrorum conditorem

eorundemque virtutum, astruit authorem esse peccatorum. Qui enim est causa (inquit Philosophus) causæ est causati causa. Si Deus sidera condidit, eaque hominibus sint nociua, utiq; nocuenti ac maliciæ eorum, (quippe cum inanimata sint, & liberè nihil agant) author merito dicitur. Verum id de fonte omnis boni, ex quo cum dulci amara aqua (Diuo Iacobi. Iaco. 1. cobo teste) nequit emanare, credere esset maxime impium, uti fides Catholica pariterque sacra scriptura nos apertissimè docent. Vidit Deus (habet Genesis,) cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Quomodo quæso bona sunt, quæ homines ad peccandum vel disponunt, vel inclinant, vel pertrahunt? Quæ si quis hominum alteri faceret, meritò peccati illius author censeretur, eamque ob rem iustè pœnas lueret. Proinde cum perspicuum sit astra esse rationis expertia, utiq; nec peccatis, nec pœnis obnoxia esse possunt: Sed id totum in Deum illorum conditorè foret transferendum. A qua

sententia nos deterret docto carmine
D. Prosper dicens :

De Prouid.
post medi-
um.

*Si quid obest virtuti, animosq; retardat,
Non superi pariunt ignis, nec ab æthere manat,
Sed nostri oritur de cordibus, ipsaq; bellum
Libertas mouet, & quatimur civilibus armis.*

Hier. 10.

Quibus non modo à Deo & syde-
ribus causa nostrorum peccatorum
remouetur, sed ascribitur, cui ascribi
debere ostendimus, scilicet propriæ
voluntatis libertati. Præterea nos ad-
monet Dominus per Hieremiam, di-
cens: Iuxta vias gentium nolite disce-
re, & à signis cœli nolite metuere, quæ
timent gentes. Quia leges populorū
vanæ sunt. Effet autem vnde à signis
cœli metueremus, si astra nos ad pec-
catum lege diuina nobis prohibitum
inclinant. Quod vtique docuerunt
Gentiles, quorum sententiam prædi-
ctis reprobat Deus. Odio insuper est
Deo impius, & impietas eius. At nihil
Deus odit teste scriptura eorum quæ
fecit. Quare impiè nimis contendūt,
Deum cooperari ad malum virtuti-
bus astrarum à se conditorum. Dein-
de nunquid iniustum videbitur iudi-
cium

Prouer. 14.
Sap. 11.

cium Dei, si hominem ad æternas, e-
 atque maximè horrendas damnaue-
 rit pœnas, ob peccata quę cogentibus
 vel etiam inclinantibus astris perpe-
 trauerit? Neque enim eius voluntati
 (cuius signum foret virtus ad peccata
 inclinans, ab illo astris concreata) resi-
 stere fas est. Prætor si per satellites fu-
 os aliquem ad furta coëgisset, vel pel-
 lectum ad eadem perduxisset, iniusti-
 tiæ damnaretur, si illorum gratia fu-
 rem ad supplicium exigeret: Et iusti-
 tiæ ascriberetur, si Deus homines per
 astra ad peccandum impellens vel in-
 clinans (quod plus habet efficacix
 quàm pelliciens) supplicijs æternis cõ-
 demnaret. Adhæc si ad sydercas influ-
 entias, & non ad solam nostræ volun-
 tatis libertatem actus nostri factaque
 referantur: cur leges positæ sunt hu-
 manæ, aut iura ciuilia promulgata?
 quibus vel pœna improbis decerni-
 tur vel probis stabilitur securitas. Cur
 (inquit D. Ambrosius) venia reis non
 datur, cum vtique non sua volunta-
 te (vt illi volunt) sed fatali necessitate
 deliquerint. Prorsus maxime deflen-

Lib. 4. He-
 xam. ca. 4.

dum est, quosdam ad tantam impietatem hac tempestate dilapsos, ut non tantum propria & aliena excusare peccata, sed illa mediantibus creaturis, in DEVM transferre non vereantur: Non sunt profectò astra à DEO condita, ut homines ad peccata pertrahant vel inclinent, sed ut per illa Deus laudetur ac magnificetur, utque homini (teste Moyse) ministerium suum præstent. Examinentur nonnihil verba, quibus vsus legitur DEVS cum astra & sidera omnia crearet, & luce meridiana erit clarius, quo sine ea condiderit. Fiant (inquit) luminaria in firmamento cœli, & diuidant diem ac noctem, & sint in signa & tempora & dies & annos & luceant in firmamento cœli, & illuminent terram. Quid hic quæso profertur, vnde probari queat, sidera in hominum voluntates agere, vel eorum libertatem minuere inclinando. Impia ergo sit oportet vox eorum, qui cum aliquid mali perpetrant vel patiuntur, aiunt: Tale me-
um

Deut. 4.

Genesi

um est fatum, vel talia sunt huius temporis astra. A quibus etiam originem sumpsisse videtur illud frequens in ore & scriptis multorum gallica vntium lingua: *C'est vng grand defastre, Tel est nostre defastre.* Quasi vero iniquitas temporum, atque facinorum prodiret penderetue ab astris, & non ex meritis peccatorum, & praua hominum voluntate. Cæterum de his pro infstituto plus satis. Iam de signis cœlestibus, quæ præter consuetum naturæ ordinem accidunt, & Deus frequentius præmittere solet, quando populum aliquem grauius punire decreuit, nō nihil est discernendum. Sunt etenim quidā adeo iudicij expertes, vt ab illis suas miseras, afflictionesque prouenire autument. Enimvero DEVS nolens mortem peccatorum (pro quibus morti vnigenitum suum tradidit) sed magis vt conuertantur, & viuāt. In peccato obduratis suæ iræ propediem defæuituræ sæpius nuntios præmittere solet, nimirum vt maturè resipiscant, quo imminentē

D. August,
de ciuitate
Dei.

Dei iram effugere queant. Exemplo nobis sunt sanguis cum lacte, quæ pluit, cum Alaricus Gothorum Rex Romanam depopularetur. Et visæ in cœlo acies inter se dimicantes, quas Diuus Gregorius suo tempore, antequam Italia Longobardorum traderetur gladio ferienda, apparuisse asserit. Anno autem 1538. in multis Germaniæ locis homines armati in aère visi sunt, & inusitatae magnitudinis stella, quæ crucentos spargebat radios, & iuxta illam crux sanguinolenta, cum vexillo per aëra volutante. In libro autem Machabæorum legimus per vniuersam Hierosolymorum ciuitatem visos diebus quadraginta equites per aëra discurrentes, deauratas habentes stolas & hastas, & quasi cohortes armatas, & cursus equorum per ordinem digestos, & congressionem fieri cominus, & scutorum motus, & galeatorum multitudinem gladijs districtis, ac telorum iactus, & aureorum armorum splendorem, omnisque generis loricarum: Quapropter omnes in bonum monstra conuerti rogabant, O si Belgium,

lib. 2. ca. 5.

gium, vidēs signa, quæ in Brabantia, Flandria, Hollandia, Zeelandia, inusitata, tum in cœlo, tum in terra contigerunt, tempus visitationis suę cognouisset, & Iudæorum exempla sequens in bonum illa conuerti assiduis Deum precibus rogasset. Has si coniunxisset pœnitentiæ operibus, indubiè Deus vt olim Niniuitis, quamprimū propitius illi factus fuisset. Vidit (inquit Ionas) opera eorum, quia conuersi sunt de via sua mala, & misertus est Deus super malicia quam locutus fuerat, vt faceret eis & non fecit. Quemadmodum igitur pater peccanti filio manu extenta, vel virgis ostensis minatur, vt à prauis desiderijs & moribus eum reuocet: Sic & Deus signis quibusdam in cœlo vel in terra extra consuetum ordinem naturæ ostensis, à sceleribus nos deterret, & vindictā de illis, nisi vera pœnitentiā prius extirpentur, se sumpturum grauissimā minatur. Tantum abest, vt hominum malicijs per illa cooperari velit. Cometa ergo seu stella crinita, quæ ante biennium in hisce inferioribus prouin-

uincijs apparuit & acies, aliaque non pauca cœlestia signa, à Belgis visa, præ sagia tantum erant grauiſſimorum, cheu, malorum quæ patimur, non autem virtutes quæ incolarum ingenia ad malum alioqui procliuiſſima atque proniſſima magis inclinarent, vel quibus deteriora efficerentur. Desinant proinde dictum Cometam, dicere causam esse suorum peccatorum, & octo annorum illi tribuere dominatum. Quod est Deum huius maliciæ facere authorem, & populum qui iuſtiſſimi iudicis iram commeruit, ab vriliffimo reuocare pœnitentiæ remedio. Vt quid enim pœniteat, si Cometæ peccata & afflictiones aſcribi debeant: ſitq; octennio, vt volunt, ſuos maliciæ effectus in Belgio pariturus. O partum ridiculum ac prodigioſum, cuius parturitioni, octennij ſpacium aſcribitur. Num & Cometæ qui anno ſuperiori mense octobri apparuit, optimi ſcilicet rerum æſtimatores, parè dominationem aſcribent? Sed valeant huiusmodi ſomnia. Nemoq; dicat cū tentatur, quoniam à Deo tentatur:

Deus

Deus enim intentator est malorum: ^{Iacob. 7.}
 ipse autem neminem tentat.

De inquisitione Hispanica.

Cap. V.

Sicut toto errant cœlo, qui astris afflictionum suarum, adeoq; peccatorum causam ascribunt: ita & qui Hispanicæ inquisitioni turbas tribuunt, quibus hodie Belgium concutitur, præsertim cum falso sibi persuaserint, illam à Regia Majestate his regionibus introducendam fuisse. Siquidem in confesso est, Regem nostrum longè clementissimum, paulò antè quam audisset in Belgio cieri turbas, nobililiumque quorundam conspirationes, aduersus dictam inquisitionem, quam ut populum facilius ad seditionem pertraherent, innumeris mendacijs onerabant, tanquam quæ diuinis humanisque legibus aduersaretur, & à recta ratione maximè esset aliena: Regem, inquam, ad Illustrissimam Gubernatricem Ducissam de Parmes misisse literas, quibus mandabat uti edicta

Vide commentarios
 Suriij.

piæ memoriæ Imperatoris Caroli V. patris sui fœlicissimæ memoriæ diligentius obseruarentur: simul etiam Concilij Tridentini decreta cum nō nullis articulis ad officia pastorum & suorum subditorum salutem spectantibus. Quinimò tantæ clementiæ fuit Rex, vt audiens tumultus Belgicos, contentus fuisse prædicetur, vt alia contra hæreticos procedendi forma, ab ipsismet Belgis institueretur, dummodo tamen fieret, vt hæreticorum refrenaretur audacia, & non nimia indulgentia multiplicarentur. Qua Regis humanitate oblata, statim videre licuit, quo affectu confœderati aduersus Hispanicam inquisitionē conspirassent, nempe non quod eam introducendam, vel noxiam patriæ futuram crederent, sed quod illius timore commotum iri populum sperarent, quo factō futurum, vti abrogatio cuiuslibet inquisitionis peteretur, quin & legum omnium, quibus hæretici refrenabantur, & quicunque ad seditiones Belgæ propendebant. Cuius desiderij simul atque supplicibus

li-

libellis ac minacibus armis voti com-
potes fuerunt. Deus bone: quanto pe-
re in Belgio Zizania creuerunt? Quam
fœde Resp. ibidem dissecta est? Quot
suscitatæ seditioes aduersus Sena-
tum? Quot, quantifq; calamitabibus
ad vnum omnes attriti sumus? Itaque
inquisitionum ac legum abrogatio,
causa exstitit miseriarum, quibus no-
stro sæculo tam deploratè oppressa
iacet patria, non autem Hispanica in-
quisitio, quam falso iactabant à Rege
constitutam atque præscriptam. Cui
etiam tyrannidis nomen perperam
imponebant. Quod vt minime de ea
credamus, tum Regis nostri summa
clementia, tum totius regni Hispania-
rum eiusdem inquisitionis approba-
tio nobis sufficere deberet. Multo ve-
ro maximè, quod vberimum fructū
vbi eius obtinuit vsus, inde prodijssè
ad oculum videamus. Nunquid dictū
regnum, aliaq; in quibus viget, per il-
lam ab hæresibus, ac plurimis malis
quæ ex ijs prodeūt, vt furtis, rapinis, la-
trocinijs, homicidijs, periurijs, sediti-
onibus, bellis intestinis, alijsq; innu-
me-

meris, quæ in Belgio per illas frequentantur, libera esse cernuntur? Sicut contra, quæ inquisitionum aduersus hæreticos abieccere vsus, vt Belgium fecisse sero lugemus, foedissime illis cospurcari, dilaniari, ac consumi. Quæ quidem ab hæreticis fuisse expectanda scriptura docet, cum hæresim lepræ, ea verò, pesti comparat, quæ nisi remedio compescantur efficaci, crescunt semper ac dilatantur, nec vnquã desinunt, donec omne bonum naturæ corruerint, Quod & hæresi constat commune esse, quando scilicet grassari permittitur. Hæreticos item lupis, furibus, atque latronibus scriptura comparat, vt ex illorum natura, hæreticorum ingenia nosse discamus, neq; minus cautè horum fugiamus, quàm illorum consortium: Quibus quandoque ex animi sententia libertas datur, quid non corrumpunt, dilaniant, perdunt? Quapropter eos, qui inquisitionum aduersus hæreticos abrogationem procurarunt, aut hæresis morbo fuisse infectos, aut eorum egregios fautores, atque etiam plurimum

mum laborasse ad Belgij subuersio-
 nem, grauiſſima totius patriæ ruina
 clamat. Certè quamprimum leges in-
 quifitionum ceſſarunt, experientia i-
 pſa didicimus, quàm ſint vera hæc
 D. Auguſtini verba: Remota iuſtitia,
 quid ſunt regna, niſi magna latroci-
 nia? Et illa Senecæ: Regna cum ſcelere
 omnibus exilijs ſunt grauiora. Talia
 præſciens D. Paulus, non parum fuiſſe
 ſollicitus legitur, vt in quifitione facta
 cognoſceret, quinam diſcipulorum à
 fide ſemel accepta reſilirent, eamque
 ſcleribus enormibus dehoneſtarent.
 Quos deprehendens vt poſteris eſſent
 exemplo, grauiſſimè, in eos animad-
 uertebat. Argumento ſunt Hymenæ-
 us & Alexander, quos Sathanæ com-
 miſit, vt non eſſe blaſphemandum,
 proprio diſceret damno. Et fornicari-
 us ille Corinthius, ſimiliter humani
 generis inimico traditus, vt ſpiritus in
 die Domini ſaluaretur: Similia Corin-
 thijs ſpiritu inflatis aduerſus veritatē,
 idem diſertis verbis comminatur. Tā-
 quam (inquit) non venturus ſim ad
 vos, ſic inflati ſunt quidam: Veniam

Lib. 4. de
 ciuit. Dei
 ca. 4.

Timoth. 1.

1. Coriat. 5.

1. Corin. 4.

autem ad vos cito, si Dominus voluerit, & cognoscam, non sermonem eorum qui inflati sunt, sed virtutem. Quid? vultis in virga veniam ad vos, an in charitate, & spiritu mansuetudinis? Et alibi, Timeo (inquit) ne forte cum venero, non quales volo vos inueniam, & inueniar à vobis, non qualem vultis. Et capite sequenti: Hæc scribo, ne cum præsens fuero, durius agam secundum potestatem, quã dedit mihi Dominus in ædificationem. Quid quæso aliud olim inquisitionibus agebatur, quàm quod hic se acturum, Apostolus minatur, nimirum, vt qui aduersus Ecclesiam inflati erant, agnoscerentur, & cogniti dignas pœnas darent. Plura in hanc sententiam adferri possent, sed foret superuacaneum, vt quod cuiq; ratione vtenti sit persuasum, & vtilissimè & iustissimè inquiri aduersus hæreticos Deo refractarios, & Reip. pestes nocētissimas. Nullum siquidem legibus inquisitionum efficacius constat esse remedium, ad refrenandos animos ad hæresim, & seditiones mouendas prope

pensos, expurgandamue regionem, in
 qua iam radices agere cœperunt. Hi-
 sce enim ac similibus rationibus, fuit
 adductus foelicissimæ memoriæ Caro-
 lus V. Romanorum Imperator, vt in
 suo Belgio hæreticorum inquisitores
 institueret. In Ecclesia verò, aduersus
 quoscunque hæreticos fuisse statuta,
 etiam ante mille annos, euincunt le-
 ges Cōstantini Magni, Theodosij ma-
 ioris, Arcadij, Honorij, & Theodosij
 iunioris, aliorumq; plurimorum Im-
 peratorum. Tum etiam Rex Nabu-
 chodonosor, legitur mortem indixisse
 blasphemi, Deum temperatorē
 ignium. Porro illorum leges, nō mo-
 do Catholicis fuisse vtiles, sed etiam
 hæreticis, experientia doctus Diuus
 Augustinus testatum nobis reliquit, Epist. 50. ad
 Bonifaciū.
 sic dicēs: Propter misericordiam Chri-
 sti magis pro eis (intellige hæreticos)
 sunt istæ leges, quæ illis videntur ad-
 uersæ, quoniã per illas multi correcti
 sunt, & quotidie corriguntur: & se esse
 correctos, & ab illa furiosa perniciē li-
 beratos gratias agūt, & quos oderant

diligunt, molestasque sibi fuisse saluberrimas leges, quantum insania detestabantur, tantum recepta sanitate gratulabantur. Et infra: Vnde magna in eos fit misericordia, cum etiam per istas Imperatorum leges, ab illa secta prius eripiuntur inuiti, vt in Catholica postea bonis præceptis, & moribus sanentur assueti. Nam multi eorum, quorum iam in vnitatem Christi, pium Christi feruorem charitatemque miramur, cum magna lætitia gratias agunt, quod illo errore caruerunt, vbi mala ista bona putauerunt. Quas gratias modo volentes non agerent, nisi prius etiam nolentes, ab illa nefaria societate discederent. Quid de illis dicemus, qui nobis quotidie confitentur, quod etiam olim volebant esse Catholici, sed inter eos habitabant, inter quos, id quod volebant, esse non poterant, propter infirmitatem timoris? Vbi si verbum pro Catholica dicerent, & ipsi & domus eorum funditus euerterentur. Quis est tam demens, qui negat istis debuisse per iussa imperialia subueniri, vt de tanto cruerentur

tur malo? Dum illi quos timebant timere coguntur, & eodem timore etiam ipsi corriguntur: aut certè cum esse correctos, se confingunt, correctis parcunt, à quibus antea timebantur. Hæc ille: Quæ quidem à me latius citata sunt, quod magna authoritate probent, & legum in hæreticos antiquitatem, & simul earum multiplicè infinent utilitatem. Vnde intelligi facile potest, decreta de inquirendis in Belgio hæreticis fuisse bona & sancta. Tantum abest, vt causæ malorum Belgicorum dici debeant, & hac ratione fuerint abolenda. Enimvero quomodo Reges Persarum, Cýrum & Dari-^{1. Efd. 4.} um Iudæis favere, decretaque pro ijs sanxisse videntes, Samaritani (qui ædificationem templi, prius impedierāt) ilico cõuersi sunt, & operi domus Domini Israel auxilio fuerunt. Ita hæretici sentientes Reges sibi aduersos, favere autem Catholicis, facilè adducuntur, vt sese his adiungant, ac tandè eis similes efficiantur. Tantum habèt efficaciæ statuta Principum, in Catholicorum fauorem promulgata; subla-

ta verò statim hæreticorum, cæterorumq; carnalium animos plurimum mouent, ad quiduis in Catholicorum iniuriam & oppressio nem audendū. Prorsus quam efferatus eorum fuerit animus, qui inquisitionum leges maledictis lacerare, & donec abolerētur tumultuari non desierunt, luce meridiana clarius illis sublati apparuit, vt qui tū præcipientes in omne genus prouenerint vitiorū, adeo, vt & in hæresim cateruatim prolaberentur, prolapsi Catholicos omnes crudelissimè opprimerent. Sicut ergo indomiti equi modico freno ad seffloris arbitrium ducuntur, & iuxta D. Iacobum: Magnæ naues etiam, cum à ventis validis minentur, à modico gubernaculo circumferuntur, vbi impetus voluerit dirigentis. Ita obseruatis inuolabiliter mandatis in hæreticos Imperatorum, facile corruptissimorum hominū animi continentur. cum charitatem timore introducente haustum venenū illi tandē euomere coguntur. Etenim sicut animæ beneficio corpus mouetur, qua destitutum, statim dissoluitur. Sic

sane

fane iustitiæ legib. Resp. florescit, quæ si tollantur, exerceanturve remissius, illico cõcidit. Quapropter iniuste nimis, calumniam sustinent Catholici (apud quos solū est veritas, cui ancillari debet omnis potestas) quod de hæreticis iustitiæ ac veritatis hostib⁹, inquisitionem faciāt: Cum etiam ipsi Gentiles & Iudei similibus vfi sint legibus, imò & contra Catholicæ religionis cultores: Namq; D. Paulum, ante conversionem suam crudelissimum fuisse Catholicorum inquisitorem, ipsemet locis plurimis testatur. Et Plinius Secundus refert, Imperatorem Traianū occasione boni testimonij de Catholicis, quod Imperatori indicauerat, fãxisse, vti deinceps non inquirerentur Christiani, sed tantū oblati punirētur. Quid? Nõne & in Belgio grassantes hæretici, exẽplo Gentiliū & Iudeorū cõtra oēs p̃bos & Catholicos inquisitionū vtūtur legibus? Quid dico legib⁹? Cū grauissimis multis ac supplicijs vtātur, anteq̃ vllæ sint latæ leges. Alios enim Senatu, & q̃buscūq; dignitatib. beneficijs ac officijs priuāt. Alios plurimos exedēdos ac spoliādos militib.

Act. 22. 9.

tradunt. Alios à patria & proprijs sedibus ablegant, & ad exilium cogunt. Alios mendacijs perniciosis onerant, ac fraudibus circumueniunt, vt iuste illos oppressisse videantur. Alios crudelissimè cruciandos, in carceres coniiciunt. Alios denique tanquam læsæ Maiestatis reos, quod illi patriam vel ciuitatem aliquam reddere conati sint, inhumaniter extremis afficere supplicijs non verentur. Possent hic plura hæreticorum (libenter enim similis farinæ sectarios sustinent) in solos Christianæ professionis, veros cultores crudelitatis adduci facinora: Sed isthæc sufficiant, vt quilibet perspiciat, quam impiè nos, quod Imperatorum decretis vtamur, ad effrenos animorum illorū impetus refrenādos accusent, qui tāto mentis furore aguntur, vt sua barbara instituta expectare nequeant, sed ea præuenientes horrendum in modum, pro sua libidine in nos debacchentur ac sæuiant. Itaque vt his finem imponamus, cum (teste D. Paulo) lex sancta sit, nec iusto posita, sed iniustis & non subditis, impijs

ac

ac peccatoribus, sceleratis, mendacibus, periuris, & si quid aliud sanæ doctrinæ aduersatur, omnibus satagendum est modis, vt leges restituantur, restitutæ seruentur, seruatae charitati fraternæ seruiant. In pace (hec legibus stabilitur) Deus nos vocauit. Et Apo-^{1. Cor. 7°}stolus vult nos, sine sollicitudine esse iustis ergo legibus satagatur, quatenus Catholici in pace degant, & à sollicitante eorum animos, timore grassantium hæreticorum eripiãtur. Quo fiet vt vtriusque (sicut docet D. Augustinus) quam optimè consulatur.

De Insolentia militum Hispanorum quid sentiendum.

Cap. VI.

QVO malevolentia spiritus confederati, & qui eorum adhæserunt factionibus, inquisitionem Hispanicam traduxerunt. Eodem prorsus cū illis nōnulli Hispanum militem à sua Maiestate in Belgium missum, accusant atque damnant, tanquam qui

sua insolentia, & inauditis facinoribus, turbarum quæ ab ipsorum contigere aduentu, soli fuerint authores. Neque enim audent omnes seditiones in eos transferre, utpote quod nonnullas contigisse, priusquam aduentassent, exploratum habeant. Equidem quorundam Hispanorum insolentiam excusare, nec volo, nec possum. Non enim sum nescius, milites penè omnes effreni solere esse animo, Et non illud vulgare dictum, Nulla fides pietasque viris, qui castra sequuntur. Quod maximè in eos cadit, qui multis clari sunt victorijs (solent enim victoriæ animos addere victoribus, adeoque ijs omnem adimere metum) & qui solo natali relicto in exteris agunt prouincijs. Arbitrantur forsitan se aliarum prouinciarum incolis timori non futuros, & haudquaquam fortitudinis militaris adepturos gloriam, nisi illos fortiter concutiant, vim eis inferant, innocentes calumnientur, ac demum pro libitu aliena rapiant. Quod præuidisse D. Ioannem Baptistam, ex præceptis quæ eis tradit est clarissimū.

Ne-

Neminem (inquit) concuciatis, neque Luc. 7. calumniam faciatis, & cōtenti estote stipendijs vestris. Vt aut̄ Hispani quidam ista liberius patrarēt, stimulos eis addebat, quod scirent se à Rege ad hæreticos (quorum magna in Belgio coluuius erat) esse missos, & quod viderent se ab incolis odio maximo haberi. His incitati, qui nullo Dei retinebātur timore, arbitrati sunt sibi omnia esse licita, vlcisci, spoliare, rapere, & quæ solent hostibus perduellibus & hæreticis (libenter enim Belgas omnes tales esse, sibi persuadebant) animo penè hostili inferre. Quis sanæ mētis, hæc in ijs qui talia sunt ausu excuset, & nō potius abominetur, damnet, ac omni supplicio digna iudicet? Verum cum indulgentissima p̄sentis sæculi, & p̄niciosissima libertas, in aliarum nationum militibus huiusmodi toleret, atque adeo in ipsis etiam Belgis, | (qui quantum patriæ plus debent, tanto minus talia aduersus eam audere, eos conuenit) vtique & in Hispano milite toleranda erant, cum à Regia Maiestate, cui Belgæ omnem debent

reuerentiam, amorem, & obedientiam missus esse cognosceretur, Regiꝫ; ingratum, quicquid aduersus illos eo inconsulto tentaretur. Quæso, Nunquid illicitum est postposita Regis seu iudicis proprii sententia, quod ipsi ingratum præsupponitur futurum, propria aggredi authoritate. Ad hæc tolerandos fuisse illos euincunt calamitates, quibus afflictum est Belgium, postquam aduersus eos intestinum bellum est susceptum. Quod merito dixeris ferreum fuisse rastrum, omnia patriæ bona exterminans, atque in eam cuncta congregans mala. Deinde num præstitisset, dictos milites vsque ad Regis reuocationem retinuisse, quam ad illorum eiectionem aduocasse milites, qui in Hollandia & Zeclandia tam inaudita recenti memoria facinora fecerant. Illisque grauiora perpetraturi erant in prouincijs, quæ eis fuerant inimicæ, & acerrimè illos paulò antè oppresserant. Quod ab eis fuisse expectandum facile præuidissent, qui tunc patriæ gubernacula moderantur, nisi odium Hispanicę nationis

nis eos obcœcasset, & mens minuscō-
 scia recti extimulasset. Quare si cum
 ijs, quæ Hispani in quibusdam locis
 commisere, causisque eos mouentib.
 ad illa perpetranda, cōsiderentur: quę
 sequuta sunt, bellum per nonnullos
 patrię moderatores susceptum: & quę
 Geuzij (hoc enim nomine seipsos ap-
 pellant) milites ad patrię defensionē,
 vt aiebant, à Belgis aduocati commi-
 serunt, omnibus istis malis ansam de-
 disse, verius dicentur, qui bellum inte-
 stinum hoc suscitauerunt, quique Geu-
 zium militem in patrię viscera crude-
 lissimè grassaturum, ad sui tuitionem
 admiserunt, illumq; introduxerunt.
 Quin & iudicabuntur teneri ad resti-
 tutionem omnium, quę iniquè sunt
 gesta, Iuxta illud, Qui occasionem
 dedit damni, damnum dedisse censen-
 dus est. Lugeant proinde, qui tanta-
 rum, quibus patria iacet oppressa affli-
 ctionum occasionem se dedidisse sen-
 tiunt, eorum auxilia expetentes, qui
 ad patrię perditionem toti anhelab-
 ant, quos uic à sententia pacis amor
 minimè reuocauit. Nec periculum
 quod

l. qui occa-
 sionem ff.
 de Reg. Iu-
 ris.

quod ab hæreticis in patriam, recens per pacificationem Gandensem admissis, ipsi patriæ imminebat. Quos aduersus Catholicam religionem nihil non tentaturos, præsertim fretos eiusdem farinae militibus, fuit indubiè mente obcæcatus, qui non præuidit. Et nimis pestiferæ affectionis vel zeli, qui calamitatibus quas inuecturi erant, occurrere nolint. Quæ si penitius considerare voluerimus, iniquissimi simus iudices necesse est, si Hispanis militibus strenuissimis, fideique propugnatoribus, Geuzium militem patriæ pestem prætulimus. Magnus ille Propheta David hominem pessimum, & maximè impium homicidâ Ioab militiae Principem, quod sibi & regno esset utilis, toto vitæ suæ tempore tolerauit. Et ab exteris militibus Belgas nihil libuit tolerare, maxime cum scirent, omnibus commune esse militibus, insolentiam ac proteruiam, vt verissime de ijs Lucanus scripserit.

Non metuant leges, nec cedit viribus æquum,

Victaq; pugnati iura sub ense iacent.

Vtinam vel sero tandem, & militū

in-

inhumanitatem, & reliquas omnes
 nostri sæculi aduersitates peccatis no-
 stris ascriberemus: Præsertim cum
 non ignoremus, non raro humani
 generis peccata huiusmodi medijs
 Deum punire. Quemadmodum ob il-
 la ipsa frequentius constat, Israelitas
 modo ab Amorrhæis, modo à Philiste-
 is, modo à Syrijs, cæterisque vicinis na-
 tionibus, captiuitate afflictos fuisse gra-
 uissima. Cuius etiam Dei verba eui-
 dentissimè fidem nobis faciunt. Si (in-
 quit) dereliquerint filij eius legem
 meam, & in iudicijs meis non ambu-
 lauerint, si iustitias meas prophana-
 uerint, & mandata mea non custodi-
 erint, visitabo in virga iniquitates eo-
 rum. Et rursus apud Hieremiam: Ec-
 ce ego adducam super vos gentem
 de longinquo domus Israël (ait Do-
 minus) gentem robustam, gen-
 tem antiquam, gentem cuius igno-
 rabis linguam, nec intelliges quid
 loquatur. Pharetra eius, quasi se-
 pulchrum patens, vniuersi fortes.
 Et comedet segetes tuas, & pa-
 nem tuum, & deuorabit filios tuos,
 &

Lib. Iudic.
 & Regum,

Psal. 82.

Ierem. 5.

48 CAUSÆ CALAMITAT.

& filias tuas, & comedet gregem tuū
 & armenta tua, & comedet vineam &
 ficum tuam, & conteret vrbes tuas
 munitissimas, in quibus tu habes fidu-
 ciā gladio. Porro hæc nō modo per Hi-
 spanos, sed multo certius ac verius co-
 gnoscimus impleta, per Gascones,
 Scotos, Anglos, & qui cum istis patrię
 inuasori militarunt, Francos Belgio
 infestissimos inimicos: (Est enim

*Inter finitimos vetus, atq; antiqua similitas
 Immortale odium & nunquam sanabile vul-*
nus.

Siquidem quæ Hispani (talis est mul-
 torum sententia) crudelius aduersus
 patriam tentasse, feruntur potissimū:
 id fuit postquam hostes (hostium esse
 hostilia exercere arbitrati sunt) à Bel-
 gis fuere iudicati. Aut quod stipendia
 (cuius gratia aliarum nationum mili-
 tes, talia sæpius tentasse visum fuit) de-
 bita ijs non penderentur. Sed quid di-
 cemus de ijs, qui patriotę nomine glo-
 riantur? Nonne patrię lares, pro quib.
 etiam vitam profundere debebant,
 fortiter defenderunt & pro concor-
 diæ legibus viriliter steterunt? At hi
 sunt

sunt, qui præ cæteris omnia sacra prophanarunt, cuncta crudelissimè rapuerunt, pulcherrimas ædes, Regia palatia, vicos, templa, ciuitates, integras populati sunt: Religiosos, Sacerdotes, & Deo dicatas virgines inhumanitate summa tractarunt. Longum nimis esset, horum omnia Christianis auribus horrenda gesta enarrare. Nec multum etiam refert, præsertim, cum Belgæ penè omnes suis oculis illa viderint, atque etiam compassi sint. Consideretur quæso nonnihil mentis oculis, quæ nunc Hollandiæ, Zeelandiæ ac Flandriæ facies, & apparebunt omnino decoloratæ, squalidæ, laceræ, exanguis, ac mortui potius, quàm viui speciem præ se ferentes. O iustum Dei iudicium. Qui elegerant à Rhamno Iudi, 9. (intelligo viurpatorem Belgij cum suis) protegi ac defendi, ab igne qui ex Rhamno egreditur (iuxta parabolam Ioatham ad viros Sichem) consumuntur, illiusque spinis atque aguleis penitus dilacerantur. Simile quondam Anglis accidisse, D. Beda testis est fidelissimus: Nam vt ipse pluribus nar-

E rat,

Lib. 1. hist.
 Angl. c. 14.
 25. 16.

rat) exteræ nationis in Angliam Sa-
 xones aduocati, vt ibidem præsidio
 essent, contra gentium incurfiones
 maximè feras, quamprimum patriam
 sunt ingressi, substantiam incolarum
 deuorarunt, & in ipsosmet incolas
 grauitè sæuierunt, atque bonos ma-
 ximè persequuti sunt, quin & multis
 vitam tulerunt, imò nec religionem
 quidem inuiolatam passi sunt. Insa-
 no autem furore accensi, depopula-
 tione ciuitatum & agrorum, publi-
 corumque ac priuatorum euersione
 ædificiorum nequaquam satiati, pas-
 sim Sacerdotes ad altaria ipsa truci-
 dabant. Præsules cum populis, nul-
 lo discrimine honoris, flammis pari-
 ter & ferro tradiderunt. Sed de his sa-
 tis. Qui plura desiderauerit, consu-
 lat Diui Bedæ historiam An-
 glicanam, aliosque hi-
 storiographos.

De

*De Exactionibus factis à Du-
ce Albano, & alijs patriæ
Gubernatoribus.*

Cap. VII.

Superioribus sic absolutis, re-
linquitur, vt exactiones à Duce
Albano, & alijs patriæ guberna-
toribus Regis Catholici auctoritate
à Belgis expetitas, non nihil examine-
mus. Eas autem tam grauitè multi
carpunt, vt præsentium calamitatum
causam, iisdem tribuendam vnicè as-
ferant. Verum an tam iniquè de illis
sit sentiendum, facile erit perspicere: si
quid iuris in subditis, secundum da-
tam à Deo legem, Rex habeat, prius
perpendatur. Istud verò quam optimè
fiet verbis Samuelis, vel potius Dei,
per Samuelem loquētis. Hoc (inquit) i. Reg. 1.
erit ius Regis, qui imperaturus est vo-
bis, filios vestros tollet, & ponet in cur-
ribus suis, facietq; sibi equites & præ-
cursores quadrigarum suarū, & mes-
sores segetum, & fabros armorum,

& curruum suorum. Filias quoque vestras faciet sibi vnguentarias & focarias: agros quoque vestros, & vineas & oliueta optima tollet, & dabit seruis suis. Seruos etiam vestros, & ancillas & iuuenes optimos & afinos auferet, & ponet in opere suo, greges quoque vestros addecimabit, vosque eritis illi serui, & cætera. Quibus sole meridiano clarius ostenditur, authoritate diuina licere Regi à populo tributa exigere, atque si rebus subiecti populi tãquam proprijs, imò & subditis tãquam seruis vtatur, parendum nihilominus esse, etiam si rectæ rationis ac iustitiæ terminos pro libidine transgredi videatur. Etenim (vt est apud Oseam) iratus Dominus dat quandoq; Reges in furore, & aufert in indignatione sua. Et regnare facit Deus hypocrytam propter peccata populi. Quæ cum Deus facit, quis sanæ mentis dicet, Regibus non esse obtemperandum? An non esset id resistere Dei voluntati, de qua minimè est dubitandum, si legitimè nimirum per electionem debitam, vel iustam successionem

nem

Osc. 13.

Iob. 34.

nem hæreditariam, huiusmodi Reges creatos esse cognouerimus. Deinde vt liceret (quod tamen cum iustitia pugnare videtur) iniquarum exactio- num gratia Principibus repugnare, nequaquam tamen id faciendum foret, cum inde perturbandam Remp. opinio est, vt certè nostro fuisse sæculo, grauißimæ & innumeræ, quæ mox euenere calamitates, euincunt. Huic sententiæ subscribens Reuerendissima D. Dominus Episcopus Leouardienfis M. N. Cunerus in libello, quem de Christiani Principis officio scripsit, tum ex prædicto Samuelis loco, tum ex D. Augustino doctissimè probat, neminem omnino esse, cui Principi suo rebellare liceat, quanquam iniustissimis tributis subditos oneret. Vt quod nullus sit, qui in temporalibus bonis aliquid proprij habeat, quod iure humano, seu Imperatorio non possideat. Tolle (inquit D. Augustinus) iurâ Imperatorum, & quis audet dicere mea est illa villa, aut meus est ille seruus, aut domus hæc mea est? Noli dicere, Quid mihi & Regi? Quid

D. August. in tracta. 6. in Ioannè.

ergo tibi & possessioni? Per iura Regū possidētur possessiones Christi. Quid mihi & Regi? Noli dicere possessiones meas, quia ad ipsa iura humana renūtiasti, quibus possidentur possessiones. Vnde Dauid mortem Saul Regis lugens, dicebat: Filia Israel super Saul flete, qui vestiebat vos coccino in delicijs, qui præbebat ornamenta aurea cultui vestro. Cum autem, Dei permissione, atque etiam, quod supra iura humana sit Rex, liceat, à subditis quilibet iuri subditum humano exigere & accipere, prout regno & communi omnium vtilitati (neque enim vlllo modo probandæ cuiquam sunt irrationabiles, nimisque graues Principum exactiones) expedire iudicauerit: cumque bonum Regi nostro visum fuerit, vt à Belgis exigentur denarius centesimus, vigesimus, & alia, scilicet ad ipsius Belgij tuitionem, nō vtique fuit licitum cum pertinacius resistere voluntati. Reddite (inquit Christus) quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo. Quod etiam esse faciendum Christus ipso suo docuit ex-

2. Reg. 1.

Matt. 22.

emplo. Qui cum iuste potuisset se excusare à contributione didragmatis, attamen dare maluit, quam exigentibus scandalo esse. Volens utique nos docere, non esse licitum principibus id subtrahere, de quo dubitatur an eis debeatur. Christi autem doctrinæ se conformans Apostolus ait: *Necessitati subditi estote, non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam. Ideo enim tributa præstatis (ministri enim Dei sunt, in hoc ipsum seruites) Reddite omnibus tributa, cui tributum, tributum: cui vectigal, vectigal, cui timorem, timorem: cui honorem, honorem. Meminisse etiam oportet Prophetæ Davidis, cui in Saullem Christum dominum aliquid finistri tentare, vel manus violentas inferre religio fuit, licet is iniquissime eum persequeretur, & Sacerdotes Domini octoginta quinque viros, Ephod lineo vestitos occidisset. Imò ut constaret illum à Deo reprobatum, se vero illius loco electum. Quis hisce perspectis, perget dicere fuisse licitum, non modo*

Rom. 13.

1. Reg. 22.

exactioni Regiæ pertinacius contradicere, sed & consilia eius damnare ac persequi? Quæ quidem meliorem in partem fuisse interpretanda docent, tum superius allata, tum maximè afflictiones nostri sæculi grauissimæ, quas plenis plaustris postea hæretici, Dei & Regiæ Maiestatis coniurati hostes, in patriam inuexerunt. Quibus sane potentius occurrere sua Maiestas potuisset, dictis exactionibus obtentis. Adde quod hac ratione militibus satisfieri, & disciplina militaris (qua neglecta innumeris calamitatibus etiamnum opprimitur patria) melius seruari potuisset. His enim de causis Principes Christiani tributa exigunt. Pro patria autem, ac fide seu religione Catholica non solum bona quæque, sed etiam vitam profunderere debuissent ad vnum omnes Belgæ. Quod in ipsis malorum exordijs si liberaliter fecissent, utique & inimici fidei Catholicæ iam debellati essent, & patria bonis omnibus abundaret, quæ postea & hæreticis, & vtriusque partis militibus prædæ sunt facta. Præstitisset

set sane de Regis clementia (ca equi-
dē est, vt rogata facilē vel in mitiorē
formā cōmutasset petitas contributi-
ōnes, vel etiam eas ipsas omnino re-
miffisset) præsertim sæpius experta, be-
nè sperando consensisse exactiōibus
à patriæ gubernatoribus factis, quàm
patriam ac se ipsos dedere misericor-
diæ hæreticorum, qui non modo cen-
tesimum, vigesimum, & decimum
nummum, sed etiam quintum, quar-
tum & tertium exegisse feruntur, &
accepisse, idque contra Regis nostri
voluntatem. Omitto infinitas quas e-
gerunt prædationes, & quod templa
quæque ornamentis omnibus spolia-
rint. Imò etiam non paucas ædes sa-
cras vendiderint, & Ecclesiasticorū ac
nōnullorū nobiliū bona, illis in exi-
liū abactis vsurparint, fisco suo ascri-
bētes. Nonne mirū est, Belgas oblitos
tam cito fuisse grauiſſimorum peri-
culorum, in quibus fuerant, cum in-
tempeſtiua nocte conuentus & con-
ciones tenebrarum ab hæreticis age-
rentur; simul & scelerum, quæ sacrile-
gis manibus perditissimorum homi-

num, in Hollandia, & Zeelandia perpetrata fuerant recenti memoria? In quibus tanquam in speculo contemplari ipsis licuisset, quam fœdè per eosdem authores, facie Reipublicæ & religionis Catholicæ erat conspurcanda, ac impiè dilanianda, si occasionem prouincias, quæ tunc Regi & religioni Catholicæ addictæ erant, inuadendi nanciscerentur. Præstitisset fanè alieno malo sapere, atq; etiam ære quanq̃ immenso infinita, quæ postea cõtigerunt redemisse mala. Itaq; cum Regia Maiestas per Gubernatores Belgii, exactiones maximas petendo iure suo sit vsa, quod videret, (vt patuit ex literis eius) necessarium vt Belgio pararet thesaurũ, ad refrenandos hæreticorum conatus, qui ad patriæ perditionem, tanquam rugientes leones inhiabant, vbi bina in Belgium irruptione ingenti exercitu, superioribus annis euidentissimè ostenderant. Tum quod sciret militarem disciplinam non posse exactius seruari, nisi solutio stipendiorum fieret. Quod v-

tiq;

tique nonnisi subditorum suorum auxilio exequi poterat. Atque etiã quod oppignorata causa sui Belgij tandem aliquando Regis damno forent redimenda. Cum, inquam, his de causis induc̃ta sit Regia Maiestas ad petendum magna tributa, nequaquam dici potest, regias exactiões, causas esse calamitatum prouincias Belgicas affligentium, etiamsi earum occasione (illas nimis importunè Duce Albano urgente) plurima consequuta sint mala, hæreticis proscriptis, Geuzijs-que exulibus, ea procurantibus. Concitata enim, per eos plebe aduersus dictas exactiões, quas tanquam tyrannicas passim accusabant & damnabant, multas Belgij ciuitates plebis fauore adiuti, occupauerunt. Quibus occupatis, D E V S bone? quot perpetrata ibidem sunt scelera? Quot oppressiões & cædes Catholicorum? Quot templorum & monasteriorum direptiones? Quàm impiæ mutationes, ac etiã euerisiones religionis Catholicæ? Quætæ ditionũ Belgica
rum

rum vastationes ac depopulationes. Omitto innumera hisce longe grauiora, quæ quidem contingere permittit Deus, vt nimia Belgarum puniretur bonorum temporalium cupiditas, cuius gratia maluerunt patriam suam, ipsamque fidem Catholicam proderere, quàm annuos redditus, suaque lucra, vel tantillum imminuere. Adde quod adhuc expianda erant horrenda sacrilegia, quæ paulò antè erant perpetrata, & immanes iniuriæ in Eucharistiæ sacramentum, sacerdotes, religiosos, sanctorum reliquias & imagines commissæ, aliaque id genus detestanda hæreticorum flagitia. Denique vt plurimi Belgarum luxus ac fastus pro meritis punirentur, illa contigisse certum est.

De Pacificatione 1576. Gandavi facta. Cap. VIII.

PRæcedenti causa sic obiter examinata venit illa, quæ à plurimis Dei zelo accensis, miseriarum Belgicarum origo omnium penè

nè maxima afferitur. Aiunt enim pacificationem anno Domini 1576. factam Gandavi, Belgio maximam partem intulisse malorum, vtpote quæ hæreticos exules, qui paulo ante omnes prouincias perturbabant, proprijs sedibus restituit, eosque libere pro sua voluntate, dummodo tamen nõ præberent Catholicis scandalum, agere permisit. Quapropter etiam eos qui probarunt, illamque composuerunt grauitè accusant. Quod nimirum plurimis quæ postea Belgium obruerunt aduersis ansam dederint. Attamen tam illos qui huic pacificationi conficiendæ suam operam dederunt, quàm illos qui eandem sua stabilierunt authoritate, & qui suis comprobantur censuris, calamitatũ, quæ postmodũ contigerunt, in fontes esse, nemo ambigere debet. Vt qui sciãtur illã cõposuisse, cõprobasse & cõfirmasse, vti, per eam occurreretur bellis, quibus mirum in modum tunc multæ prouinciæ Belgij dilaniabantur: & quod sperarent Hollandiam ac Zeelandiam hac ratione religioni Catholicæ, ac

Regiæ

Regiæ Maiestati restituendas. Cuius etiam spem bonam dabant, qui ex istis prouincijs ad illam pacis tractationem missi fuerant. Amor igitur patriæ molestissimi belli intestini fastidium, pacis desiderium, spes reuindandarum prouinciarum, & restituendæ religionis Catholicæ, plus satis illos excusant, damnant verò eos, qui viros bonos, pios, doctos, tanquam auctores malorum passim accusare, zelo quidem pietatis, sed non secundum iustitiam, haud verentur. Si oculus tuus (inquit Christus) fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit. Hominum actiones bonæ vel malæ ex intentione iudicandæ sunt: atqui intentiones dictam pacem componentium, comprobantium & confirman-
 tium (scilicet qui à parte Regiæ Maiestatis steterunt) optimas fuisse constat. Quod autem malà plurima postmodum euenierint, non benè ea omnia pacis tractationi, quæ pro temporum illorum constitutione necessaria videbatur, sed non obseruatis eiusdem

Matth. 6.

dem articulis, meritò tribuuntur. Maximè verò hæreticorum perfidiæ, quæ tanta est, vt mereatur, licet se sacro obstringant iuramento, ne vnquam illis credatur etiam vera dicentibus. Siquidem quicquid proferunt siue verum siue falsum, id totum referunt, vel ad Catholicæ religionis detrimentum, vel ad Catholicorum deceptionem, quod plurimis doceri exemplis posset. An nō hæretici specie veritatis viris sanctissimis simul & doctissimis in Ariminensi Concilio congregatis, imposuerunt? Et Diuo Augustino teste, liquet, Cælestinum Pelagiana hæresi infectum imposuisse Innocentio primo Pontifici Maximo, dum ab hæresi se coram illo purgaret. Innumera huius generis sunt apud scriptores sacros exempla. Taceo quod plurimi fuerunt hæresiarchæ & etiamnum sunt, qui docere non erubescunt, licitum esse mentiri, cum speratur suæ religionis augmentum seu commodum. Quod etiam ex libello de Caluini vita scripto con-

Hist. Eccle.
li. 7. c. 25. &
li. 5. c. 24.

August. de
mendacio
contra me-
dacium.

constare possit. An non etiam id sensisse videntur Belgij inuasores, iurantes, frequentius se nihil innouaturos, neque passuros, vt vlla mutatio vel iniuria Catholicæ religioni fieret, nec vt quicquam contra Regiam Maiestatem tentaretur. Perfidia eorum vnica pacificatio Gandensis ab illis sæpius repetito iuramento firmata, sufficiens sanè perhibet testimonium. Num sicut in pacificationis articulis iurarunt, pacificè inter Catholicos vixerunt? Num scandalo nemini fuerunt? Num aduersus Catholicam religionem, & Catholicos nihil machinati sunt? Nū sine dilatione restituerunt arces, naues bellicas cum armamentis, & cætera, quibus impiè Regem spoliauerāt? Num se commodos, & morigeros Regiæ Maiestati exhibuerunt subditos? Num spem restituendæ religionis, quam dederant factò comprobarūt? Num generalem statuum conuocationem, cui multa in pacificatiōe definienda relinquebantur promouerunt? Imò vero, his alijsq; sæpius ab illis iuramenti sacramento firmatis,

con-

contraria ex diametro fecisse, res ipsa
 nostraque miseria testatur. Vnde ad-
 ducor vt credam, quod me olim le-
 gisse in quodam libello de afflictioni-
 bus, quæ per Calvinistas in Francia
 contigerunt. Nimirum, quod quan-
 docunque hæretici promiserunt, ac
 etiam iurarunt quod sit in fauorem
 Catholicorum, contrarium eos iuras-
 se sit intelligendum. Istud autem ex-
 emplis plurimis, quæ in Francia con-
 tingerunt, docet prædictus libellus. V-
 nico & nos exemplo, quod nobis ipsis
 accidit, idem probare non inconsul-
 tum fuerit. Anno à Christo nato 1579.
 paulò post, quam plurimi Ecclesiasti-
 ci Antuerpia eiectione essent, scripsit, q̄ ex
 Belgio religionem Catholicam ac Re-
 giam Maiestatem proscribere cona-
 tur, ad duces militum Bergarum D.
 Gvvinoci, oppidi Flandriæ, significans
 quid Antuerpiæ esset factum, atque
 præcipiens, ne permetteret tale quid
 fieri, in ciuitate fidei ipsorum manda-
 ra. Has legens ego literas, mox corpi
 de præcepto dubitare, ac timere ne
 contrarium foret nobis expectan-
 tum.

Vide libel-
 lum Clau-
 dij de sani-
 ctis, inscri-
 ptum, du-
 sacagemēt
 des Eglises
 de France.

dum. Quapropter breui post eosdem, militum duces conueni, indicans illis quid opinarer futurum, quid uè timendum nobis esset ab eorum militibus, atque obnixè eosdem rogauit, quatenus nos cum omnibus Ecclesiasticis ex ciuitate pacificè dimitterent, ne uè nos darent prædæ, & iniurijs suorum militum. & seditiosorum ciuium, quo modo superiori semestris tempore fecerant. Illi audita petitione, cœperunt omnes polliceri additis multis iuramentis, & sui execrationibus etiam plus decies repetitis, quod nihil aduersi nobis contingeret, ac potius vitam profunderent, quam quidpiam iniuriæ nobis permitterent inferri. Et ecce uti sub horam nonam uesperis nobis prædicta polliciti fuerant, postera die manè sub horam sextam à militibus eorundem, Leone ferocioribus, sine vlla resistantia istorum ducum, imò ipsorum, ut postea didici decreto, inuadimur, omnibus spoliatur, uestibus exuimur, cædimur, & capti omnes Ecclesiastici in domum ciuicam ducimur. Sub horam uero
 quar-

quartam pomeridianam eiusdem diei, omnes eorundem ducum mandato ex ciuitate eijcimus, eiectiones exponimus iniurijs omnium nebulonum, eo solum qui Prioris vices subibat, in quodam domus ciuicæ cubiculo per quindenam detento. Unde vix multis etiam precibus est dimissus, licet ipsius innocentia apud commissarios eò ab aula deputatos, clarissime fuisset comprobata. Qui autem ciuitate fuerant expulsi, bis terque à militibus dictorum capitaneorum, sic spoliati & tractati sunt, vt etiam indusijs proprijs denudarentur. Quorum duo vel tres, die sequenti summo mane, ad ciuitatis Burburgi portam, acceptis nonnullis pro Christi nomine vulneribus peruenerunt, tecti facies, quos dederant rusticæ mulieres, eorum nuditati compatiens: Reliqui verò per deuia dispersi sibi consulebant, ne seuerius ab eorundem militibus exciperentur. En quantum fidem adhibere debeamus promissis ac iuramentis, quæ in gratiam Catholicorum hæretici faciunt:

2. Tim. 3.

lupus sane nunquam desinit esse lupus, etiam si ouina pelle contegatur. Sic nec hæretici, quanquam simulatis verbis, vel hypocritarum actionibus aliquando mentiantur se beneuolos, mites, nihil quærere nisi pacem & conscientiarum libertatem, vnquam sibi dissimiles esse possunt. Sed, quid id mirum? Cum vas electionis eos asserat sui amantes, cupidos, elatos, superbos, blasphemos, parentibus non obedientes, ingratos, scelestos, sine affectione, sine pace, criminatores, incontinentes, immites, sine benignitate, proditores, proteruos, tumidos, & voluptatum amatores magis quam Dei, habentes quidem speciem pietatis, virtutem autem eius abnegantes. Est indubiè hæresis inquietum malum, venenum mortiferum bona quæq; corrumpens, destruens ac peruertens? Quid quæso in ijs locis reliqui fecit, vbi à legibus libera effrenisq; est facta? Quid non vastatum, peruersum ac dirutum fuit. Nunquid omnia ibi ærumnosa, misera, plena odij, inuidiæ, periculi, seditionis calamitatis? Nunquid post

ad-

admissam in Belgij viscera hæresim, animæ pestem omnia vergere ad interitum visa sunt? Istud certè Reipub. Belgicæ satis superque docet constitutio. Vbi nulla subiectio Senarui, nulla senibus reuerentia, nec obedientia exhibetur Sacerdotibus, vbi diuina humanis & humana diuinis permisceri cernuntur. Atque similia facinorum multa nimis, Imperium Germaniæ, Regna Franciæ, Angliæ, Scotiæ, & Reliqua Belgio vicina, exempla exhibebant; Si illorum ærumnis ac miserijs Belgis sapere placuisset. Vti certè Prouinciæ Arthesiæ & Hannoniæ, ac ciuitates quædam ijs contiguæ se fecisse gaudent. Quæ nimirum Regi suo sese vltro iam pridè subdiderunt, cuiusque partes fortiter nunc tuentur. Hæreticorum porro improbitas, iam inde à nascente Ecclesia, coëgit Principes Christianos legibus in illos vti grauissimis. Quibus tantum abest vt liberum fecerint priuilegijs Catholicorum fruendi, vel illis cohabitandi, vt eos exilio damnasse, bonorum confiscatione multasse,

78 CAUSÆ CALAMITAT.

Lib. 10.

atque etiam pœna mortis puniſſe legantur, ſicut, videre eſt in legibus Imperatorum Codice citatis. Sciebant vtiq; hæreticos indulgentia ac manuſuetudine legum, ac iudicium ſemper fieri deteriores, ſuisq; ciuibus nocentiores, vt plus ſatis euincunt calamitates, quæ leges modeſtiæ hæreticis, per pacificationem Gandenſem præſcriptas, conſequutæ ſunt, & nos adhuc hodie cruciant. Quæ præuidens futura Apoſtolus, dicebat: Scio, quoniã intrabunt poſt diſceſſionem meam lupi rapaces in vos, non parcẽtes gregi. Quare etiam ſæpius admonet, vt illos ſedulo vitemus: Modicum ſanè fermentũ totam maſſam corrumpit. Quemadmodum igitur in familijs, ita & in Re- pub. nihil eſt peſtilẽtius contrarijs ſententijs cohabitantium, & diſſimilitudine ſtudiorum ac voluntatũ, in ijs poſtiſſimum, quæ religionem concernũt. Quis lupos cum agnis habitare abſq; ſuo damno ferat? Et in deſerto cum latronibus inermis iter faciet, ac ſanus ad deſtinatam perueniet metam? At his longè hæretici ſunt nocentiores.

2. Acto. 20.

1. Timot. 3.

vt

vt qui non tam rerum & corporum,
 quam animarū perditionem quærāt,
 scilicet vbi nullis legibus coërcentur,
 & potissimū, vbi leges vel Principes si-
 bi fauere sentiunt. Malum cui nullum
 obijcitur obstaculum, latius semper
 serpit: & obuia quæq; inficit. Scintilla
 (inquit D. Hieronym.) res parua est, & D. Ieron.
 propè dum cernitur non videtur, sed in 5. cap. ad
 si fomitem comprehenderit & nutri- Galat.
 menta, quamuis paruus ignis, inuene-
 rit, moenia, vrbes, latissimos saltus re-
 gionesq; consumit. Fermentum quo-
 que (cuius ad aliam partem in Euange-
 lio parabola temperata est) res modi-
 ca videtur & nihili, sed cum farinae re-
 spersum totā massam vigore suo cor-
 ruperit, in illius vim transit omne qd'
 mixtum est. Itaq; & doctrina peruersa
 ab vno incipiens, vix duos aut tres in
 exordio reperit auditores, sed paula-
 tim vt cancer serpit in corpore: & (iu-
 xta vulgare prouerbium) vnus pecu-
 dis scabies totum maculat gregē. Igi-
 tur & scintilla statim vt apparuerit, ex-
 tinguēda est, & fermentū à massę vici-
 niā semouēdū. Secādx putridæ carnes

& scabiosum animali, à caulis ouium repellendum, ne tota domus, massa, corpus, & pecora ardeant, corrumpantur, putrescant, intereant. Arrius in Alexandria vna fuit scintilla, sed quia non statim oppressa, totum orbem eius flamma populata est: Verè ex quo cessarunt leges aduersus hæreticam prauitatem, & hæreticis facta est libertas ad proprias sedes reuertendi, in tantum numerum excreuere & multiplicati sunt, vt quicquid erat boni seminis, in multis Belgij prouincijs relictum, id penitus euulserint, exterminarint absumpserint. Quod equidẽ, per plagam locustarum Aegyptiacarum quam optimè fuisse figuratum, videtur. Etenim ascenderunt super vniuersam terram Aegypti, & sederunt, in cunctis finibus Aegyptiorum innumerabiles, quales ante illud tempus non fuerant, nec postea futuræ sunt. Operueruntq; vniuersam superficiem terræ, vastantes omnia. Deuorata est igitur herba, & quicquid pomorum in arboribus fuit: quæ grãdo dimiserat. Nihil quoque omnino
virens

Exod. 10.

virens relictum est, in lignis & in herbis terræ & in cuncta Aegypto. Prorsus quæ in Hollandia, Zeelandia, Flandria, & ubi primas obtinere hæretici gesta sunt, nobis graphice veritatem dictæ plagæ exprimunt. Iam enim vniuersam illarum prouinciarum regionem hæreticos operuisse videmus, & miserrimè vastasse, quicquid in ipsis erat dignitatis, gloriæ, splendoris ac diuitiarum. Nam qui inter plebeos (hi ob humiliorem status sui conditionem, herbis humi quasi repentibus appositè exprimuntur) & qui inter Ecclesiasticos, & nobiles Senatorijq; ordinis viros eminebant (quos cum arboribus rectè cõtuleris) Qui inquam inter eos virebant, virtutum ac religionis frondibus, & fructibus plurimis abundabant, simul atque hæretici voti sui compotes fuerunt, statim crudelissime afflicti, spoliati, hæreditatibus pulsati, in exilium ablegati, aut certe seruitutem Aegyptiaca grauiorem subire coacti sunt. Habes Christiane lector, quid sentiendum sit, de Pacificatione Gandensi: Item de illis qui il-

illam composuerunt, comprobarunt confirmarunt. Prudens verò prætermitto ea, quæ de bonis temporalibus (quorum gratia dicta pacificatio, à plurimis accusatur) adduci poterant, quibus euidentius esset illam (vt est multorum sententia) Belgio multum nocuisse, nimis indulgendo hæreticis, Dei ac Regiæ maiestatis inimicis.

De absentia Regiæ Maiestatis à suo Belgio.

Cap. IX.

Nunc videndum, an rectè accusetur Regiæ Maiestas quod à suo Belgio summis oppresso calamitatibus, tam diu sese absentauerit, eique non succurrerit per suam præsentiam, cum tot tantisque gemitibus ac votis piorum omnium hætenus sit desiderata. Nemini certe dubium arbitror, Regis præsentiam subditis esse utilissimam, imò & necessariam. Quod enim Episcopus est suis ouibus ad spiritualem, hoc Rex & Princeps
 quis-

quisque est suis subiectis, ad honestam, & pacificam conuersationem. Atqui Episcopo ab ouibus absente, tantum ab est vt oues spiritu proficiant, vt in dies magis magisque frigescant, languescant, ac contabescant. Ad eum modum per Regis absentiam subditi honestatis pacis ac legum obliti, in transuersum sapius præcipientes feruntur. Nonne quomodo sole à nostro hemisphærio abscedente, sub vesperam ægri videntur peius habere, meliusculè verò sole diem illustrante: sic Rege, seu quibuscunque alijs Primatibus à suis procul diffitis, mox incipiunt subditi deterius habere, in officijs languere, & conuersari nimis dissolutè. Etenim ex eorum absentia primo remissior in animis horum fit timor. Metus Regum (Seneca teste) regna custodit) Principum timore remisso, animi dissolutio ortum sumit & incrementum. Inde praua suboritur concupiscētia omnib. perfruendi placitis. Fruitionē concupiscentiarū sequitur contēptus eius, qui per se vel suas leges

leges ab illis sectandis reuocat, coar-
 guit, supplicijs deterret, corripit. Mox
 oritur effrene desiderium, prædictas
 supprimendi leges: huiusmodi verò
 desiderium sequuntur tanquam pe-
 dissequæ rebelliones, seditiones, bella
 ciuilia, ac totius ciuitatis seu prouin-
 ciæ ac regni corruptio. Quibus malis
 per Regis præsentiam occursum iri
 clarissimè Sapiens edocet. Rex (in-
 quit) qui sedet in solio, dissipat omne
 malum intuitu suo. Quod etiam in-
 nuitur per illud Iudicium. In diebus
 illis non erat Rex Israel, sed vnusquis-
 que quod sibi rectum videbatur hoc
 faciebat. Quemadmodum itaq; Præ-
 positis quarumlibet communitatū
 sedulo gregi subdito per se inuigilan-
 tibus, fiunt subiecti mansuetiores, ti-
 midiores, promptiores, obedientio-
 res, temperantiores. Illis autem absent-
 tibus, efficiuntur duri, effrenes, pro-
 terui, intemperantes, inobedientes,
 peruicaces. Quin etiam iniqua inter-
 dum aduersus suos præpositos tentāt.
 Ita Rege præsentente, omnes duces, Prin-
 cipes, Nobiles, consules, Aulici, sese
 ad

Pro. xvi.

Iudic. vlti.

ad modestiam morumque honestatē componunt, ac studiosissimè obseruant, ne qua in re Regiam offendant Maiestatem, eiusque indignationem incurrant, omnia eius beneplacita studiosissimè sectantes & amplectentes, Rege vero diutius absente, prædicta ab illis solent negligi, quibus neglectis, effrenes efficiuntur subditi, & ad quiduis audendū etiam in suum Principem prompti. Huius documentum, insignis Christi exhibet parabola. Homo quidā (inquit) nobilis abiit in regionem longinquam, accipere sibi regnum & reuerti. Vocatis autem decē seruis suis, dedit eis decem minas, & ait ad illos. Negotiamini dum venio: Ciues vero eius oderant illum, & miserunt legationem post illum dicentes, Nolumus hūc regnare super nos. Quid clarius? Ecce vix dum recesserat & subditos reliquerat, & mox ingratus esse cœpit, quin & subditi illius abnuere imperium, ac etiam elato animo reijcere non sunt veriti. Anno 1539. simile facinus Gandenses ausos fuisse aduersus Imperatorem Carolum

Luc. 19.

78 CAUSÆ CALAMITAT.

lum V. in Hispania tunc existentem, historiæ docent, & qui eiusdem rebellionis oculati testes fuere, & adhuc superstites sunt. Anno autem 1520. eodẽ Imperatore Carolo in Flandria existente, nonne in Hispania tumultuatũ est grauíssimè, ac bella ciuilia, à quibusdam perduellibus excitata? Eodẽ porro cum illis spiritu agitari eos, qui belli, quod in Belgio geritur architecti sunt, docent vtrorumque furta, rapinæ, sacrilegia, exactiones grauíssimæ per omnia similes. Quæ dum in Belgio iniquissimè gerũtur, vulgus quod mobili est ingenio, seditiosum, cupidum rerum nouarum, quieti & otio aduersum, quodq; libētius in suã perniciem seducitur, quàm ad propriam cogitur salutem, exultans auidissimè illos sectatur, qui tantorum authores sunt malorum, quiq; ipsum dementāt pollicendo ei patriæ libertatem, à tyrannide vindicationem, seu eius extirpationem omnimodam, religionis Christianæ reformationem, ac nouã rerum omnium faciem aureaq; sæcula. Tante porro fuerunt efficaciz apud
vul-

vulgus, inanes istæ pollicitationes, vt neglecto Rege suo longe clementissimo, contemptisq; eius ministris fidelissimis, aceruatim populū conspirasse in Belgij vsurpatores nostris oculis videamus, imò & pro vsurpatorū iniquissimis placitis, quasi pro foris & aris decertasse: atq; etiamnum eos, qui horum manifestarunt dolos, quasi patriæ proditores laceessere, persecui, & in exilium cogere. Hæc autem aliæque eius generis superius enarrata, per Regis nostri absentiam, ortum & incrementum sumpsisse arbitrantur, quæ ipso præsentē, nullo negotio impediri, aut incepta poterant dissipari. Quid porrò hac de re sentiendum sit, Deo & prudentioribus definiendum relinquo. Id tantum dixero, Regem plurimis ostendisse argumentis, quàm tenerè suum adamauerit Belgium, eiusq; incolas, dum frequentius & Gubernatores, & leges suarum gratia mutauit. Milites Hispanos vel tertio reuocauit, statibus patriæ gubernationem commisit: immensas vt Belgium suum ab hæreticorum

rum incurſionibus, oppreſſionibus defenderet, pecunias expendit, pacem illi frequenter obtulit, eamq; quibus potuit modis, ipſi procurare annixus fuit. Et tamen cum hæc aliaue pluri- ma in Belgarum gratiam fecerit, ſum- ma tamen, à quibusdam pro benefa- ctis ingratitude ſuæ Maieſtati retri- buitur. Vnde meritò dicere de ijs po- ſſet. Cognouit bos poſſeſſorem ſuum, & aſinus præſepe domini ſui, populus autem meus non me cognouit. Por- ro quod attinet ad Maieſtatem Regi- am, certum eſt eam ſæpius deſideraſ- ſe, Belgio ſuo per ſe ſuccurrere. Atq; ha- tenus iuſtus nõ defuit timor, ne plu- rima, eaque ampliffima regna Hispa- niarum, quibus præeſt, eo abſente, ea- dem tentarèt quæ Belgæ hac tempe- ſtate perpetrarunt. Quamobrem Hi- ſpaniæ conſilium, præuidens talia, vel etiam grauiora ſolere Regis abſentiã conſequi, ſategit modis quibus po- tuit & decuit, vt Rex à ſuo Hispania- rum regno non recederet. Ne dum v- num iam multis vulneribus dilania- tum, ſanare cuperet, alterum adhuc

Eſa. r.

sanum grauius vulneraret. Quo vulnerato, Americam, & omnia Indie Orientalis, & Occidentalis regna, quę ab illo depēdent, languere ac deterius habere, foret necessarium. Ex duobus quippe malis, minus iudicarunt eligendum. Maximè quod languenti Belgio per Gubernatores facilius succurri, posse sperarent. Caterùm medela quam adferunt, dum tardius virtutem suam agris communicat, & ægroto omnis mora nimis longa sit, à paucis Belgis commendatur, potissimum ijs, qui malum per dies singulos grauius incrudescere sentiunt, & diutius exulare, (nullus locus est domestica sede iucundior) à patrię suauissimo conspectu, miserrimam agentes vitam, coguntur. Hactenus de illa, nunç aliam calamitatum nostrarum causam aggrediamur.

De luxu fastuq; nobilium Belgij. Cap. X.

Luxum aiunt, fastumque quorundam nobilium patriæ, & aetatem nimis iuuenilem nonnullorum Principum, hanc lugubrem Belgio exci-
 tasse tragediam. Sanè inficiari nemo potest, Nobilium confœderatorum, aliorumque complurium, luxus ac fastus fuisse maximos. Vnde etiam factum, vt ad tumultus sciendos, seditionesque mouendas, facile profilerint, impotentes suam lasciuientem moderari naturam, eamque continere inter limites, sibi tum à Rege, tum ab ipso Deo præscriptos. Luxus enim fastusque lasciuienti naturæ habenas laxant, eamque ad quæuis præcipitia impellunt. Ab ijs autem exagitati illecebris ac stimulis, quid non ausi sunt, qui generis non virtutis nobilitate efferebantur? Authoritatem quam habebant mox conuerterunt in dominium, dominium in tyrannidem, ius in aliorum iniuriam, sceptrum in virgam ferream. Nonne & prolapsi sunt à Dei vnus cultu ad impietatem? Ab Ecclesiæ tutela ad eiusdem inter-

necionem? A temperantia, ad libidinem? A ratione ad nutum proprium? A tributis sibi debitis, ad onera grauiissima? A simplicitate Christianis digna, ad dolos & fraudes? A prudentia eorum generositatem decente, ad maliciam & insipientiam? A liberalitate ad prodigalitatem, vel à parsimonia ad auaritiam? Ab ornatu ad pompas? A Religionis ac Patriæ amore, ad nimiam dilectionem sui ipsorum? à defensione Ecclesiasticorum & pupillorum, ac miseriæ plebis, ad eorundem oppressiones? à concordia ad seditiones? à Reuerentia & obedientia, quam Regi suo debebant, ad contemptum & apertam rebellionem? à pace ad Bella crudelia? Vnde autem tales fructus generentur, Diuus Iacobus apertissimè docet. Vnde (inquit) bella & lites in vobis? Nonne ex concupiscentijs vestris? Quin & ipse comicus, licet ne à limine quidem, ipsas sacras literas salutauerit. Vbi (inquit) animus se cupiditate deuinxit mala, necesse est consilia consequi similia.

Iacob. 3.

An non confœderati, & eorum affectu consimilia suis desiderijs sectati sunt cōsilia? Qui sentientes inquisitionum legibus prohiberi, quam affectabant libertatem, Gubernatores Belgij sollicitarunt, vti decreta, in hæreticos sancita tollerentur, quò etiam necessitate quadam adactos, pertraxerunt: Facta videlicet effreni populo licentia, tenebrarum, & noctis conciones agendi, & sacrarum ædium imagines, altaria, & cætera pietatis monumenta euertendi. En quomodo malum serpit, & quinam initia nostris calamitatibus dedere, suo nimirum luxu profuso & vita dissolutissima, corruptissimisque moribus, ac imprimis pertinaciter patrocinando, pro desiderijs pestilentissimis mercatorum, qui fermento hæreseos infecti erant. Verum enimverò, quò capita, seu præcipua (inter quæ sunt nobiles) patriæ membra tendere videbantur, eodem protinus contendit etiam populus. Cui tantò magis nocuerunt suis exemplis, quantò authoritate, loco, dignitate, erant illo eminentiores. Atq; eorum

rum studia, conatus, ac vitam Deo fuisse ingratisſima, vel ex eo conſtat, quod penè omnes qui prædicta attentarunt, miſerè perierint, ſenſerintque primi mala, quæ omnibus Belgis excitarunt. Sæpe equidem in magiſtrum ſcelera redeunt ſua. Quo fit, ut qui ſimilia cum illis perpetrarunt, & quibus tamen Deus hæcenus indulſit pœnitentiæ tempus, timere eos oporteat, ne & ipſi aliquando impœnitentes, vindicem manum Dei ſentiant. Quod huiusmo

Amos 6.

di de cauſis optimatibus Iſraëlitarum Amos Propheta, minatur, dicens: Væ vobis qui opulenti eſtis in Sion, & confiditis in monte Samariæ, Optimates, populorum capita, ingredientes pompaticè domum Iſrael. Qui ſeparati eſtis ad diem malum, & appropinquatis ſolo iniquitatis. Qui dormitis in lectis eburneis, & laſciuitis in ſtratis veſtris. Qui comeditis agnum de grege, & vitulos de medio armenti, qui canitis ad vocem Pſalterij. Sicut Dauid, putauerunt ſe habere vaſa cantici, bibentes vinum de phialis, & optimo vnguento delibuti, & nihil com-

patiebantur super contritione Israel. Quapropter nunc migrabunt in capite migrantium, & auferetur factio lasciuientium, Quemadmodum ergo Deus magis eorum peccata detestatur, qui cæteris ratione officij, & dignitatis quam gerunt, prælucere virtutum claritate debent: Ita etiam in tales, qui his contraria faciunt, grauius animaduertere solet, ipsa scriptura teste. Præbete aures (inquit Sapiens) vos, qui continetis multitudines, & placetis vobis in turbis nationum. Quoniam data est à Domino potestas vobis, & virtus ab altissimo, qui interrogabit opera vestra, & cogitationes scrutabitur. Horrendè & cito apparebit vobis, Quoniam iudicium durissimum in his qui præsumunt, fiet: Exiguo enim conceditur misericordia. Potentes autem potenter tormenta patientur.

Sapien. 6.

De iuuenili etate Senatorum.

Cap.

Cap. XI.

Porro sicut nostras tribu-
unt calamitates luxui, fa-
stuique confœderatorum
nobilium ætate iuniorū;
Ita audent easdem asseri-
bere ætati nimis iuuenili plurimorū,
qui, ex quo labascere cœpit Belgij res-
publica, assumpti in ordinem sena-
torum, seu ad ciuitatum moderandas
resp. magistratus creati sunt, seniori-
bus à magistratu remotis, vel certè vi-
ta defunctis mortali. Equidem vide-
tur, Deus promeritas à Belgis volens
exigere pœnas, prius plurimos senio-
res ciuitatum rectores, (mitto quòd
in multis Ecclesiæ præpositis, idem
contigisse obseruatum sit) ne tam lu-
gubris tragœdiæ essent spectatores,
ex hoc eripuisse sæculo, ipsorumque
loco permisisse, vt sufficerentur iunio-
res: quos ad tragicas actiones euer-
sionesq; rerumpub. multo esse aptiores,
nulli est dubium. Vtpote qui soleant
affectioib. magis, q̄ ratione, duci: sua
que cōcepta defēdere, autoritate, &

nō raro animi passione potius; quàm
 æquitate: opinatione magis, quàm sci-
 entia: Scilicet, quòd in eis naturæ fer-
 uor adhuc vehementior existat, nulla
 insit experientia, atque sensualia in ip-
 sis ferueant desideria, quæ in præceptis
 eos sæpius ita abripiunt, vt eminentē
 adepti potestatem, nihil putent san-
 ctum, nisi quod libet. Iuuenis (inquit
 Philo Iudæus) summam adeptus po-
 testatem, & cupiditatibus vtens effæ-
 ratis, malum est inexpugnabile. Vnde
 ab ijs fuisse cauendum monuit D. Gré-
 gorius Nissenus: In omni (ait) ferè ne-
 gotio periculosa sunt adolescentum
 consilia: nec facile reperias, qui aliquid
 gesserint rerum magnarum, quibus
 cani non fuerint ad considerationis
 communionem adhibiti. Notissimū
 est, quod Roboam iuuenis iuuenum
 vtens consilio, sit consequutus: Nem-
 pè aduersus se rebellionem grauissi-
 mam: & decem tribuum à se & à suo
 semine in perpetuum alienationem.
 Sic sic certè peratatem imprudentio-
 res magistratus Belgici Regisque offi-
 ciarij præcipitando consilia de eijci-

cendis Hispanis, de armis aduersus eos
 suscipiendis, de vocando Principe Au-
 raico, eiusque militibus in auxilium,
 aliaq; his similia, ad rerum omnium
 confusionem, totiusque patriæ sub-
 uersionem, ac nostram omnium cala-
 mitatē grauiissimam, egregiè coope-
 rati sunt. Quapropter de ipsis dicere
 liceat quod Cicero, interrogans qui
 Remp. tātam amisissent, & tam cito;
 respondet ex Ennio. Prodierunt ora-
 tores noui, istulti, adolescentuli: Te-
 meritas est florecentis ætatis, pruden-
 tia senectutis. Verū enim uerò, quæ
 de iuuenili ætate senatorum à me hic
 dicta sunt, nolim de omnibus ætate
 iunioribus credi. Siquidem eorum
 nonnullos fuisse constat, quibusdam
 senibus (Cani sunt (inquit Sapiens) sen-
 sus hominis & vita immaculata) pru-
 dentiores atque sagatiores. Quales
 fuisse: qui animaduertentes consilia
 atque studia inuasorum, fūco plausi-
 bili palliata: ea detegere, illisq; reniti,
 quibus potuerūt modis, conati sunt.
 Atque etiam qui in suis consilijs & a-
 ctionibus, etsi minùs quàm decebat

cautis, pia mentis affectione profecti sunt fidei religionisque catholice commodum: nec non pro viribus sategerunt, ut Regiæ Maiestati ab omnibus Belgis debita exhiberetur obedientia. Quæ quidem nonnullis in intentione fuisse, ut & multis nobilibus; &, si qui fuere, Prælati Ecclesiæ, qui in nostra hac nimis lugubri tragœdia aliquam egerunt personam, vel ex eo clarum est: quod, perspecto suorum consiliorum, ac piæ intentionis suæ infœlici successu; quodque ad scopum à se destinatum, ea via non fuisset progrediendum, mox à cœptis multi destiterint: eodemque studio ac proposito, quo cœperant, partem saniores tutioremque sunt amplexati: fortissimè expugnantes eos, qui ipsorum fascinauerant oculos specie inani veritatis ac iustitiæ; Cùm interim ipsi catholicam religionem labefactare; Regis vero obedientiam ex Belgio proscribere, totamque patriam perdere totis conarentur viribus. Atqui his respicientiæ officijs ostendunt profectò

sincerum in Regem Religionemque
 Christianam se semper habuisse ani-
 mum; damnant verò eos, à quibus ra-
 tione suorum consiliorum calumni-
 am sustinēt. Quid? An non damnandi
 sunt, qui ex euentu hominum consi-
 lia probant, vel vituperant? Id si licet,
 damnentur necesse est consilia am-
 plissimorum virorum, & maximè
 prudentium ac piorum: que procurā-
 te hominum malitia extra æquitatis
 terminos abducuntur, finemque in-
 fœlicem sortiuntur. Rursum & hac
 ratione hallucinari videntur calum-
 niatores: quòd non attendant, quàm
 difficile fuerit, consiliorum exitus
 præuidisse cum in Belgio omnia fo-
 rent turbata, & Respublica cum reli-
 gione interitum minaretur. Quæ
 limpida cernuntur in aqua, turbida
 cerni nequeunt. Perturbatis deinde
 rebus, consilia ex tempore sunt sumē-
 da, prout negotia hominumque inge-
 nia ferunt. Vnde Comicus:

Sic ut quimus, quando ut volumus non licet.

Sanè arbitramur doctissimos quosq;

&

& quantumuis magno succensos zelo (vt his postremis annis fuere turbata omnia) nequiuisset tanta concitata tempestate, malis mederi. Et sic quidem iudicandum censemus de senatoribus ætate iunioribus, ac nobilibus, alijsque, qui piam in consilijs & actionibus intentionem semper habuerunt: eamque protestati sunt, à cœptis, quorum infælices fore exitus sentiebant, maturè resiliendo: nō autem de ijs, qui Regis partes amplexati sunt, magis vt suas facultates regio fisco, propter ipsorum absentiam ascribendas, sibi suisque prolibus conseruariet; quàm quod causæ Regis fauerent: vel certe vt tyrannidem effugerent inuasorum, qui ne suis quidem fautoribus parcere solent: iamque feruntur, quæ admodum Iudæi quondam Christū, abiurasse Regem suum longè clementissimum: quin & contumelijs atque ignominijs, quantis potuerunt, affecisse, libellos in lucem aduersus catholicam eius maiestatem, plenissimos mendacijs, perniciosissimis edendo; nec non ipsius insignia abradendo, &
figil-

figilla confringendo. Multo verò minus excusatos cupio eos, qui adhuc hodie vsurpatoribus, ipsorum promoventes studia, adhærent. Quippe qui sat apertè doceant, cuius intentionis ac studij semper fuerint; Scilicet exterminandi ex Belgio religionem catholicam, legesque pro catholicis latas; atque illarum loco plantandi Caluini religionem; nec non hominum figmenta, inanes fabulas sectantium. Vt taceam illos ad Ecclesiasticorum bona, & catholicorum diuitum aspirasse: quò sine vllò legum timore ex alieno bacchanasia viuere liceret.

De Belgarum diuitijs & earundem tranquilla possessione.

Cap. XII.

Vi historias rerum Belgarum euoluunt, nō sunt nescij multas Belgij prouincias, vt Hollandiam, Zeelandiam, Flandriam ac nonnullas alias, à plurimis sæculis bella

la ante has tempestates non sensisse, imò nec iniurias militum seu concussiones (vt q̄ ab hostib. remotiores extiterint) fuisse expertas. Quinimò tranquillitate ac pace summa plurimis sæculis easdē esse potitas, notissimū est, atque etiam per Mercatorum totius ferè orbis concursionem frequentationemq̄, abundasse rerum omnium affluentia. Etenim ob terræ fertilitatem, incolarum industriam, accessum ad varias Belgij prouincias, per mare, plurimaq̄; flumina accommodissimum, fuit hæc tota regio in omnib. adeo abundans & exulta, vt meritò voluptatis dici paradisi mereatur, in medio terræ à Deo plantatus, atq; in diuitijs cū Sidone, vti & cū Tyro comparari potuerit. Cuius negotiatores principes institores inclyti terræ fuerunt. Verum cum tantis Belgæ ingrati beneficijs diuinam non agnoscunt liberalitatem, & quæ ad Dei laudē, & gratiarum actionem eos impellere in propriam perniciem, sui ac Dei obliti, conuertunt, factò (quam suo damno) illud Poëtæ cuius-

quosdam approbare volentes.

Luxuriam animi rebus plerumq; secundis.

Deus sitiens salutis humanæ, singulari sua prouidentia modo alio, licet Belgis minus grato, ad saniores eos reuocare mentem conatur. Ea nempe, in quibus voluptuabantur, illis ipsi, quos in suam protectionem delegerant, dando in prædam & rapinam, & permittendo ut per eosdem indignissimè tractentur. Causam quæris? Nihil temporalium accumulandum studio, atque diuturna illorum foelici fruiione, languescere in Belgis virtus, paupertas probro habebatur, innocentia pro maleuolentia dicebatur, iuuentutem luxuria & superbia corruperant. Quid plura? De Belgis dici poterat illud Senecæ; Perire mores, ius, decus, pietas, fides, & qui redire nescit cum perit, pudor. Verum ad negotiatores externos reuertamur, Belgarum inhiantes opibus, & eos mille captantes artibus. Nonne & hi ad Belgii calamitates multum addiderunt, merces vitæ humanæ minimè ne-

cessarias, seruientes autem superbijs, vanitatibus, & concupiscentijs, desiderijsque carnalibus, inuehendo. Quibus inescati molles quique Belgarum & Iuuenes cum mulieribus illis totos se consecrarunt. Nonne etiam Mercatores viam sua conuersatione aperuerunt plurimis, non minus peregrinis, quàm noxijs moribus? Nonne & complures quo potuere conatu, à se imbutas hæreses simul cum mercibus Belgis relinquere studuerunt. Huius nobis sufficiens exhibent exemplum ciuitates Belgicæ, vbi ampla erant emporia, vtpote, quæ præcæteris fermento hæreseos infectæ fuerint. Verùm inquietos illorum animos hæ non satiarunt, sed omnem (quemadmodum in prouerbio est) mouerunt lapidem, vt Reipub. status, seditionibus suo loco moueretur, vtq; susceptis hæresibus Catholica religio è belgio exularet. Scio, quidem non in oēs hoc vitij cadere. Attamen admodum difficulter, reperias, qui ab omnibus prædictis mundus comprobari potuerit. Quum verò per exteros negotiatores tantum
 dispen-

dispendij Belgæ acceperint, eos tamen sic dilexerunt, vt minimè veriti sint, suas proles, pignora charissima ijs committere, nimirum, vt in negotiandi studio ab ijs exercerentur. Pluris vtique facientes huius mundi perituras opes, quàm filiorum suorum animas pretioso Christi sanguine redemptas, & negligentius ipsis, quàm ad beatam ducunt vitam procurantes, quàm quæ terrena & caducæ seruiunt. Quò fit, vt hodie innumeri à parētibus deuoti sint huius sæculi negotiationib⁹, & Belgiū præ cæteris prouincijs mercatoribus abundare videatur. Quorum quidem industria vt rebus omnibus affluit, sic & per eosdem omnia sunt in eo charissima. Et sicut per illos in plurimis succenditur cupiditas, omnium scelerum parens foecundissima: Ita charitas, cunctarum virtutum mater & Regina sopitur, ac etiam extinguitur. Ad hæc per affluentes Belgarum diuitias, ac Mercatorū inanes fabulas, cepit iuuentutem desiderium, varias linguas ac idiomata cognoscendi, peregrinasque perlustrandi regiones. Cuius

ius etiam gratia, parentes nullis pepererunt sumptibus, & lubentes suarū prolium sustinuerunt absentiam, licet illis nimis noxiā & periculosam. Vix sanè quisquam est nobilium, & eorum quibus per facultates licuit, qui non exteras vel incoluerit, vel frequentarit regiones, variaque calleat idiomata. Quod utiq; Belgicam iuuentutem reddidit lōgè corruptissimam, & plurimis deditam vanitatibus. Desiderijs enim suis exsaturata, postquā bonam consumpsit partem substantiæ parentum, reuerta in patriam, secum aliud nihil retulit (vt est cœca in bonis & procliuus ad mala) quàm noxias nationum consuetudines, ac notitiam scelerum plurimorum. Quæ cum alijs (cupiunt enim iuuenes videri, & alijs admirationi esse) referunt, quis enarrare possit, quot & quanta, in animis auditorum scandala seminarint, & quàm vehementia plurimis desideria suscitarent, vt similes profectio- nes susciperent, vt audita perpetra- rent facinora, vt pestiferos alienigena-
rum

rum mores imitarentur. Et hæc certè Lacedæmonijs præcauens Lycurgus, sanxit legibus, ne quisquam suorum subditorum, peregrinas peteret regiones, nèue exterus Mercator, in suam ditionem intromitteretur. Sed neque Hispani, neq; Germani, neq; Franci, neq; Itali, neq; vlli aliarum nationum populi, tali vanitate impulsæ, Belgium exterâsue nationes petunt, vt Belgæ faciunt. Prorsus admiranda Belgarum vanitas, quòd præ cæteris totius orbis populis nullis parcant sumptibus, nullisq; laborib⁹, quin & innumera subire pericula (hæc quanta sint, innumeri testantur, qui huiusmodi susceptis peregrinationibus miserè moriuntur, antequam dulcem repetere patriam eis detur) parati existunt, vt suis satisfaciant vanissimis desiderijs ac cupiditatib⁹. Insuper diuitiarum omnis generis affluètia effecit, vt nullis sumptib⁹ parceret Belgæ plurimi, quo filij erudirerentur, atq; titulis scientiæ eminèntioris insignirerentur. Nō quidē vt alios efficacius erudirerent, vel in vijs dominæ, ipsi

certius dirigerentur, verùm vt vel scientiam alijs venderent, quod est cupiditatis : vel vt per doctrinam innotescerent, alijsque admirationi essent, quod est vanitatis ac superbix : vel vt difficultium quæstionum, & rerū peregrinarum notitiam haberent, quod est curiositatis. His autem suæ scientiæ iactis fundamētis, tali studijs suis præfixo scopo (cuius finis malus est, id ipsum quoque malum est) nōne vanū ac euanidum sit oportet, quod superædificatum est? Nōne facile fuit bonos ciues huiusmodi vanitatibus superbia, curiositate, & concupiscentia inficere, & innumeram populi (apud quem erant ob speciosos scientiæ titulos admirabiles) multitudinem in abissum malorum demergere? Fuerunt autem & alij diuites Belgæ, qui suas proles bonis tantum literis Græcis pariter & Latinis erudiri curarūt: quas postquā perfectè perdidicerant, illasque eleganter, ac plausibiliter sonare norant, minimè satagerunt, vt perfectioribus studijs animum applicarent. Vnde consequutum est, vt nihil

hil sentientes difficultatis in scientia,
 quam optimè callebant, alias omnes,
 etiam Theologica dogmata, Rhetorum
 & Philosophorum præceptis mē-
 tiri voluerint. Quin & eo dementiæ
 peruenerunt, vt qui ab istis paululum
 recedebant, contemnere ac irridere,
 quātumuis doctos ac pios nequaquā
 dubitarint, primis inflati veræ scientiæ
 rudimentis. Qua quidem inflatione
 innumeritales scioli in hærescos bara-
 trum præcipitati sunt. Melior certe
 est homo (vt docet Sapiens) qui minu- Eccle. 19.
 itur sapientia, & deficiens est sensu in
 timore Dei, quàm qui abundat sensu,
 & transgreditur legem altissimi. Vn-
 de Apostolus: Non alta sentientes, sed Rom. 12.
 humilibus consentientes. Quid dicā
 de multitudine aduocatorum, causi-
 dicorum, procuratorum, excogitati-
 um subtilitates infinitas, vt in marsu-
 pia sua æs procurarent Belgarum.
 Qui sua garrulitate veritatem nebulis
 offuscare diligentissimè student. Qui
 meris cauillationibus dilationes vari-
 as extorquent, vt tædio partem aduer-
 sam afficiant. Qui iustitiam iniquitati

postponere contendūt. Qui plurimas parum ad rem referunt ratiunculas, leges, constitutiones, Principum edicta, plebiscita, Senatuscōsulta, prudentum responsa. Allegant insuper casus, sententias, authoritates in Infortiato, ex Bartholo & Baldo. (vt aliquam causis, quas lucri non iustitiæ amore defendunt) veri obtendant vmbra, quo scilicet iudicum fascinēt oculos, & suorum clientum crumenas potentius exhauriant. Quid quæso his sceleratius, quid dū nocentius? Quæ Resp. subsistere potuit, vbi ista plus momenti, quàm Iustitia causæ, habuerunt? Vbi summum ius, summa fuit per eos iniustitia? Vbi causæ desperatissimæ, sententia iudicum illorum cauillationibus sæpius iustificabantur, æquissimæ vero damnabantur. Quod plebs dum vidit, ac sensit fieri, nihil non vocare in controuersiam, seu litem est ausa, magis vtique suorum aduocatorum & procuratorū astucijs ac technis confidens, quàm causæ æquitati ac iustitiæ. Vnde factum videmus, vt plures ante has turbas vno anno lites susci-

fuscitarentur, quàm quondam spacio quadraginta, vel etiam quinquaginta annorum. Adeoq; plures in vna ciuitate, quam olim in omnib⁹ vnus pro- uinciæ reperirētur aduocati & procura- tores immēso ære, vendentes causa- rum patrocinia. Factū etiā est, vt aduo- catione ac procuratione, quæ præteri- tis temporib. non sufficiebant ad vitę alimēta, p̄paucis subministrāda, iā plu- rimi immēsas diuitias accumularint. Quod lucri gen⁹ etiā Aethnicis maxi- mē fuisse odiosum, docet illud Ouidij.

Turpe reos empta miseris defendere lingua,

Quod faciat magnas turpe tribunal opes.

Et hæc quidem sint dicta, non de ijs, qui iustitiæ afflictisq; ex animo patro- cinantur, quos summa dignos laude cēseo. Ferè præterieram per diuitias e- uenisse, vt veri nobiles Belgij, seu qui auorum suorum imaginibus clari e- rāt, discerni vix potuerint à diuitibus, qui dum sibi nobilitatem vendicare volunt, eadem cum illis nobilitatis insignia, exterius gestant: etiam si eorū aui vel p̄pau ignobiles, & ex infima ple- bis fece fuerint. Mercatores, cerdones

futores, lanarij, & similes conditionis
 abiectissimæ homines. Quos si domi-
 nos appellaueris, ignominio ducunt:
 vult enim istud superbissimum homi-
 num genus vocari, Monsieur, atque
 etiam vestibus vti nobilium, gladijs
 (quorum vsus ad Ecclesiæ & patriæ,
 viduarum, pupillorum, & opressorū
 defensionem, nobilibus est concessus,
 non autem ad inanis gloriæ ostenta-
 tionem) accincti semper incedere: de
 suorum auorum insignijs claris, nem-
 pe recenter ex fimo erutis, frequētius
 differere. Quasi verò in illis exteriori-
 bus, & non potius in virtutum exerci-
 tio consisteret verum nobilitatis de-
 cus: hacque sola ratione non esset ac-
 quirendum. Atque hinc euenit, vt
 pars maxima similibus nouorum No-
 bilium (ferè dixeram nebulonum) dū
 nobilitatem Regia virtutis via non
 querit, sese deuoueat vanitatibus; lu-
 sibus, aleis, ebrietatibus, tripudijs, im-
 pudicitijs sectandis, vtque ceteros, li-
 cet se meliores, facilè contemnat, vt
 relictam à parentibus substantiam ab-
 liguriat, & dolis ac technis adeoque
 non-

nonnunquam incantationibus, foeminas ac puellas in sui amorem pelliciat, ut se ocio pernicioso dedat, huc illuc incertis vagans gressibus. Vnde merito illud Horatij decantare posset:

Nos numerus simus, & fruges consumere nati,

Sponsi Penelopes, Nebulones, Alcinoiq;

In cure curanda plus a quo operata iuventus,

Cui pulchrum fuit in medios dormire dies,

Ad strepitum cytharæ cessatum ducere curam.

Horat. epistola 2.

Et hæc quidem aliaque eius generis abominanda, dum studiosissimè sectantur eiusmodi tenebriones, Epicuream agentes vitam (quorum sanè in multis ciuitatibus maximus fuit numerus) quis dicat, quantopere Deiram in se, totumque Belgium suscitauerint, & quanto Dei timori corripi meruerint. Nonne dignum fuit, ut illorum luxus fastusque, per opes, irritamenta scelerum suscitati, reprimereantur, atque etiam penitus deleantur, ut dicti histriones omni amissa substantia humiliarètur. Cæterum cum scelera hæc aliaque plurima, occasione diuturnæ pacis, & diuitiarum in Belgio affluentium ortum sumpserint;

runt; quin & grauiora temporis successu imminerent, debuerant utiq; Belgæ ex illis cognouisse Dei indignationē, breui sequenturā, & vindicem eius manum se sensuros, nisi maturē à consuetis concupiscentijs, ac vanitatibus resipiscerēt. Ut enim cœlum maximè peccatum, & aër nullis exagitatus ventis, esse prognosticon tempestatis breui futuræ solet: Ita rerum omnium affluentia, & longa trāquillitas temporū, erat prænuncia Belgicum populum, per varia diffluentem vitia, breui puniendum. Quid? Num quoties Israëlitæ leguntur traditi in manus inimicorum suorum, & grauius afflicti, id factum fuit, postquam ditati ac diuturna fructu pace, Dei obliti fuerāt, & suas sequuti cōcupiscentias? Certè quomodo animalia deficiunt, & contabescunt ocio multo, & saginatione nimia, laboribus verò & pastu moderatis roborantur: Ita homines terrenorum abundantia, & rerum omnium prospero successu pro libitu fruentes, Dei ac sui obliuiscuntur. Quo fit, ut spiritu semper magis ac magis frigescāt,

at-

Vide lib.
Iud.

atq; à veritate alienentur, quapropter & calamitatibus inuoluentur. Vt ètes vero illis frugaliter, cum gratiarum actione, ad suam & aliorum necessitatē, indubiè à Deo virtutibus ditantur, (spirituq; proficiunt: atq; in vijs domini inoffenso pede diriguntur. Nunquid huiusmodi exemplis & veteris & noui testamenti scripturæ abundat? Nonne q̄ Ec-
Euseb. li. 8. ca. 1. & seq.
 clestiascas scripsere historias, docent purgandorum peccatorum causa, Deum sepius permisisse, infidelium deservire persecutionem in Catholicos? Quid mirum igitur? si & nostro sæculo, ppter nimium fastum, ac luxum, idem sentiamus ac patiamur? Quinimò confiteri necesse est, Deum nostrum haec erga nos summam vim misericordia. Etenim primum luxuriantes Belgas refrenare aggressus, hæreticorum cõuenticula, nocturnas cõciones, imaginum cõfractiones, altarium, & quicquid ad diuinum cultum spectabat euersiones, Sacerdotum persecutiones. pariter & religiosorum accidere permisit: à quibus breui post insigniter per Illustrissimam Gubernatricem Ducissam de Parmes, ac etiam per Ducem Albanum Reip. perturbatores

repressi fuerunt. Cum autem isthæc prænuntia miseriarum præsentium, Belgis parum aut nihil profuisse Deus animaduertet, alia via eos refrenare est conatus. Vtpote militum licentia maximè graui ac luctuosa, qui non modo immensam exhauserunt Belgarum substantiam, sed etiam plurimos inhumanissimè affligerunt. Verum cum nec his quidem flagellis, quisquã redderetur melior, quin potius omnes ita se gererent, ac si Deum ignorantes, absque diuina prouidentia res agi arbitrarentur, Deus tandem vltrice manu, vniuersam Belgij deiecit gloriam, omnesque eius perdidit diuitias, atque pacem illi cum intestinis bellis commutauit, quibus

Lucanus. *Nobilitas cum plebe perit, lateq; vagatur,
Ensis, & nullo reuocatum est pectore ferrum:
Stat cruor in templis, multaq; rubentia cade
Lubrica saxa madent: Nulli sua profuit etas.*

Porro, his alijsque calamitatibus nimis frequenter (proh dolor) repetitis, occasionem dedit diuturna temporalium possessio, aduersitatibus carens, cum eorundem abundantia. Ex qui-

quibus mox prodire luxuria, pestis
 blanda, & eiusdem nutrix ebrietas,
 quarum fouendarum gratia factus est
 ardentior terrenorum accumulandorum
 amor: Vnde tot tantæque v-
 suræ in Belgio statim prodierunt, vt
 plura & maiora lucra, non modo à
 publicis fœeneratoribus, sed etiam
 ab alijs plurimis, ex pecunijs mutuo
 datis, fierent, quàm ex vllis aliarum
 rerum commercijs. Omitto quod
 præ cupiditate nimia, innumeri Bel-
 gæ, tantopere pecunijs. (Crescit a-
 mor nummi, quantum ipsa pecunia
 crescit) fuerint affecti, vt per fas nefas-
 que toti intenderint multiplicandis
 redditibus, agris, domibus, ac domi-
 nijs, necnon maximè sordidis lucris
 honestæque conditioni nequaquam
 decentibus. Atq; dicta Idolorum ser-
 uitate Belgarum corda possidente, e-
 os cœpit spiritualium (vbi enim the-
 saurus tuus, & ibi cor tuū) omniū, ac
 diuinorum fastidium & contemptus.
 Paucis effecit diuitiarum amor, vt de
 Belgio dici posset,

Matth. 6.

Auro pulsa fides, auro venalia iura.

An-

Anrum lex sequitur, mox sine lege pudor.

Deut. 32.

Quapropter illinc etiam euēnit, vt optimè Belgis competeret illud Moyſis: Incraſſatus eſt dilectus, & recalcitrauit. Incraſſatus, impinguat⁹, dilata tus, dereliquit Deum factorem, receſſit à Deo ſalutari ſuo. Prouocauerunt eum in dijs alienis, & in abominatio nibus ſuis, ad iracundiam concitarūt. O ter quaterque abominanda ſagina tio, quæ laſciuiens, nec ipſi Deo peper cit, & recalcitrans, in Deum ſaluato rem ſuum calces impigit? Ex eadem denique malorum lerna, prodijt non minus effrene, quàm execrandum li bertatis deſiderium, de quo diſſeren di hic ſe offert locus nec inopportu nus.

*De libertate quam affecta
runt Belgæ. Cap. XIII.*

Idendum autem primò
quæ ſit libertas, quam tan
to animi deſiderio vulgus
exoptauit, pro qua rerum
omni-

omnium adeoq; salutis iacturam facere, nequaquam dubitauit. Ea profecto est, qua volebant, vt à legibus voluntates hominũ prauas, earundemque actiones peruersas coërcentibus, atq; etiam à supplicijs ob legum prauaricationem à potestate legitima inferendis eximerentur. Est inquam libertas, qua populus Magistratu, ac nobilibus patriæ abiectisdom, inationẽ affectat, & authoritatem apud se leges pro placitis vel mutandi, vel tollendi, vel nouas constituendi esse contendit, & qua cuique liberum sit, in religione, quod lubet sectari, & pro animi voluptate absque aliquo legum metu conuersari. Hac autem libertate, pro qua Belgarũ pars maxima fortissimè decertat, quid quæso nocẽtius à vulgo desiderari, quid pestilentius obtineri potuit? Nunquid talẽ affectantes libertatẽ, pueris meritò assimulantur, qui à pædagogia, vel pedagogis liberari cupiũt, vt pro animi voluptate huc illuc vagari liceat, & q̄cquid lubet audere? Vel poti⁹ eqs cõparentur indomitis, q̄ modis omnib⁹ frenas reijcere,

ac sefforem excutere conātur, vt quocunq; trahit concupifcentiæ illecebra, præcipites nullo prohibente proruant. Quid? Num libertate obtenta, leges, quibus ante hos tumultus, tanquam pædagogus in officio continebatur, abiicit populus? Num & Magistratum, & omnem dominationem liber factus contempfit? Num quilibet spe impunitatis illectus aggredi non est ausus? Num ficut equus & mulus fuas effrenes fequutus eft concupifcentias? Notiora funt, quæ libertate conceffa per totum contigêre Belgiū, quàm vt exemplis doceri debeant. Prorfus qui iftam libertatem nunquā fatis execrandam tantoperè affectarunt, nihilq; non machinati funt, donec ea concederetur, quæ illam confequuta funt facinora impia manifefiffimè oftendunt, eos intendiffe authoritatem conuellere iudicum, Regis abolere dominationem, Principū labefactare ftatuta, patriæ infringere confuetudines, omnem denique delere atque foedare Reipub. Belgij pulchritudinem, quæ conftat ex varietate
fta-

statuum, officiorum, & conditionum
 hominum, quemadmodum diuersi-
 tate membrorum atque functionum
 corpus humanum. Non est proinde
 (teste D. Augustino) gratulanda liber-
 tas, qua fit ut nō reddatur, quod cum
 fructu redderetur. Neque etiam Apo-
 stoli talem docuerunt. Vos (ait Apo-
 stolus) in libertatem vocati estis fra-
 tres: tantum ne libertatem in occasio-
 nem detis carnis, sed per charitatem
 spiritus seruite inuicem. Et ad Roma-
 nos, Omnis anima (inquit) potestati-
 bus sublimioribus subdita sit: Nō est
 .n. potestas nisi à Deo: Quę aut sunt, à
 Deo ordinata sunt: Itaq; q potestati re-
 sistit, Dei ordinatiōi resistit. Qui autē
 resistūt, damnationem sibi acquirūt. 1. Cor. 7.
 Item alibi: Vnusquisque in ea vocati-
 one in qua vocatus est permaneat.
 Seruus vocatus es, non sit tibi curæ. 1. Pet. 2.
 Et D. Petrus: Regem honorificate, ser-
 uii subditi estote in omni timore Do-
 minis, non tantum bonis & mode-
 stis, sed etiam discolis. Quin etiam A-
 postolus de seipso testimonium per-
 hibens, Cum (inquit) liber essem ex o-

omnibus, omnium me seruum feci, & omnes lucrifacerem. Innumera possent huius generis adferri, quibus Apostolos prædictæ libertati (quæ verius corruptionis seruitus dicatur) contraria docuisse ac fecisse, apertissimè conuinceretur, sed superius adducta in præsentiarū sufficiant. Siquidem prædictam libertatem tot certum est Belgio peperisse, tamq̃; execranda scelera, vt iniquitatē eius ex malis quæ in Belgium inuexit, quiuis clarius sit perspecturus, quàm verborum quantumuis magna cōgerie, aut scriptis patrū, vel etiā ipsismet sacris scripturis. Quid? Alijsne solum nocuit tantopere appetita libertas, & non illi ipsis, qui eadem gaudent? Imò verò ijs vel maximè, vt pote q̃ suos cultores redegerit ad seruitutem grauissimam: libertas enim libertate perit. Quod scientes Bactræ Romanis subiecti, cū libertate donarentur, libertatis conditionem respuerūt, quòd sicut aiebant, ea die qua in libertate constituerentur, scirent se aliquid commissuros, cuius causa in duriorē seruitutem redigerentur. Nisi

Refert Pōp.
 Trog.

veritas odium pareret, multas Belgij
 ciuitates meruisse, dicerent non dubi-
 to nonnulli, vt ex ipsa libertate, quam
 per fas nefasq; sibi vendicarunt, in gra-
 uiolem seruitutem conijcerentur. Ea-
 namq; libertatis est conditio, vt à plu-
 rimis desideretur, paucissimis vero sit
 utilis: vt multi illam quibus possunt
 studijs prosequantur, ac penè nulli ea
 obtenta benè vtantur. Huius sufficiens
 Flādrię Metrópolis exhibet exemplū.
 Nunquid illa Gandensi pacificatione
 suis priuilegijs restituta, mox horrēda
 facinora est aggressa, & etiam nūc co-
 operantibus hæreticis & Geusijs mili-
 tibus, similia frequētius repetit. Qua-
 re iugum decuplo durius, eo quod su-
 orum priuilegiorum prætextu excus-
 sit meruisse, nemo est qui negare au-
 deat. Quæso nunc, diruēdo castrum à
 fœlicis memoriæ Carolo V. erectum,
 capiēdo Patriæ Primates, & maximè
 in Episcopos iniiciēdo man⁹ violētas,
 templa euertendo, sacra omnia pro-
 phanando, ciuitates Flandriæ ferè o-
 mnes sub suā dominationem redigen-
 do, aliāq; id gen⁹ plurima iniquissimè

perpetrando facinora ad sui vindictā Deum & Regiam Maiestatem, adeoque totum terrarum orbem, eiusmodi sceleribus prouocauit? Nonne vbi nulla est subiectio, seu vbi est libertas, quam dicta Metropolis affectauit: Ibi Rex in nullo esse loco videtur: & vbi Rex contemnitur: ibi leges nullæ vigent: vbi vero leges cessarunt, ibi iustitia non exercetur: vbi autem non est iustitia, ibi exulat pax: Vbi pax nō est, ibi perpetuum est bellum: Vbi Bellū, ibi omnia confunduntur, & sursum deorsumque iactantur. Vbi verò omnia confusa, ibi nulla Respub. existere potest, Vbi autem ista inueniuntur ibi impunè crudelissima exercentur atrocitia, cedes, rapinę, deprædatiōes, omniumque euersiones bonorum. Ibi Barbarorum potius more ac Turcarum viuitur, quàm Catholicorum seu Christianorum. Ex quibus sanè liceat colligere, quàm inconsultè frena populo sint remissa, & cōcessa eidem (è heu) omnis noxia libertas. Præsertim cum ea sit infirmitas corruptæ naturæ, vt sibi relicta statim scelerum vi-

am ingrediatur, quibus semel degustatis, vix vnquam ad rectam reuertitur, vtpote cui semper,

*Quod licet ingratum est: quod non licet acris
vrit,*

Quanquam verò ista sufficiant vt fidem faciant, dictam libertatem vel maximè esse reprobendam, attamen non abs re futurum existimaui si adhuc pauca adderem prædictis. Imprimis quemadmodum medici indulgentia (hoc de ægri conualescentia desperantis est iudicium) infirmos minimè curat, sed ægritudinis potius furori exponit. Ita peruersos & ad scelera propensos populos peccandi licentia non emendat, sed contra & propensiores ad malum & peruersiores reddit. Mali homines (inquit Apostolus) & 2. Timot. 3. seductores semper proficiēt in peius, errantes, & in errorem mittentes. Deinde cum gignendis malis ferax sit & foecundum ingenium humanum (sensus enim & cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua) idem ad malum licentia facillimè ^{Genf. 5.} inficitur, longe autem facilius consue-

Prouer. 13.
1. Corin. 15.

tudine illorum qui simili licentia per-
fruuntur. Amicus enim stultorum si-
milis efficitur. Et corrumpunt bonos
mores colloquia praua. Etenim corru-
pta mala cōsuetudinis extinguūtur
igniculi à natura dati: exoriuntur ve-
rò & confirmantur vitia contraria.
Istud autem benè intellexerunt Prin-
cipes Israël, respondentes Samaritis
infidelibus, volentibus cum Israëlitis
omnipotēti Deo templum ædificare.
Non est (inquirebāt) vobis & nobis, vt
ædificemus domum Deo nostro, sed
nos ipsi soli ædificabimus Domino
Deo nostro, sicut præcepit nobis Cy-
rus Rex. Præterea quid pestilentius,
quàm impunitatem sperare post im-
pia commissā facinora? Et hanc sanè
libertini impie per libertatem sibi cō-
cessam, & authoritate Senatus firma-
tam arrogant. Adhæc effrenem licen-
tiam (qualem illi exoptant) cui libet
facere, quid quæso aliud est, quàm ex
domo Dei extruere speluncam latro-
num? Quàm Ecclesiam omni transe-
unti prostituere? Quàm Babylonem
ex ea ædificare? quàm coram filiis Dei

feminare scandala? quàm pro æquitate docere iniquitatem? quàm denique leges iniustitiæ condere pro iustitiæ legibus? Adde quod tali licentia Deus non placatur, sed è contra vel maximè ad vindictam irritatur, atque prouocatur. Quod ex verbis Dei ad *Apocal. 17* Angelum Ecclesiæ Tiatiræ facilè intelligitur: Ab eo (inquit) aduersum te pauca, quia permittis mulierem Hiezabel docere, & seducere seruos meos, fornicari & manducare de Idolothytis, & dedi illi tempus vt pœniteret, & noluit pœnitere à fornicatione sua. Ecce ego mitto eam in lectum, & q̄ mœchatur cum ea, in tribulatione maxima erunt. Quid? Nõne in maximis sunt angustijs & tribulationibus, tum qui semel se effreni licentiæ deuouerunt, tum qui sese eiusmodi libertinis coniunxerunt? Nunquid hodie expilantur, roduntur, exsuguntur, excoriantur, dilaniantur, consumuntur ab illis ipsi, per quos libertatem affectarunt, ijs inquam qui seruos Dei doctrina seducunt insana, varijsq; spiritualibus polluunt fornicationib⁹,

suadentes manducare de Idolothyitis Lutheri & Caluini, similitumque falforum doctorum. Quorum consortia atque colloquia vt toto fugiamus conatu, nos grauiter admonet per Apostolum Dominus. Exite (ait) de medio eorum & separamini, & immundum ne tetigeritis, & ego recipiam vos. Quibus concinunt hæc Apostoli verba. Nolite iugū ducere cum infidelibus: Quæ enim participatio lucis ad tenebras? Quæ autem cōuentio Christi ad Belial? Et Moyses: Recedite à tabernaculis impiorum hominum, & nolite tangere, quæ ad eos pertinent, ne innouamini in peccatis eorū. Proinde non potest in eadem Repub. consistere, licentia male agendi superiori potestate firmata, cum benè agendi libertate, pro qua sola militare omnes leges debent. Siquidem (teste Salomone) abominantur iusti vitum impium, & abominantur impij eos qui in recta sunt via. Et hinc perpetuæ inter eos sunt suspiciones, sinistre contentiones, & factiones: Istis conantibus Rempu. perdere, illis conseruare

2. Corin. 6.

Num. 16.

Hierem. 51.

Isaiæ 52.

Pro. 29.

ac defendere. Homines (inquit Sapi-^{Ibidem.}
 ens) pestilentes dissipant ciuitatem:
 Sapientes vero auertunt furorē. Pau-
 cis, simulatque licentiā quidlibet au-
 dendi aduersus legitimam domina-
 tionem vel religionem Catholicam
 inuaserit populum, omnia hæc à reg-
 no simul exulare coguntur, leges, Rex,
 Sacerdotes, sacrificia, oblationes, ce-
 remoniæ diuini cultus, & loca sacra.
 Quæ tanquam connexa & quæ sepa-
 rari nequeant, refert Daniel omnia si-
 mul Israëli merito peccatorum fuisse ^{Daniel 3.}
 ablata. Non est (inquit) in tempore
 hoc Princeps & dux & Propheta, ne-
 que holocaustum, neq; sacrificium,
 neque locus primitiarum coram te,
 vt possimus inuenire misericordiam
 tuam. Considerentur quæ tam in Flan-
 dria, quàm Hollandia, & Zeelandia
 geruntur, & erit clarissimum, illa simul
 omnia esse proscripta, & vix vllum i-
 storum superesse vestigium: Nec vllā
 eorum publicè fieri mentionem, nisi
 solum cōtemptus ac blasphemix cau-
 sa. Nec mirum eò scilicet miserix ac
 dementix Belgas quosdam deuenisse,

vt Regem suum longè elementissimū
 abnegauerint, qui prius Deum sacraq;
 omnia abiecerint. Si quidem Regis re-
 uerentia amor & obedientia, in sub-
 ditis esse nullo modo queunt, nisi per
 Dei timorem, amorem, & humilem
 subiectionem, ipsorum corda eo mo-
 ueantur. Dicamus itaq; cū D. Hilario,
 Fieri non potest, nec ratio patitur, vt
 repugnantia congruant, dissimillima
 conglutinentur, vera & falsa miscean-
 tur, lux & tenebrę confundantur, dies
 quoq; & nox habeant aliquam con-
 iunctionem. Angustum est (inquit I-
 saias) stratū ita vt alter decidat, & pal-
 lium breue, vtrunq; cooperire nō po-
 test.

D. Hilarius
 in li. ad Cō-
 stantium.

Isaia 28.

*De conniuentia Magistra-
 tum. Cap. XIII.*

HActenus de libertate non minus
 perniciosa quàm detestanda, se-
 quitur vt deinceps agamus de conni-
 uentia, seu indulgētia Senatus quo-
 rundam locorum, ac nonnullorū Ec-
 clesie Prælatorum somnolentia: quæ
 non

non parum flammæ horrendis sceleribus populi licētia perpetratis addidisse videntur. Hi enim dū sua negligunt officia, & securi in vtranq; aurem dormiunt, hoīs inimicus innumera zizania in medio tritici seminavit. Quæ quidem breui tempore illius studio tantum succrevere, vt triticum omne excefferint, ac penè totū extinxerint. Sanè cum Ecclesiæ pastores nocturnas super suo grege vigilas agerent excubias, atque cum omni sollicitudine subditis præessent, & ciuilibus quisque Magistratus nihil cum facinorosis & maximè hæreticis, omnium sceleratorum nocentissimis dissimularet, disciplina legumq; Imperialium aduersus huiusmodi hominū pestes tenax: Tūc equidem in Belgio eminebat, & florens fructus suauissimos edebat: gratissimosque odores triticum. At postquam somnolentia fuere oppressi, ac negligentia tabefacti, confusa ilico sunt omnia; quos subesse oportuerat, imperare ac dominari cœperunt, adeoq; suos legitimos Dominos persequi. Omnis deniq; in populo disciplina, &

pariter vniuersa obedientia euauit: Quemadmodum enim arcum intensio frangit, ita etiam animum remissio. Et hac quidem ratione sic multiplicata sunt zizania, vt Christi regno ex multis Belgij prouincijs proscripto, nunc Sathanismus (vt sic loquar) solus regnare videatur. Scilicet dum Belgarum pars maxima Ecclesiam matrem suam ac veritatis magistrā, hæresibus varijs cōstuprare, omnemque abijcere dominationem, & in execranda flagitia sese præcipitare nititur. Consultius proinde Magistratus subditos refrenassent, arguissent, ac etiam pro officio acrius corripuissēt, quàm habenas laxando illos tantæ iniquitati noxios conniuendo reddidissent. Quod indulgentiæ genus, quā graue sit crimen, Apostolus explicat. Digni (inquiens) sunt morte, non solum qui mala faciunt, sed & qui consentiunt facientibus. Consentunt vero, qui cum possint, & ex officio teneantur, non tamen impediunt. Quemadmodum enim, vt ait D. Chrylostomus, non ipsi tantum fures dant pœnas,

Rom. 1.

D. Chryso.
in oratio.

nas,

nas, verum etiam eadem poena plectuntur ij, quibus cum esset potestas vetandi, non vetuerunt tamen. Ita non solum qui impiè agunt, verum etiam illi qui cum possint ab impietate reuocare, tamen ob pigritiam vel ob timiditatem id facere nolunt, simili cum illis poena plectuntur. Vnde & in Codice per leges Imperiales simili poena cum hæreticis puniri iubentur, prouinciarum rectores & iudices, qui cum grassantibus hæreticis dissimulant, ac etiam aulicos, quorum auxilijs, fauore ac defensione illi nituntur. Quid? num scriptura peccato & poena eos obnoxios testatur, qui correptionem peccantium negligunt, vel etiam dissimulant? Audiamus quid ipsemet Deus de eiusmodi statuatur: Quod si (inquit) populus terræ negligens, aut quasi parui pendens meum imperium dimiserit hominem, qui dedit de semine suo Moloch, nec voluerit eum occidere, ponam faciem meam super hominem illum & cognationem eius & succendam illum, & omnes, qui consenserunt illi vt fornicarentur cum Moloch de medio

prima com
tra Iudæ-
os.

Leuit. 24.

dio populi sui. Verè quod Dominus
 hic minatur, hac tempestate imple-
 tum esse in Belgio, mille exemplis do-
 ceteri possit. Vbi enim desunt, qui Se-
 natus auctoritatem segnius admini-
 strantes, & qui quippiam iniuste con-
 senserunt hæreticis, alijsque Reipub.
 perturbatoribus, & iusto Dei iudicio
 non sunt succisi, in exilium acti, ad
 summas cum sua cognatione miseri-
 as redacti. Pari ratione nunquid & plu-
 rimi Ecclesiæ Præpositi, cum subditis
 huc illuc fugati sunt, perditis omni-
 bus in quibus prius luxuriabantur, &
 ita ijs erant immergi, vt pastoralis cu-
 ræ penitus obliuiscerentur. Quæ sanè
 mala facile à se, & à subditis auertis-
 sent, si disciplinæ fuissent tenaciores,
 ac legum obseruantiores. Sunt enim
 facinorosi homines maximè timidi, si
 vigilantes acresque scelerum vindices,
 suos iudices senserint. Semper enim
 (teste scriptura) præsumit sæua pertur-
 bata conscientia. Contrà vero fiunt
 audaciores, confidentiores, peruica-
 tiores, contumaciores, quum faciles,
 lenes, meticulosos, ac negligentes, seu
 vitijs

vitij diffuentes, rectores suos experiuntur. Vbi enim non est gubernatio (ait Sapiens) populus corruet. Et alibi: Pro. 29. Virga & correctio tribuunt sapientiã: puer autem, qui dimittitur voluntati suæ, confundet matrem suam. Vnde non malè dixisse videtur, qui ait:

Proclivior usus

*In peiora datur, suadetq; licentia luxum,
Illecebrisq; effrena fauet.*

Falsa proinde est & crudelis indulgentia, qua subditis permittitur, vt deteriores fiãt. Molestus quidẽ est, medic⁹ August. e.
pistola 50. furenti phrenetico, & pater indisciplinato filio, ille ligando, iste cedendo, sed ambo diligendo. Si autem illos negligent, & perire permittant, ista potius mansuetudo falsa & crudelis est. Sed in tanta tempestate, dicunt fuisse temporarij seruiendum, ac populi furori cedendum: Quod faciendo, se à recta ratione non recessisse asserunt. Quo quidem modo non solum, qui indulgentius egerunt cū suis subditis, dissimulando quæ corrigi debuerant, excusationem prætexūt. Verū etiam, q nulla pressi necessitate fuga sibi ipsi

con-

consuluerunt, luporum rabiei, seu
 inimicorum prædæ subditis relictis:
 Mihi certè (vt ingenuè quid de his sen-
 tiam eloquar) neutri probantur. Ete-
 nim qui autoritate valebant, & ini-
 quitatem si non extinguere, saltem
 reprimere ac refrenare poterant, ac
 debuerant ratione sui officij, in id o-
 mnes conatus & vires intendere, ad-
 coque vitam ipsam profunderè poti-
 us tenebantur: quàm suo muneri ali-
 quatenus deessent. Bonus enim pa-
 stor animam suam ponit pro ouibus
 suis. Quod tum cuique studio esse de-
 bet, cum lupi & facinorosi quique o-
 uium direptioni inhiant, quales fini-
 tio harum barbarum si vnquam alias,
 innumeri fuerunt. Quibus quoniam
 principio non restiterunt pastores,
 & se tanquam murum perditorum
 nequitijs minimè opposuerunt, qui
 inter cæteros autoritate valebant,
 nōne grex Domini dispergi, deglubi,
 mactari est visus. Id præscientes, quib⁹
 studium fuit perdere & perdi, optabi-
 lius eis nihil accidere poterat, quàm
 vt loco cederent, qui ipsorum iniqui-
 tatem

Ioan. 10.

tatem perumpere valebant. Sic enim futurum sperabant, ut qui remanserant, facile ad similem fugam persecutionibus adigerent, vel calumnijs mendacibus illis obstruerent: Vel denique ut populi seditionibus, auctoritate illos priuarent. Quæ quidem factu non ita facilia eis fuissent, si unanimi consensu, tam ciuili quam Ecclesiasticus Magistratus, pro virili irrepeni nequitia, uti tenebantur, sese obiecissent, ac pullulascens antequam præualuisset malum eradicare funditus studuisset, iuxta illud vulgo tritum Ouidij carmen,

Principijs obsta, sero medicina paratur.

Cum mala per longas inmaluere moras.

Quod autem aiunt, indulgentius temporis seruiendo (istud non paucos allegasse audiui, cum sui officij monerentur) cum populo fuisse agendum: non alia refutatione indiget, quam commemoratione malorum, quæ ex tali indulgentia prodierunt. Verum quis ea enumeret. Facilius profectò est deplorare, quam vel cogitatione concipere, quæ vulgus facta sibi licentia per-

petrauit. Non equidem laxatione habendarum fit populus melior, sed refrenatione potius. Sicut enim indulgentia medici, & groti non sanantur, sed rigidiori dietę obseruantia: Sic nec ciuitates, nec patria, legum remissione seruantur, sed exactiori earundem obseruatione. Quę cognoscens Lycurgus, ciues suos sanctis legibus arctius obligare, omniq; virtutum genere instruere studuit: Vt & Numa Pompilius, timore Deorum. Existimabant utique, quanquam Ethnici, hæc media esse efficacissima, ad Respub. firmandas, ac patriam contra hostiles incurfus defendendam, adeoq; ad concordiam inter ciues retinendam. Quę omnia Senatoribus Christianis longè maxime cordi esse debent. Huius causam aperit Demosthenes: Si, inquit, cuius licentia faciendi quicquid voluerit, data sit, non solum Respub. pessum ibit, sed nec quicquam intererit, inter nostram & ferarum vitam. Quapropter timore legum ac iustitia, non autem indulgentia, quę mentis corporisque frangit neruos, Belgici Magi-

stra-

stratus sibi subiectos cohibere, & ad meliora reuocare debuerant, si ritè suo munere fungi, ac decenter venerationi populo esse. Imò & auctoritatem, quam à Deo & Rege ad bonum & salutem populi acceperant, si debite seruare placebat: Ad quod eos hortatur Sapiens, dicens. Aufer impi- Pro. 16,
 etatem de vultu Regis, & firmabitur Eccle. 4.
 iustitia thronus eius. Et alibi: Pro iu-
 stitia agonizare pro anima tua, & vs-
 que ad mortem certa pro iustitia, &
 Deus expugnabit pro te inimicos tu-
 os. En quomodo inimicos, quorum
 timore indulgentius egerunt, & co-
 rundem grauissima scelera dissimu-
 larunt, effugare potuerunt, nimirum
 fortiter decertando pro veritate & iu-
 stitia. En rursù causâ, cur inciderint in
 man⁹ inimicorū crudelissimas. Quòd
 nēpe illos metuerint, quos timere nō
 oportuerat: eū verò q̄ solus timēdus
 est paruipēderint, & ipsius leges, hono-
 rē, beneficia penit⁹ neglexerint. Hinc
 iusto Dei iudicio, ipsis timor euenit,
 quē timebāt. Gens q̄ppe absq; cōsilio,
 & sine prudētia nō intelligēs, neq; no-

ma sua prouidens. O si habuisset persuasum, Dei esse iustitiam quam administrabant, & omne ab eo provenire consilium, prudentiam, fortitudinem, quibus in sui officij administratione vel maximè egebant. Si etiam persuasi fuissent, diuitias, gloriam, opes superbas (quarum acquirendarum gratia multi, proh dolor, indulgentius egerunt, quin & plurimi hæreticis voluerunt videri fauere.) Si, inquam, illa à Deo esse præuidentes summis petissent precibus, ijs ad Dei gloriam & proximorum salutem donari, non utiq; illi nobiscum hisce calamitatibus inuoluerentur. Mecum (inquit Sapientia diuina) est consilium & æquitas, mea est prudentia, mea est fortitudo, per me Reges regnant, & legum conditores iusta decerunt. Per me Principes imperant, & potentes iustitiam decernunt. Ego diligentes me, diligo, & qui manè vigilauerint ad me, inuenient me. Mecum sunt diuitiæ & gloria, opes superbæ, & iustitia. Aequissimo proinde Dei iudicio est factum, ut facultatibus, diuitijs, gloria, ignominio-

Prou. 8.

se exuerentur, qui verum illarum donatorem deserentes, ab ijs expetiuerunt qui vindictę Dei ministri erāt. Iustum equidem fuit, vt qui Deo neglecto hominibus placere studuerunt, à Deo & hominibus desererentur, atq; etiam ab ijsipsis, quorum gratia Deum offenderant, punirentur. Vt vel serò tandē intelligerent, non fuisse temporariū seruandum, contra Dei voluntatem ac leges diuinas, quarum promouendarum gratia ordinantur. Magistratus & omnes Ecclesię Præpositi, Nolite (admonet vas electionis) conformari huic sæculo, sed reformamini in nouitate sensus vestri, vt probetis, quę sit voluntas Dei bona & beneplacens & perfecta. Sapiens (inquit Salomon) timet, & declinat à malo: Stultus trāsilit & confidit. Itaque vt huic causę finem imponam, votis optarim omnibus, quoslibet Reipub. rectores, ac etiam Ecclesię Præpositos hoc vnum obseruare consilium, quod D. Gregorius Regibus scripsit. Summum (inquit) in Regibus bonum est, iustitiam colere, & suā cuique iura seruare, &

Rom. 12.

Pro. 14.

Episto. 20.
ad Theodo-
ricum &
Theober-
tum.

subiectis non sinere quod potestatis est fieri, sed quod æquum est custodire. Quam D. Gregorij sententiam exemplo Valentiniani Minoris ex D. Ambrosio comprobare lubet: Ad hunc enim, cum Romani legatos suos misissent, ad recuperanda iura templorum, & priuilegia Sacerdotum, & restituendum cultum deorum, quæ ipsius frater abstulerat: Et consentirent omnes Christiani, qui in consistorio erant, ut gentilibus redderentur, quæ postularant. Ipse Valentinianus solus, excitante illum spiritu Dei, perfidiæ arguebat Christianos, & legatis respondit, à se, quod pius frater abstulisset, reddi non posse, cum in eo religio læderetur & frater. Postulet (inquirebat) parens Roma alia quæcunque desiderat, de beo affectum parenti, sed maius obsequium parentis auctori. Istud profecto est iustitiam colere, & sua cuique reddere, si nihil concedant iudices, quod honori diuino repugnat: si leges, statuta, consuetudines, pro iustitia & religione ordinata inuiolabiliter seruet. Si denique reddant quæ Dei sunt Deo,

&

& quæ Cæsaris Cæsari, & vt id ipsum à subditis fiat, diligenter satagant.

*De indulgenti educatione &
corrupta institutione iu-
uentutis. Cap. XV.*

SED his omissis considere-
mus, quātum calamitatis
in Belgiū inuexerit indul-
gens educatio iuuentutis,
ac eiusdem institutio ne-
gligenti^{or}. Sunt qui inter postremas
causas referunt, quod parentes indul-
gentius suas educauerint proles, & ni-
mis negligenter institui in morum
probitate, nec non doctrina fidei Chri-
stianæ consona curauerint: Sed aliter
de hac causa iudicandum esse censue-
rim. Siquidem ea videtur, præ cæte-
ris ferè omnibus causis grauiora ma-
la Belgio peperisse, quin & meritò,
eam omnium miseriarum nostra-
rum dixerim foecundissimum fuisse
seminarium. Siquidem in confesso
K 4 est,

est, Reipub. ordinem, qui ex plebe, honestioribus ciuibus, Senatu, Nobilibus ac Sacerdotibus cōstat, per iuuentutem conseruari, quæ temporis progressu, in seniorum locum succedit & assumitur. Porro si cum lacte nutricis imbiberit venena, si ab infantia peruersis assueta sit moribus, si peccatorum dulcedinem pro libitu degustauerit, ac desideria carnis sit amplexa, nec sibi, nec alijs utilis esse vnquam poterit. Quin simili corruptione inficiet quoscunque sibi familiares, ac tandem totum Reipub. corpus tabe sua perdet. Recens poculum oleo acetouæ imbutum, quemuis postea receptū liquorem, odorem primo corrumpit: Sic profectò iuuenēs ab ineunte ætate deprauati, quoscunque secum conuersantes simili morum nequitia peruertunt. Quod suæ Reipub. metuentes Romani, sancitis legibus patrē cuius filius Romæ aliquod enorme scelus commisisset, simul cum filio puniuisse leguntur. Imò & Heli Iudæorum summus Sacerdos cum filijs suis morte à Deo mulctatus est gra-
uissi-

uiffima, quòd indulgentior filios legem Dei præuaricantes, acrius minime corripuerit. Et Dauid: Nonne quod Amonem primogenitum de incestu cum sorore commisso non punierit, à proprio filio Absolone durissimam pertulit persecutionem, occiso prius filio suo Amone? Nonne hac etiam tempestate innumeri sunt, qui per nimis remissam suorum educationem, iusto Dei iudicio, indignissima quæque ab ipsis quos genuerunt sustinere coguntur? Enimvero cum cœca sit iuuentus, & vt Comicus ait, cum (*Melius, peius, profit, obsit, nihil videat, nisi quodlibet.*) cum semper illi rixas pugnasque suscitent sanguis feruidus ac lasciuens natura, cum ipsam caro ad sui amorem prouocet, eodemque impellat sensualitas, cum illi mundus insidietur: cum denique humani generis inimicus diabolus, nunquam non eam sollicitet atque tentet: Impossibile profectò videtur, naturam, quã tot inimici, tamque varijs impugnant illecebrarum telis, non supplantari, totamque peruertere, si prius à teneris

2. Reg. 13.
14. & seq.

(vt aiunt) vnguiculis, optimè non fuerit edomita. Nisi Dei timore caro illius dum adhuc tenera est, confixa fuerit. Nisi demum parentes exemplo Susannæ, Tobix, ac aliorum studiosissimè illam in lege Domini erudierint. Quæ quoniam hac ætate nostra vt plurimum fuere neglecta, quo non corruit Belgica iuuentus? Quod carnis desiderium non amplexa est? Quas non sectata mundi illecebras? Quæ non ausa est perpetrare scelera? Nonne illi ludus fuit, blasphemare, mentiri, ira excandescere, vindictam expetere, exercrari, peierare, ociari, potitare, commessari, alios (& quod dicere horreo) nonnunquam proprios parentes maledictis laceffere, substantiam propriam dilapidare, fraudibus ac dolis malis illam augere, fornicari, adulterari, aliaque innumera pijs auribus auditu horrenda? Quæ promptissimè perpetrarunt, non modo maiorum perniciosa indulgentia, sed etiam scandalosis frequenter exemplis, & nonnunquam iniquissimis co-

run-

rundem præceptis incitati. Quid dicam de matribus, quæ impijssimæ Herodiadis exemplo, suas docent filias tripudiare, stultos adolescentulos ad sui amorem, blandis lenocinijs inescare, gradu incedere composito, psallere instrumentis, consortia frequentare, ex quibus lasciuiores frequenter domum redeunt, rythmos canere impudicos atque lasciuos, suas exterminare facies, vel pegrinis obducere coloribus, caput suum dedecorare pileolis plumatis virorum, extento (vt est apud Isaiam) collo ambulare, oculorum nitibus loqui, crines in modum medijs circuli supra frontem extollere, eosdemq; vt elati sic permaneant fasciculo crinium equorum circumuoluere, comam crispare, ac miris artibus componere: vittas, varijs coloribus contexere, aureis & argenteis filis insertis, vestes gestare sectas, variegatas, ac plurimas, multisq; limbis ornatas, onerare se monilibus, inauribus, torquibus, annulis, armillis, murenullis, palliolis, alijsque non minus vanitati quàm superbix seruientibus orna-

mentis: Quæ sigillatim omnia exprimere difficillimum foret, mihi vero impossibile. Atqui non minus æstimandæ sunt iniquitates, quas negligens, & non rarò peruersa protulit institutio puerorum, quam acceperunt à suis magistris & pædagogis, & id quidem summa parentum incuria. Etenim de istorum probitate, fidei integritate, religiosa conuersatione atque scientia, nullam olim habuisse parentes rationem, testantur plurimorum corruptissimi mores, ac haustæ ab illis peruersæ opiniones, non minus alijs quàm ipsis pueris noxiæ. Porrò per indulgentem ac nimis remissam institutionem, adeoque conuersationem dissolutam pædagogorū, cooperante innata illis corruptione, & molli educatione parentum, in prauitate concepta, ætate maiores facti, sic se obfirmarunt, vt quicquid boni natura eis elargita fuerat, id totum corruerint, funditusque extirparint: Quò enim ætate fiunt proecliores, eò etiam ad peccata procliuiores, & in eisdem obstinatiorefficiuntur. Quibus dum à

magistris diutius conuietur, sic amplexantur peccata, illisque agglutinantur, ut neque à coeptis resilire, nec quicquam boni postea agere queant. Si mutare (inquit Ieremias) Aethiops potest pellem suam, & pardus varietates suas, & vos poteritis benefacere cum didiceritis malum. Quæso an etiam aliquando visum fuit, ut qui in iuuentute fuit Epicureus, sit factus in senectute Stoicus? Quemadmodum igitur charta lituris, vel literis malè formatis repleta, difficillimè expurgari potest, nulloque studio apta reddi, ut scripturam bonam ac nitidam admittat. Ita prorsus iuuenes corrupti indulgentia, exemplis, & nonnunquam prauis magistrorum suorum doctrinis, & rarissimè & cum id sit difficillimè ad frugem bonam reduci possunt. Nam iuxta illud Horatij,

Quo semel est imbuta recens, seruat odor.
Testa diu.

Atque hinc est, quod hac tempestate nullis cedant eiusmodi iuuenes exhortationibus, non Seniorum, non Parentum, non Senatus, non Sacerdotum, non suo-

suorum etiam Pastorum. Fastidiunt quippe ac respuunt, quicquid saluæ, quam à teneris imbiberūt annis, contrarium esse sentiunt. Exemplo sunt, qui ab hæreticis, (quales multi Ludi-magistri in Belgio fuere, ad subeundum docendi munus admissi, non minori impietate Senatus, quàm concordia) in iuuenili ætate instituti fuerunt. Possuntne oro adduci, vt expuant falsas opiniones atque sententias, quas à pueritia hausserint? Quod si quando fiat, nõne semper aliquid retinent gustus & saporis fermenti, quo prius infecti erant? Nõne sæpius eructant, corruptos humores à suis præceptoribus propinatos? Verissimum equidem est illud prouerbium, Adolescens iuxta viam suam etiam cum senuerit nõ recedat ab eâ. Quod præscientes Belgici hæresiarchæ, mendacij fabricatores, & (vt loquitur scriptura) cultores falsorum dogmatum, conatu máximo, omniq̃ studio incumbunt, & satagunt. (dolendum, parentes negligentius filiorum

Pro. 22.

Iob. 15.

NON EST IN BELGIO... & la-

salutem procurasse, quàm illorum perditioni hæretici inuigilant) vt Belgica iuuentus falsis imbuatur persuasionibus, authore scilicet dæmone, & exemplo Imperatoris Maximini, qui summo Christianæ religionis flagrans odio, conficta quædam de Christo acta, innumeris calumnijs ac blasphemijs referta, mandauit ludimagistris, vt honestarum disciplinarum loco pueris prælegerent, & frequenti repetitione profundius eorum memoriæ ea imprimerent. Quid? Nónne noui Euangelij Doctores edictis doctrinæ Christi contrarijs catechismis, varijsque libellis simili studio pueros & adolescentulos catechisantes satagunt, vt fides, pietasque Catholica, quam à Christo acceperant, ex eorum cordibus radicitus euellatur, & earum loco, fides ab hominibus Apostatis conficta, Religio verò ac pietas nulla inserantur. Ecqui obsecro pij & religiosi esse possunt, qui ab hæreticis docti sunt, D E V M vt seuerum iudicem non timere, nihili

fa-

facere Ecclesiastica ieiunia, sicut & sacrificia & poenitentiae opera, frustra eos contendere ad legem Dei perficiendam, pietatis operibus se non iustificandos, ad peccatorum quantumvis enormium veniam consequendam, non requiri satisfactionis opera, neque confessionem, neque Sacerdotis absolutionem: Ecclesiae statuta, caeremonias, traditiones, non pluris faciendas quam Pharisaicas: Deo sacerdotibus, & quibuscunque personis Deo consecratis malè opinari, credere, dicere, aliaque id genus plurima. Quibus semel persuasis, sentientes istis dogmatibus à se reiecta omnia frena, quò nò se præcipitant? quorum sensus & cogitatio ad malum prona sunt ab adolescentia sua, qui per ætatē carnalibus desiderijs feruent, quibus sæcularium libertas nimis arridet, spiritualium verò desipit, quibus deniq; nulla virtutum, innumera verò scelerum exempla succurrunt. Porrò sic corruptis adolescentulis, qualisnam in Belgio esse potuit Respub. cum ex illis eius moderatores probentur assumpti fuisse.

isse. Quanam religionis ac morum
 iuxta doctrinæ Christi normam refor-
 matio sæculis futuris speratur? Cum
 proculdubio quæ à suis perceperunt
 Magistris & doctoribus, vel illis dete-
 teriora (Error enim in alium impellit
 errorem) suis prolibus ac posteris sint
 tradituri. Quanam postremò Belgis
 pax & concordia, cum Ecclesiæ relicta
 vnitate, frenis humanarum concupi-
 scentiarum ablatis, iam cuiq; sit (quot
 enim homines tot sententiæ) liberum
 sectari proprii cordis placita & deside-
 ria? Prorsus pro Christianismo Paga-
 nismus, imò Sathanismus introduce-
 tur: pro fide theologa infidelitas, pro
 morum reformatione, omnimoda
 dissolutio: Pro concordia in bonum,
 perditissima in malum conspiratio:
 Pro Repub. sanctis quòdam decretis
 moderata, erigitur talis, quæ nullis v-
 titur legibus, nisi quibus peruersæ co-
 rum opiniones ac sententiæ stabilian-
 tur, atque statuuntur, omnes vero in-
 fringantur, quas peruersi aduersari si-
 bi existimant, licet eædem à mille an-
 nis, & supra, optimè sint à patribus no-

stris iudicatæ ac obseruatæ. Cum igitur in Belgio nimis indulgenter iuvenes fuerint educati, & rara illis ad virtutes à parētibus data exempla, quini-
mò, præceptum nonnunquam acceperint, vt quibusdam vicijs indulgerent, atque etiam ad illa ludimagistro-
rum accesserit negligens institutio, & quæ innumeros infecit perniciofa co-
rundem doctrina, nihil sanè mirum videri debet, si dicam⁹ iuuentutis Bel-
gicæ corruptionem aperuisse fenestrâ calamitatibus, quibus nunc opprimi-
mur, & copiosam illis præparasse ma-
teriam. Sed his supersedeamus.

*De usurpatoribus Belgij, &
malis, quæ per eos contige-
runt. Cap. XVI.*

Nunc quantum ad misérias no-
stras sint cooperati, qui hodiè
multas Belgij pronincias oc-
cupant, non nihil confidere
mus. Prius tamen quàm declaratio-
nem hanc aggrediamur, operæpreti-
um-

um fuerit, leui manu delineare patriæ
constitutionem, quæ præsentis sæculi
calamitates immediatè præcessit. Si-
quidem ea videtur fuisse ad mala, quæ
consequuta sunt, præparatio, seu dis-
positio, imò & eorum causa. Superius
ostensum est, terrenorum abundantiam,
cum diuturna illorum possessione
tranquilla, innumerorum fuisse pa-
rentem malorum. Quæ ibi dicta sunt,
hic rursus consideranda obijcimus.
Addentes quod illinc tanta Belgas in-
uaserit luxuries, vt eius illecebris pel-
lecti, omnia quæ hinc inde corradere
illa sibi poterant, in ea plurimi consu-
merent, pudorem pudicitiamq; pro-
stituerent, fidem, probitatem, & bo-
nas artes negligerent, vanitates, men-
dacia, ineptias amplexarentur. Qui-
bus pestibus dum in initio non occur-
ritur, innumeri cuiuscunque ætatis
conditionis & sexus sunt infecti. Vbi
quæso maior luxuriandi libido? Vbi
cõuiuia frequētiora, vbi minus chari-
tatis mutuę studiū, ceterarūq; virtutū
& diuini cultus? Vbi fastus superbior?

Vbi denique omnia fueremagis simu-
lata, terramque redolentia, quàm in
nonnullis Belgij prouincijs, dum flo-
rerent & abundarent terrenis faculta-
tibus. Vbi viri nihil virilitatis, sed ef-
fœminata omnia præ se ferebant. Iu-
uenibus deerat verecundia, senibus
continētia, pauperibus humilitas, di-
uitibus charitas. Reuerentia, obedien-
tia, dilectio, nec parentibus, nec seni-
bus, nec Magistrarui exhibebantur:
Ecclesiastici plurimis erant abomina-
tioni. Virtutibus non minus quàm a-
uorum imaginibus clari, ac nobiles,
negligebantur. Probi ab improbis
persequutionem sustinere non raro
cogebantur. Seruorum & ancillarū in
vestimentis maximè abominandus e-
rat luxus. Qui ditior erat, in maiori ve-
neratione habebatur. Dignitates, be-
neficia, & officia ijs conferebantur,
non qui ratione probitatis, doctrinæ,
ac benefactorum in Repub. promo-
ueri meritò debuerāt, sed qui illa blan-
dissimis adulationibus, & nonnun-
quam amplissimis muneribus venati
fuerant, ita vt dicere tunc omnibus li-
cuerit: In

In pretio pretium nunc est, dat census honores,

Census amicitias visitate probat.

De mulierum incontinentia quid at-
tinet dicere, quum tanta fuerit in mo-
ribus & ornamento muliebribus, ut ad
excessum nihil addi potuerit. Conui-
uandi causa nonne terra marique de-
licatissima quæque inquirebantur?

Nonne exquisitissimis mensæ onera-
bantur, sic ut visa solum fercula tem-
perantibus fastidium parerent, & mē-
sæ non ferrent lances multiplicatas.

Deinde nonne commessandi gratia
noctes in dies vertebantur, & contra
in stratis lasciuiendi causa dies in no-
ctem? Denique nonne Belgarum pars
magna Epicuream potius, quàm Chri-
stianam vitam agebāt? Nimirum qui
sic viuebant, ut merito diceres eos exi-
stimasse summum bonum esse volu-
ptatem, quam capiebant ex delicijs
carnalibus, saporibus, corporum cō-
plexibus, ludis, cantibus, formis, & cæ-
teris omnibus quæ corporales sensus
oblectant: vel certè qui videbantur
existimasse summum esse bonum, ca-
rere doloribus, quorum propulsan-

dorum gratia nullis parcebant sump-
 tibus, curis, laboribus, periculis. Oni-
 nes enim pharmacopolarum officinę
 euertebantur, exhauriebanturque, vt
 pharmaca morbis vel solum imagi-
 natis procurarentur, atque adhiberen-
 tur. Medici verò (horum ob Belgarū
 plurimorum immoderatam luxurię
 ac intemperatam in omnibus Belgij
 prouincijs, ciuitatibus, pagis, frequen-
 tissimus erat numerus) vndique accer-
 sebantur, qui futuris lāguoribus occur-
 rerent, vel (vt verius dicam) qui pro i-
 maginatis veros adferrent morbos.
 Et interim ne minima quidem de ani-
 mabus læthali vulnere bis millies cō-
 fixis cura erat. Taceo quod corpore
 ægotantes visitantibus sæpius prohi-
 bebantur, ne de peccatorum confes-
 sione quicquam agerent, quod time-
 rent, ne hac ratione morbus magis in-
 grauesceret: ignorantibus corporis æ-
 gritudinem sæpius à morbis animæ
 ortum sumere, horumque gratia il-
 lam non rarò à Deo immitti. Quod
 etiam docere Apostolus videtur, dum
 multos infirmari ac mori asserit,
 quod

quod nō dijudicārēt corpus Domini. Ideo (inquit) inter vos multi infirmi & imbecilles , & dormiunt multi. Quod si nosmetipsos dijudicaremus, non vtique iudicaremur. Dum iudicamur autem à Domino corripimur, vt non cum hoc mundo damnemur. Paucis , tanta Belgas multos occupauerat mollicies, vt non famem, non sitim, non frigus , non somnum, non quicquid carnis concupiscentijs ingratum, non denique tentationes operirentur, sed ea omnia luxu anteuertent. Et hæc quidem vsu longo in Flāndria, & quibusdam alijs prouincijs sic inualuerāt, vt ob similia facinora Hollandia, Zeelandia, Brabantia grauissimè afflictis nihilominus frequentarētur: Nec illarum visis exitialibus malis & afflictionibus vlli resipiscerent, quin illis se profundius immergerent: Exemplo tribus Iudæ, quæ videns à Deo repudiatam sororem suam auersatricem Israël, non timuit, sed ipsamet abiens frequentia fornicationis suæ contaminauit terram.

Hierem. 49

Porrò in tanta, tamque varia morum
 animorumque corruptela, quid faci-
 lius fuit, quam perdere ac sibi obliga-
 re infinitam prope multitudinem
 Belgarum? Præsertim cum seductores
 blandam illis libertatem polliceren-
 tur, & à tyrannide (vt aiebant) vindica-
 tionem, atque Ecclesiæ Christi genui-
 nam reformationem. Multo magis
 quàm sentirent hæreticis valdè terrori
 & horrore esse dominationem, quam
 ob facinora multi Belgarum reformi-
 dare conscientia stimulante cogeban-
 tur. Longè autem maximè, quod ad
 extinguendos conscientiæ stimulos,
 ex religione Catholica relictos, religi-
 onem introducerēt nouam, quæ nul-
 tos admittit animi scrupulos, & om-
 nem non solum hominum, sed ipsius
 etiam Dei timorem exulare cogit.
 Præparata itaque, vti supra ostensum
 est, corruptionis materia (quod illi
 tempestiuè contrarijs remedijs non
 sit occursum) nullo negotio po-
 tuit alteratio introduci, quinimò
 exitialem subsequi morbum neces-
 se fuit. Id cognoscentes, qui nunc
in

in plerisque Belgij prouincijs dominationem iniustissimè vsurparunt (de authoribus commotæ seditionis loquor, ac ducibus, qui consilijs, auctoritate & armis bellum, quod aduersus nostram religionem, & Regem Catholicum hodie geritur, fouent) arte, dolisque prædictis, cœperunt Belgicas inuadere prouincias, easque Regi suo longè clementissimo, ac optimè de ipsis merito subtrahere. Cæterum, quoniam principio Belgicorum tumultuum maxima Belgarum pars adhuc erat Catholica, & eorum complures religione ac auctoritate adhuc valebāt, qui hæreticorum conatibus resistere poterant, ac etiam nitebantur, non ab re fuerit aperire, quo astu, quibusue dolis illos à statu & auctoritate deiecerint, & dictas occuparint prouincias. Imprimis eodem prorsus modo, quo Absalon à patre suo Dauide auertit populum, sibi que eum deuinxit, & isti populum Belgicum sibi obligarunt, atque à Rege suo longè benignissimo seduxerūt. Absalon equidem iuxta portæ introitum, omnem

4. Reg. 1. 3

virum, qui veniebat ad Regis Iudicium conuenisse, atque audita eius causa legitur respondisse: Videntur (aiebat) mihi sermones tui iusti & boni, sed non est qui te audiat constitutus à Rege. Quis me constituat iudicem super terram? vt veniant ad me omnes qui habent negotium, & iuste iudicem? Sed & cum accederet ad eum homo vt salutaret illum, extendebat manum, suam, & apprehendens osculabatur eum. Quod ipsum faciebat omni Israël venienti, vt audiretur à Rege, & sollicitabat corda filiorum Israël. Quid? Num similia fecere Belgij vsurpatores in omnibus ciuitatibus, quarum obtinuere dominatum? Scilicet plausibilibus persuasiõibus, adulationibus, hipocrysi, illecebrosis promissionibus, benigna susceptione ac iustificatione omnium, qui eiusdem erant cum illis sententiæ, etiamsi iniquissima postularent? Nunquid apud plebem Regis causam passim damnabant, imò & scripto Regiam Maiestatem passim lacerarunt, quo se (hæc desperatorum hominum consuetudo

do est) ac suos iustificarent. Nunquid
vsurpando nomen propugnatorum
Patriæ contra tyrannidem (vt aiunt)
eorum qui Regi fauēt, eiusq; tuentur
partes, seu (vt loquuntur) qui Hispani
zati sunt. Sic miserum populū etiā nū
dementant, vt relicto Rege suo ipsos
toto corde sequantur. Nunquid eos
qui sinistrè (vt par erat) ipsorum facta
interpretabantur, spoliarunt, perse-
quuti sunt, in exilium coëgerunt, ac
eorum nōnullos morte crudelissima
mulctarunt? Populum dico eiusmodi
inescere studuerunt, quod eum sequi
res nouas, ac mutationes (iuxta illud
Pythagoræ, Semper præsens status
subditis est molestus) statuum amare
scirent. Vanitati item magis quàm ve-
ritati illum esse deditum, atque in o-
mni re varium & inconstantem. Ad
se vero isto modo pellectum, à suo
Senatu ac legitimis Dominis pri-
mū abducere studuerunt, mox eo tan-
q̄ instrumēto vsi sunt, vt Catholicos
ex ordine Senatorio eijcerēt, nobiles
Regi suo addictos patria profligarēt,
pios

Judic. 16.

pios omnes opprimerent, quoslibet Ecclesiasticos, tanquam sceleratos homines persequerentur, suam Maiestatem Regno & propria hæreditate eijcerent, diuina omnia prophanarent, ac vastarent. Sic sic noua Dalila sagatius perscrutata qui posset, virtute, dominio, potestate, Regem, Nobiles, Senatum, Catholicos, omnes priuare, deturbare, pellere, tundit Samsonem, plebis turbam superioribus suis tanquam capilli capiti adhærentem, auertendo, concitando, armando, sibi que obstringendo. His accedit, quod priuatis Senatus dignitate Catholicis, quique Regiæ Maiestati fauebant, in eorum locum homines opinionibus prauis imbutos, præsertim hæreseos, paucissimis exceptis, fermento infectos, nec non seruilis & infimæ conditionis homines, qui opinione falsa, qua ad suam erant perniciem imbuti, magis Rempub. quàm recto iustitiæ dictamine administrant. Quo factomox potuerunt omnes Religioni Christianæ deuoti, cantare illud Threnorum: Serui dominati sunt nostri, non est

Hierem.

est qui nos redimat de manibus eorū.

Enimuero

Asperius nihil est humili, cum surgit in altum. Claudia-
Cuncta ferit, dum cuncta timet desanit in om- nus.
nes.

*Vi se posse putent, nec bellua tetrior ulla est,
 Quam serui rabies, in libera colla furentis.*

Tantò autem potentius in probos quosque Deo & Regi suo benè affectos, ab illis desæuitum est, quod huiusmodi farinae hominibus gubernacula Reipub. moderantibus, vbique adiunxerint plurimas suorum (mali corui malum ouum) cohòrtes militum, quos

*Nil nisi turpe iunat, cura est sua cuiq, voluptas
 Hec quoq, de alterius grata dolore venit.*

Adiunxerunt, inquam, milites, qui Magistratus nouos, ad quælibet audenda aduersus Catholicam religionem animarent, atque in rebellionem aduersus suum Regem, pro suorum ducum deuotione retinerent, obligarent, defenderent. Qui templa ac monasteria omnia spoliarent, Ecclesiasticos omnes persequerentur, sacraque
 vni-

Iob 15.

vniuersa prophanarent. Qui totam patriam, & maximè probos ac Catholicos depopularentur, homines ficarii, exleges, athei, raptores, crudelissimi tyranni, abominabiles, & prorsus inutiles, bibentes (vt est apud Iob) sicut aquam iniquitatem: Qui seditiosis ex populo animos addiderunt, ad similia cum ipsis facinora perpetranda, impuleruntq; ad leges quaslibet præuaricandas, ad sacra quæq; pessundanda, ad fidem & omnem religionem extirpandam. Prorsus Flandriæ electissimæ totius Belgij prouinciæ vt & cæteris tantam cladem, ruinam, deuastationem, Syllani milites non attulissent. Non Catilinam sequentium nefariorum hominum innumera cohors: non maximus Turcarum exercitus, quantam intulere hi belli milites, fortissimi athletæ ad deijcendas imagines, & debellandos Sacerdotes, ac inermes religiosos. Quæ dum impunè facere permittuntur, sibi quæ maiorem licentiam ad eiusmodi perpetranda fieri sentiunt affectata simul-

latione illorum, qui capita huius intestini belli existunt, tanto amoris vinculo eis obstringuntur, vt libentius animam fundant, quàm eorum partes deserant, vel pro virili non tueantur.

Quali ergo licentia Sylla in Rempub. Sallust. in
Catili. licam Romanā maximè impius, fidum sibi fecisse exercitum legitur: tali communes patriæ hostes fidos sibi fecerunt omnes, qui eorum stipendijs merent aduersus Christianam religionem, Maiestatem Regiam, salutem fidelium, & patriæ Belgicæ quietem ac prosperitatem. En causam cur tam sibi deuinctos, atque adeo in malo obstinatos habeant milites. Cui suffragatur, quod hæc militum manus feratur ab illis conflata, partim ex homicidis, sanguinarijs, hominibus impuris, adulteris, periuris, sacrilegis, parricidis, & quos facta iudicium timere cogebant: partim ex ijs qui alea, manu, ventre, patriabona dissipant, vel qui alienum æs grande confluant, partim ex ijs, quos socors egestas

exagi-

exagitabat. Inter hos autem tenacior ad malum conspiratio, & quasi indissolubilis necessitudo fit oportet. Omne enim animal (inquit Sapiens) diligit simile sibi: sic omnis homo proximum sibi. Qui autem à culpa vacui se illis imprudentius coniunxerūt, mox quotidiano vsu atq; illorū illecebris, pares similesq; cæteris effecti sunt. Enimvero cū hæ bellorum hominū copix in Flandria, Hollandia, Zeelandia, alijsq; prouincijs ac ciuitatibus, quas obtinuere, Turcica quæque & barbarica exercuerint, ac omnes rusticos penitus expilarint, bonosq; crudelissimè afflixerint, adhuc nihilominus patriæ defensores, libertatis propugnatores, atque ab oppressionibus vindicatores, à vulgò insipiente saluantur & proclamantur. O inauditā hominum cœcitatē, ô stupiditatē execrandam? Ceduntur, & minimè sentiunt: vulnerantur, nec dolent: interneccioni dantur, & non contristantur. Imò & eos quorum gratia talia perpetrantur facinora perditè amant, immodicis efferunt laudibus, & pro
 corum

eorum tuendis opinionibus licet perniciosissimis, decertare, atque etiam certissimæ morti se tradere non dubitant. Porrò cùm ingenium, doli, impietates atque actiones vsurpatorum Belgij cum Iuliani Apostatæ ingenio consilijs, impietate, actionibus (mea quidem sententia) optimè conueniant, non incongruum opinor erit, si istos inter se comparauero. Principio quemadmodum Iulianus à fide Catholica cui se deuouerat apostatauit, abijciendo nempe Christianismum & baptisma, quo in Ecclesia fuerat à peccatis ablutus, execrandis quibusdam ritibus eum expiando: Sic prorsus Belgici vsurpatores fidem Catholicam in baptismo professam cum Calvinismo commutantes, atque à fide Christi Apostatæ facti, quicquid in Ecclesia in baptisate acceperant spiritualium charismatum, abiecerunt. Quòd cum accedūt ad suscipiendum prophanum panem, quem cœnam vocant, quibusdam horrendis execrationibus ac iuramentis ipsos fecisse quantumuis occultè, multis tamen

M

est

est notissimū. Vnde facilè intelligas, quàm congruè illis conueniat, & Apostatæ vocabulum, & modus abnegandi fidem Christianam. Iulianus deinde prohibitus à Constantino Imperatore, ne Libanium Sophistam Paganum sectaretur, secretò Libanij egebat libros, palam verò sacros. Ita qui Belgium turbant, hæreses cùm lacte materno potas, toto tempore, quo Regis potestas in Belgio inualluit, professione fidei Catholicæ manifesta palliarunt, ætate verò maiores facti, occultè quo erant modo edocti contra Regis voluntatem fidemque in baptismo datam, & Ecclesiæ canones, Lutheri & Caluini hæresiarcharum libros legerunt ac relegerunt. Postea verò oportunitatem nacti, reiecta religione Christiana, publicè heresiarcharum scripta euoluerunt, inò & eorum nonnulli Atheistarum libros legere non sunt veriti. Et præ cæteris impij Machiaueli dogmata, quibus apprimè docētur, quomodo tyrannos agere, & in tyrannide continuare dominationem oporteat. An non ex

eo sumptum illud frequens in ore
ipsorum axioma, Dilatandæ domi-
nationis gratia, omnis negligenda
vel simulanda est religio. Rursum le-
gimus Iulianum grauiſſimo perfe-
quutum odio, ciuitates religionis Ca-
tholicæ cultrices, omnesque Catholi-
costributis & grauiſſimis oppreſſiſſe
exactionibus. Quid? Nunquid eadem
inuaſores commiſerunt? Nonne Ca-
tholicos exactionibus ac multitudine
militum ſic oppreſſere, & omnem
ijs exſuxere ſubſtantiam, vt præ ege-
ſtate, vel cedere patria, vel factionibus
eorum coniungi cogerentur? Nonne
ciuitates, quæ religionem Catholicã
cum Calvinismo mutare detrecta-
runt, vel à Rege deficere, ob id ſolum
crudeliſſimam ſunt perpeſſæ militum
tyrannidem, cum in eorum manus ve-
niſſent. Argumẽto ſunt ciuitates Hol-
landiæ, Zeelandiæ, & nonnullæ Brã-
bantia, quæ extrema omnia ſuſtinue-
runt, quod olim fuerant Catholicæ,
& in exordijs turbarum quandiu po-
tuerant illorum conatibus, & hæ-
reticorum factionibus reſtiterant.

Omittimus quæ in Flandria vidimus facta, & ex parte sensimus, sperantes breui aliquem futurum, qui vt merentur singula omnibus scripto sit propalaturus. Deinde sicut impius Iulianus Ecclesijs pecunias, vasa argentea, & pretiosa quæque ornamenta auferri iussit, ita & dicti vsurpatores, qui pretiosi nihil reliqui fecerunt in monasterijs, templis, & quibuscunq; locis sacris, vbi obtinuere dominatum. In hoc tantum ab illo differunt, quòd ille verberibus, & supplicijs grauioribus Ecclesiasticos adegerit ad prodendum argentea, aureaue vasa Ecclesiarum. Isti vero vafritie circūuenientes (additis si recusassent nimis, quæ patriæ proditoribus conuenire solent) sub prætextu defendendæ patriæ, propulsandæ tyrannidis, pacis ac libertatis consequendæ, illos eodem pertraxerint. Verum an etiam à tyrannide per eos vindicati, & libertatem cōsequuti sunt Ecclesiastici, quam illis pollicebantur? Imò verò iusto Dei iudicio priuilegijs omnibus, honoribus, consuetudinibus, legibus pro ipsis sancitis, bonisque v-

niuersis ab eis spoliati sunt, quin & ex
 ciuitatibus fugati, vita ijs tantum pro
 spolio relicta. Et hæc quidem à Iulia- Vide lib. 6.
 ca. 7. & 27.
 Eccl. Hist.
 no, cuius vitam, moresque imitantur
 longè ante facta fuisse legimus. Sed
 reuertamur ad prædicta sacrilegia.
 Quibus dignos putatis supplicijs, qui
 tot Ecclesias, tot monasteria, tot Deo
 dicata loca, omnibus quæ diuinum
 commédabant cultum & illustrabât,
 sacrilegè spoliarunt? Qui vt (verifimi-
 le est) visis tam multis Ecclesiæ vasis, &
 sacrarum reliquiarum aureis & argen-
 teis capsis, ridentes Catholicorum
 deuotionem, & Ecclesiasticorum piã
 obseruantiam, cum Iuliano dixerunt:
 En quibus vasis ministrabatur Mariæ D. Hieron.
 in vita S.
 Hilarionis
 2. Mach. 3.
 filio. Grauiſſimo Dei iudicio excepti
 sunt Antiochus & Heliodorus, ob sa-
 crilegia in vnica ciuitate, & templo
 Hierosolymorum commissa: Et Bal- Daniel 5.
 thasar Rex Persarum prophanando
 quæ diuino cultui fuerant consecrata
 vasa. Quanto grauius est illis expectan-
 dum iudicium, qui penè innumeras
 Ecclesias spoliarunt vasis omnibus,
 ornamentisque pretiosis. Cyrus Rex 1. Esdræ 1.

Perſarum vni templo Hieroſolymorum, quamuis à profeſſione religionis Iudaicæ eſſet alienus, reſtituit vaſa aurea & argentea quinque millia quadringenta. Per Belgicos vero uſurpatores Eccleſiæ, templa, ſupra quinque millia quadringenta ſpoliata ſunt, omnibus ſacratis vaſis, & vniuerſis, quæ Dei cultum atque Maieſtatem commendabant. Quod ne in vno quidem templo fieri permifit Alaricus Rex Gotthorum, quamuis barbarus, qui inuenta omnia Baſilicæ S. Petri vaſa, ad eam honorificè reportari iuſſit. Enimuerò vt clarius videatur, quanta agebantur impietate, qui rapere, prophanare, comminuere haud quaquam ſunt veriti, quæ etiam immaniſſimi barbari contingere reformidarunt, imò ne id fieret armis defenderunt, laudibus cum Chriſticolis ea celebrantes, operæpretium fuerit

Oroſius li.
7. ca. 39.

hæſtoriam latius, vt eſt apud Oroſium deſcribere. Etenim Barbarus quidam diſcurrentibus cæteris per urbem Romanam prædæ cauſa, acceſſit quandam

ſan.

sanctimonialem, atq; rogauit vt proderet quicquid haberet auri vel argenti. Id audiens dicta sanctimonialis, statim protulit pretiosissima & plurima vasa, dicens Barbaro: Hæc Petri Apostoli sacra mysteria sunt, præsume si audes, de facto, tu videris, ego quia prohibere non valeo, nec tenere audeo: Barbarus vero ad reuerentiam religionis, timore Dei & fide virginis motus, ad Alaricum hæc per nuntium retulit, qui continuo reportari ad Basilicã apostoli vniuersa, vt erant, vasa imperauit. Virginem etiam simulq; oës, qui se ei adiunxerant Christianos, eodem saluos deduci. Ea autem domus à sanctis sedibus longo vt ferunt medio interiectu vrbs aberat. Itaque magno spectaculo omnium disposita per singulos singula, & super capita elata, palam aurea & argentea vasa portantur, exercitis vndique ad defensionem gladijs pia pompa munitur, hymnus Deo Romanis Barbarisque concinentibus publicè canitur: Personat latè in

excidio vr̄bis salutis turba, omnesque etiam in abditis latētes inuitat & pulsat: concurritur vndique ad vasa Petri, vasa Christi. Hæc Orosius. Verum ne quid ad maliciam Iuliani perturbatoribus Belgicarum prouinciarum deesset: sicut ille Episcopis & Ecclesiarum Præsulibus minimè pepercit: Ita nec isti in carcere iam triennium, & eo amplius captiuos detinentes, sanctissimos Episcopos Yprensem & Brugensem, reliquis fuga sibi cōsulere coactis. Quod etiā in nō paucos nobiles, quos senserant religiosiores, & suis conatibus contrarios, tentare non sunt veriti. Adhæc quemadmodum Iulianus gentilium templa aperuit, Paganis indulgens vt sacrificarent: Sic capita præsentium turbarum, templa Catholicis auferentes, contulerunt hæreticis, istis solis libertatem facientes exercendæ religionis suæ, nō Christi. Iulianus Gentilibus, Iudæis, & quibuscunque hæreticis amicus, Christianis fuit infestissimus hostis. Nōne & vsurpatores Belgici omnibus cuiuscunque sectæ hæreticis fauisse proban-

bantur, ijs postulata, licet iniustissima concedentes: Catholicos verò reprobando ac reijciendo, & iustissima eorum desideria iniquissimè persequendo: Christi aduersarius expugnare solum studet Christi milites & castra. Insuper quomodo Iulianus legitur Ecclesiasticis annonam abstulisse: ita qui Belgij dominium inuaserūt. Quin & in illos iniquiores esse conuincuntur, fisco ascribentes cum Diocletiano, vendentesque omnia illorum bona. Quo facto Dei gloriam obscurare, imò & quantum in ipsis fuit illam extinguere, palam est eos studuisse. Nimirum dum laudes quæ Deo ab Ecclesiasticis ac religiosis viris, die ac nocte decantabantur, abrogando. Quin etiam se vel maximè probant impios, in Principes mortuos quoscunq; Catholicos, qui Ecclesiæ suas facultates contulerunt, vt scilicet Ecclesiasticorum meritis, orationibus, sacrificijs, iuuarentur: Nec minus iniurijs sunt uiuis, quos inedia varijsque persecutionibus enecant, nempe bonis omnibus, natalique solo priuando sancti-

moniales, religiososque viros, & Ecclesiasticos vniuersos. Verum nihil dico. Ausi sunt præter illa (horrendum auditu) eorum asseclæ in nobilissimos & illustrissimos viros iam à sexcentis annis & suprâ vita defunctos, manus sceleratas iniicere. Monumenta eorum (quod omni iure semper prohibitum fuit) violantes, ossa eruentes, ac nimis ignominiosè tractantes: vt vel sic apertissimè ostenderent, se omnem abnegasse humanitatem, & quibuscunque feris animalibus esse ferociores. Quemadmodum ipsorum nuper impia facinora Ultraiecti, alijsque in locis commissa apertissimè demonstrant. Præter hæc, quemadmodum Iulianus blanditijs, honoribus, officijs publicis ac dignitatibus Christianos sollicitabat, vt à Christo secum apostatarent: sic prorsus Belgij occupatores non paucos Catholicos à Christi fide iisdem quibus ille illecebris alienarunt. Nimirum quos auaritia obcœcauerat, & quibus magis cordi fuere diuitiæ ac honores, quàm ipsa Christi fides &

religio. Atqui cum sentiret Iulianus suam vafritiem ac inescationem Catholicis minus incommodare, quam sperabat, edictis publicis ac legibus sategit, vt nobiles, milites, adeoque ipsa plebs, thus idolis incenderent: Ita Apostatae Belgici quibus possunt conatibus, student Belgas omnes nobiles, iuxta ac ignobiles, quos praedictis inæscare illecebris ac pertrahere, vt à Christo deficerent, non potuerunt, varijs exactiõibus, atq; edictis Christo subtrahere, subtractos plurimis Idolis à Luthero & Caluino confectis consecrare ac deuouere. Neq; enim inter milites officarios, consiliarios, & senatores quenquam admittunt, nisi qui opinionibus religioni Catholicæ contrarijs sit totus infectus. Vel qui fidem Catholicam illorum factionibus fauens dissimulare egregiè nouerit. Atq; vt Iulianus monachis militandi fecit libertatem: Ita etiã dicti vsurpatores quibuscũq; Sacerdotib; ac religiosis, nõ modo militiã, sed etiã execrãdas nuptias, aut potiùs ince-

stum

stum concedunt. Quo etiam eo inuitant, talia tentantibus assignando pensiones annuas, ex redditibus seu proventibus monasteriorum, vel Ecclesiasticorum. Denique sicut Apostata Iulianus iudices immutando prouinciales (ad exemplum Bacchidis impios regionis Dominos constituentis) passimq; derogando imperatori Constantio, à quo euectus fuerat, in primum sui exercitus ducem, plurimos Constantij subditos corrupit, & ad bellum intestinum aduersus suum dominum armavit: Sic intusores Regij dominij, derogando Regi Hispaniarum Belgij legitimo domino & hæredi, & Magistratus Catholicos cū impijs mutando, subditos Regis contra suam Maiestatem, vt dictum est, sic suscitarunt & armarunt, armatos verò etiamnum sic dementant, vt nullas pacis conditiones, vtrò à Regia Maiestate oblatas, licet omnium iudicio æquissimas admittant, atque etiam nequaquam vereantur passim maledictis & falsissimis calumnijs (contra illud, Principi populi tui non maledi-

Mach. 9

Exod. 23.

ces

ces) Regem suum appetere, & impiè
lacerare. Quod proprium est omni-
um (Iuxta illud, Lingua mali pars pes-
sima serui) seditiosorum, hac ratione
celare cupientium suam iniustitiam
atque oppressionem, & ambitionem
iniquissimam. Istud aut dum faciunt,
causam quã isto argumento iustifica-
ri credunt, eo ipso condemnant, atq;
etiam Deum ad scelerum suorum vin-
dictam vel maximè prouocant: Regis
vero causam apud omnes probos, &
Deum iustiore reddunt. Quinimò
ipsorum maledictiones Regi nostro
in benedictiones conuertendas pro-
bet illud Regij Prophete, Maledicent Psal. 108.
illi, & tu benedices. Qui insurgunt in
me confundentur, seruus autem tuus
latabitur. Hinc audent quidam pro-
nuntiare futurum, vt istarum maledi-
ctionum ac scelerum authores Dei
maledictionem aliquando sentiant,
& nisi maturè resipiscant, morte dam-
nentur impiorum. Docent enim hi-
storia, omnes qui Ecclesiam oppugna-
runt, pariterque seditiones contra su-
um Regem commouerunt, fuisse mor-
te

In tract. ad te singulari extinctos. Nunquam (ist-
Demetriū. quit Diuus Cyprianus) impiorum sce-
lere in nostrum nomen exurgitur, vt
non statim vindicta comiteretur. Cu-
ius etiam fidem facit interitus Iulia-
ni Apostatæ, Honorij secundi Vanda-
lorum Regis, Ecclesiæ persecutoris
grauissimi: Arnulphi Imperatoris
1. Mach. 6. impijssimi templorum Christi vasta-
toris, Maximiani inmanissimi ho stis
Actor. 12. Christianorum, Antiochi Illustris,
qui nefariè templum Hierosolymita-
num spoliauerat, Herodis tyranni cru-
delissimi, & aliorum similiū. Qui o-
mnes horrendo mortis suæ genere,
401. 129 Belgicis vsurpatoribus exemplo ac ti-
mori esse deberent, vtpote quorum
impietatem ad amissimū hactenus i-
mitentur. Prosequeretur comparatio-
nem vsurpatorum cum Iuliano, nisi
longum nimis foret singula descri-
bendo conferre. Legantur quæ lib.
6. Histor. Ecclesiasticæ de Iuliano po-
steris scripto sunt tradita, & mox oc-
curret per omnia hos æmulatos esse,
apostasijs, consilijs, actionibus ac hy-
pocrysi, Apostatam Iulianum fidei

Catholicæ hostem coniuratissimum ac fraudulentissimum. Porrò cœcis est notissimum, dicta mala, & innumera his grauiora, solum belli (quod hodie viscera Belgij crudelissimè dilaniat & consumit) esse tribuenda authoribus, infœlicissimisque tumultuum omnium parentibus. Num quæso parentes & authores belli merito dicendi sunt, qui sategerunt iniquissimis pacis ineundæ propositis articulis, vt à Statibus, & ciuitatibus prouinciarum illis subiectarum reijcerentur ter quateruè pacis conditionis æquissimæ à Regia Maiestate oblatae? Semel scilicet atque iterum per Illustrissimum Dominum Ioannem Austriacum, quæ compluribus patriæ Primatibus antequam perturbatoribus communicarentur, adeo gratæ fuerunt, vt iam iam ex vtraque parte fuissent consignandæ, nisi illi suis consilijs impijs intercessissent. Alias per Baronem de Selles ex Hispanijs allatæ, omnib⁹ etiam probis quam maximè exoptabiles. Nouissimè per Principes Ger-

Germaniæ Electores, & alios ab Imperatoria & Regia Maiestate Colonia Agrippinæ deputatos ad tractationē pacis cum statibus prouinciarum, vsurpatoribus adhærentium? Num etiam optimo iure malorum authores dicuntur? Qui patriæ libertatis se amantiſſimos ſimulant, quin & pro eamori paratiſſimos: quum interea omnia quæ ad illius faciunt ruinam, conſulant, & proſequantur, nullosq; non ſuo loco moueant lapides, quibus illa hætenus erecta ſtetit, ac immobilis conſtitit aduerſus omnes hoſtes licet potentiſſimos? Qui pro Rege Hispaniarum Belgij vero hærede ac domino ſatagunt quibus poſſunt ſtudijs, vt exterus aliquis Princeps eligatur, & in dominum ac Principem Belgij ſuſcipiatur. Qui effecerunt, vt Ultraiekti & alibi nouæ inirentur conſpirationes ſeu fœdera, religioni Catholicę ac Regiæ Maiestati ex profeſſo contraria. Qui libellos per plures defamatorios in populo ſpargi curarunt, aduerſus Regem ſuum, Religionemq; Catholicam, ac Eccleſiaſticos omnes, nec non

non articulos pacis à sua Maieſtate oblatos. Qui milites exteros, Gaſcones, Anglos, Scotos, Francos in Belgium introduxerunt, & contra Regem ac Patriam armarunt. Qui iura recondiderunt in vaginis militum, & in eorum manibus illorum executiones. Qui permittunt, vt quiſque pro deſiderijs viuat, & quantum libet, iniquitatibus ſe inebriet. Qui ſic negotia Reipub. Belgicæ turbarunt, & ſuis cõſilijs eò pertraxerunt, qui illos ſequuntur, vt ſentientes ſe reos læſæ Maieſtatis, nullas pacis conditiones quamuis æquiſſimas, admittere audeant, conſcientia generante in ijs diffidentiam atque etiam deſperationem, perpetuo verſante ob mentis oculos immanitate ſcelerum. Qui præſens bellum opinione iniquiſſima, qua imbuti ſunt, potius quàm ratione ſuſcitarunt, & hæcenus fouent. Porrò iniuſtiſſimum eſſe bellum, quod ab uſurpatoribus geritur, vel ex eo colligas, quod cum Regis ſint ſubditi plurimiſque illi obnoxij beneficijs, contra ſuum Regem bellum hoc inſteſtinum ſuſci-

tauerunt, & adhuc vsque nutriunt. Iustum equidem bellum definiunt Doctores, quod à legitima & suprema potestate infertur intentione recta, & iusta de causa. Sed quæso vnde illis legitima & suprema potestas, cuius solius est bellum indicere seu mouere, nisi vsurpatione propria, & auspicijs ac seditionibus plebis, adulationibus ipsorum corruptæ? Quæ iuxta Prophetiam Ezechielis, Vnum tollens de leonculis suis, leonem constituit eum, quia incedebat inter leones, & factus est leo, & didicit prædam capere & homines deuorare: didicit viduas facere, & ciuitates eorum in desertum adducere: & desolata est terra, & plenitudo eius à voce rugitus illius. Intrarunt igitur vt vulpes, regnant vt leones. Deinde qua ratione iustam docere poterunt, suscitati à se belli causam, cum Principum electorum Germaniæ iudicio, & eorum qui ad pacem Belgio cõciliandam fuere deputati, omniumq; qui sana sunt mente, Regia Maiestas Belgio omnia obtinuit, quæ à Catholico ac etiam be-

ni-

Ezech. 19.

nignissimo Principe desiderari possent? Sed quid cum illis agat, qui neque
 itus, neque bonum, neque æquum recipiunt. Certè cum omnibus illis bona Regis fisco ascripto restituerit: Cum Hispanos pro desiderijs eorum ex Belgio reuocauerit: Cum quæcunque ab eis in ipsius Maiestatem fuerat sceleratè commissa benignissimè remiserit, aliaque innumera contulerit beneficia, nihil tamen humanitatis, & æquitatis ab illis obtinere vnquam potuit. Quæ ut non fecisset, nequaquam attamen Regi suo bellum inferre, & aduersus illum populum Regiæ Maiestati subditum commouere, vel ei denegare debitam obedientiam potuerunt. Subditi estote (inquit D. Petrus) 1. Pet. 2. non tantum bonis & modestis; sed etiam discolis. Quibus conformis est Senecæ sententia: Aequum atque iniquum Regis imperium feras oportet. Neque etiam belli seu verius suæ rebellionis causam iustificare ipsis licet per iniurias, quas à Rege accepissent, cum nullæ fuerint. Neque quod pacem procurare studeant, cum

Rex vltro & sua sponte eam offerat. Neque quod auitam restituere cupiant religionem, quum eam ex quo in Belgium illata est, ad hoc vsq; tēpus, quo isti & regnum & religionem mutare conantur, illibata permanfit, & quam sua etiam Maiestas deuotissimè obseruat, atque ab omnibus Belgis obseruari maximè desiderat. De illorum intentione quid attinet dicere, cum eorum opera doceant, ambitione infectam, simul & nimia dominandi libidine, necnon maleuolentia in Regem perditissima, atque etiam Caluinismo, cuius natura est ciere factiones ac seditiones. Nocendi cupiditas, vlciscendi crudelitas, & implacabilis animus, feritas rebellandi, libido dominandi, & si qua sunt similia, hæc sunt (inquit D. Augustinus) quæ in bellis iure culpantur. Et hæc quidem simul omnia, in eorum animis esse, qui bellum fouent, omnem exsugentes substantiam subditorum Regis, nemo ex prædictis non videt. Quapropter cōstat, iniustissimè hoc bellum ab ijs geri. Vbi vero iniustitia dominatur,

D. August.
con. Faust.
li. 22. c. 74.

tur, vel scopus est ad quem collima-
tur, quid aliud esse potest bellū, quā
latrociniū? Quid aliud milites, quā
scelerati raptores, sicarij latrones, ho-
micidæ. Ad hæc cum ministri sint in-
uasorum, qui calamitates, quibus op-
primitur Belgium operantur. Nōne
in eos quibus merent omnia ipsorū
facinora recidunt? Atque tantò magis
quod neminem pro facinoribus, quā-
tumuis enormibus, latrocinijs, depræ-
dationibus, rapinis punierint. Sed cō-
tra sæpius similes exaltarint, & ad lau-
tiores promouerint conditiones. Qd'
est non modo licentiam facere, quæ-
libet perpetrandi scelera, sed etiam ad
ea excitare, inflammare, impellere.
Nihil est (inquit D. Augustinus) infœ-
licius fœlicitate peccantium, qua ge-
hennalis nutritur impunitas, & mala
voluntas velut hostis interior, robo-
ratur. Ergo

Bis nocet quisquis pepercit malis,

Veterem ferendo iniuriam inuitas nouam.

His alijsq; plurimis, quæ adhuc addu-
ci possent, constat, in capita eorum,
qui se iniusti belli fecerunt authores,

Aug. in ep.
ad Marcel.

omnia scelera, iniquitates, persecu-
 tiones, tyrannides, rapinas, homicidia
 recidere, ac etiam apud Deum & ho-
 mines, omnium eorum quæ vtrinque;
 in hoc bello intestino commissa sunt
 & cōmittuntur, esse reos, adeoque; tene-
 ri ad restitutionem, reparationem, &
 satisfactionem, vt apertissimè docet
 Reuerendissimus Dominus Leouar-
 diensis M. N. Cunerus in libello supe-
 rius citato. Videant iam quī satisfacere
 tot tantisque; malis poterunt, quæ vel
 præcepto vel indulgentia, vel eorum
 stipendijs fiunt, & quæ hoc bellum in-
 testinum pariunt.

*De hæresiarchis, qui in Belgi-
 um sunt introducti.*

Cap. XVII.

Verum enim uerò, quoniam bel-
 la, & quæ inde sequuntur ma-
 la, sunt flagella diuinæ iustitiæ,
 quibus Deus peccatores castigat, vt ip-
 semet per scripturam sacram testa-
 tur. Quod si (ait) nō audieritis me, nec
 fe-

feceritis mandata mea, ponam faciem meam contra vos, & corruetis coram hostibus vestris, & subijciemini his qui oderunt vos, & cæt. Non mihi videtur tribuenda militibus Belgium occupantibus & vastantibus, neq; etiam vsurpatoribus (nisi quatenus nostri tortores sunt & exsequutores diuinæ iustitiæ) præcipua calamitatum causa, sed aliò eam esse referendam, declaraturi sumus, si prius aliquid dixerimus de bellis doctoribus, quos dicti inuasores in Belgium, eiectionis omnibus pastoribus, & cuiuscunque ordinis concionatoribus doctissimis, introduxerunt, vt scilicet pseudoeuangelium Caluini disseminarent. In quo egregiè se partes illius agere declarât: de quo interrogatus paterfamilias, vn de in agro suo essent zizania, respondit, inimicus homo hoc fecit. Etenim Matth. 13. quod zizania tritico mali adferût, hoc sanè inferunt hæresiarchæ Belgio, omnibus quibus possunt viribus intentes, semen Catholicæ fidei, morumque religioforû minuere, multitudine

sectariorum opprimere, ac etiam si fieri posset, extinguere. Id quod falsis doctrinis efficere si nequeunt, certè seditionibus motis & militibus ad illorum nutum paratis id attentant, ut iam plurimæ provincie Belgij suo dano sunt expertæ. An non hodie videntur multorum Belgarum sana & quieta ingenia, seditiosis illorum concionibus à mente tranquilla tanquam à statione deturbata esse? Ferunt Xenocratem concionibus ad populum habitis multorum animos perditorum ita perstrinxisse, ut illo audito multi resipiscerent, fierentque ex dissolutis sedati: At heresiarcharum concionibus, quibus Christianæ religionis reformatores (si Deo placet) se probare nituntur, nulli sunt meliores atque modestiores: sed contra plurimi efficiuntur ex modestis & pacificis perciti furore, & ad quoduis scelus audendum audaces, & leonibus ferociores. Num quæso ex concionibus & inuectivis illorum constat satis, quod si prædicti doctores mendacij, vim verbi haberent, qualem habuerunt Apostoli Petrus & Paulus

lus, dum punierunt Ananiam, Saphyram & Elymā: Sacerdotes, Clericos, virosque religiosos ad vnum omnes interimerēt, & immensas eorum strages facerent vno furoris sui ictu. Noui quendam, qui pro Caluino ex suggestu dicens sic exclamasse ferebatur: Vbi zelus pro fide nostra: vbi religionis feruor: vbi ille ardor, qui in primis sectatoribus nostræ religiōis fuit? Quotidie ambulant in foro, & ob oculos versantur, qui tantum sanguinis sanctorum (intelligebat sibi simulum hēreticorum) fuderunt, & non commouemini, & alia his similia, quibus auditores excitabat aduersus Senatores & Regis officarios, qui pro officio suo legibus imperialibus aduersus hēreticos quondā fuerāt vsi: Vnde etiā non parum quidam sibi timuerunt. Sed quid illum idiotam commemorem? Expendatur quid effecerit Apostata Gandavi concionatorem agens, Nōne sic commouit populum Gandensem, & milites ex eo assumptos, vt furibundi totam penè peruagarentur Flandriam, omnia vastantes, quæ ad

Dei cultum spectabant, vt Pastores & quoscunque Sacerdotes varijs afflictionibus ex patria profligarēt? Sicut & religiosos omnes cū virginibus sacris, & quibuscunq; Catholicis, qui inter cæteros erant pro fide Catholica ardentiores? Nōne idem sua procaci lingua in publicis concionibus sic in Principem Auriacum debacchatus est (sentiebat fortè se ab illo ob detractiones puniendum, & furias quibus Gandenses commouerat, paululum per eum refrenandas) vt penè obtinuerit vti dictus Princeps à Gandensibus (cū ante eadem fuissent deditissimi) in æternum reprobaretur, & abijceretur. Eidem concionatori, cooperante Senatore eius ciuitatis, omnium quos terra vnquam sustinuit homine seditiosissimo. Atqui maturus Principis Auriaci aduentus cum plurimis, quibus horrore erāt vtriusq; furores, impediuerunt, ne id effecerint. Quāobrem & dictus Senator lata sententiā Principis, fertur exulare fuisse coactus, & Apostata clam sibi consulere fugam. Sed quid de similibus Cicero licet gentilis

tilis pronuntiat? Quem (inquit) discor-
diæ, quem cædes ciuium, quem bellū
ciuile delectat, cum ex hominum nu-
mero eijciendum, & ex finibus huma-
næ naturæ cenſeo exterminandum.
His attexere placet concionum ſedi-
tioſarum aliud exemplum, quod ipſi-
met experti ſumus. Antequam nouiſ-
ſima depredatione ſpoliaremur, cede-
remur, crudeliſſimè tractaremur, & cū
ignominia ex noſtro monaſterio &
ciuitate eijceremur, egregius ſcilicet
quidam Pſeudoeuangelij buccinator,
vix aliud quicquam tribus aut quatu-
or diebus præcedentibus in ſuis con-
cionibus, quarum auditores erant mi-
lites, & nonnulli ſeditioſiſſimi ex fœ-
ce populi, deblaterarat, quàm quod
nunquā proſperos ſucceſſus eſſet habitu-
ra ipſorum religio, ſeu potius deriſio,
quādiu nos Eccleſiaſtici retineremur
in ciuitate, & nos minimè retinēdos,
quibus poterat argumētis probabat.
Inuidebat malignus ille proſperis plu-
rimorum Catholicorum ſucceſſibus,
qui quo magis vexabantur, & à mi-
litibus affligebantur, eò ardentius
Deum

Deum colebant, & frequentiores nostram visitabant Ecclesiam. Cum interim ille pseudopropheta ex ciuibus auditores vix haberet viginti, aut ad summum triginta. Prætermittere non possum, quod horum quosdam stipendijs datis conducerent eius asseclæ, ad visitandas noui Doctoris conciones, quæ ne verbū quidē latini sermonis nouerat. Etenim cum nobis in præsentia ducis cohortis militum, & nonnullorum aliorum cum illo fuisset disputandum, & disputationem latio idiomate aggressus fuissē, ab eo, mox Flandrico sermone audiui, Vernaculè, vt omnes intelligant loquere. In progressu autem disputatiōis, videre fuit hominem planè ignarum & Ecclesiæ dogmarum & historiarum, locos tantū communes vernaculè redditos callentem. Sequēti die, eo quod hic minus satisfecisset expectationi auditorum, rursū, in maiori virorum concessu, alium offerunt Doctorem hæreticum, hic fultus cuiusdam Iuriconsulti præsentia & auxilio, statim nos aggreditur. Nobis verò aliquamdiu

diu detrectantibus disputationem, eo
 quod in mensa institueretur, respondit
 gallicè (neque etiam quicquam lati-
 nè nouerat) non domine, & tempus
 & locus sunt oportunissima. Siquidē
 Apostolus ait: Cibum sanctificari per
 uerbum Dei. Tandem ne quod præce-
 dentis diei disputatione, etiam hære-
 ticorum iudicio fuerat obtentum, no-
 stro silentio perderetur, assensimus,
 disputatumq; est de Baptismo, de Eu-
 charistia, de Iustificatione, de auctori-
 tate iudicandi de dogmatibus Ecclesiæ
 & alijs varijs, illo p̄miscente simul di-
 uersa. Neq; enim retineri diu possunt
 heretici in vno dogmate, sed modo ex
 hoc in illud, & ex illo in aliud trāfili-
 unt: vt multitudine & varietate dog-
 matū p̄posita, offuscent oculos mētis
 eius, cū quo agunt, & ignaris audito-
 ribus multum docti videantur, vt que
 ad palinodiam cogi, vel erroris con-
 uinci nequeant: si enim vrgeas vnum
 dogma, statim aliud opponūt, vt pri-
 oris veritas indecisa maneat, sicque
 præsentis de suo seductore sinistri ni-
 hil concipiant. Quod attinet ad ea
 quæ

1. Timo. 4.

quæ vtrinq; fuerunt allata, nimis longum foret recensere, neque etiam huius est argumēti. Tantum dico, vt sua sequeretur principia si admitteret absurdissima parum curasse. Sicut nec si D. Augustinum ceterosq; patres, seu eorum doctrinam reijceret, atque etiam irrideret. Porro hic sanctulus sequenti die concionem habiturus, prius suggestum conscendere noluit, quàm altaria, & quicquid restabat, quod ad pias cogitationes populum mouere posset, subuersa atque oblitterata essent. Vnum adhuc addam egregij hæresiarchæ exemplum, quod illi ipsi qui eius interfuerūt concioni, nobis retulerunt. Hic in territorio Casletensi Caluini figmenta populo propositurus, templum intrare prius noluit, quàm deiectum esset demonibus tremendum, crucis Christi signaculum. Quòd cum factum ægrè post multum temporis fuisset, intrat tandem templum crucis Christi inimicus, scanditq; suggestum, in dominicam crucē deblateraturus. Atq; ante omnia populum, qui ad Orientē ver-

sus,

fus, sese pro more Catholicorum ora-
 turus conuerterat, admonet, iubetq;
 vt dorsis orienti conuersis, ad occidē-
 tem suam faciem verterent, & illor-
 sum preces dirigerent. Quibus se nō-
 ne inimicum eius de quo scriptum le-
 gitur, Ecce vir oriens nomen eius: &
 se Principis tenebrarum occidentisq;
 Sathanæ verum cultorem protestaba-
 tur? Nunquid significabat sibi nullam
 spem conscendendi, quo ascēdit Chri-
 stus, qui in scripturis oriens dicitur, &
 splendor lucis æternæ, nec non illu-
 minare sedentes in tenebris & umbra
 mortis. Psallite (inquit Propheta)
 Domino, qui ascendit super cœlum
 cœli ad Orientem? Nunquid etiam
 factō ostendebat, nullum sibi esse
 desiderium cœlestis patriæ designa-
 tæ per paradysum voluptatis à Deo in
 Eden ad Orientem plantatum? Quid
 absurdus, qd indigni⁹, quā quod Bel-
 gæ pmiserint sibi sic illudi ab huiusmo-
 di impostoribus? Quid socordius, quā
 quod totis viribus se non abiecerint
 flāmis, quibus segetes agri dominici

Zach. 6.

Zach. 3.
Luc. 1.

Psal. 57.

Iudic. 15.

videbant incendio perdi ab hæreticis, planè rudibus & ignaris hominibus, quos ob animæ pestem & damna quæ inferunt Samsonis vulpibus, quæ facibus ardentibus colligatis ad caudas suas succenderūt segetes, vineas, & oliueta Philistinorum, rectè Prudētius comparat, inquit:

*Tercentum vulpes Samson capit: ignibus armat:
Pone faces caudis circumligat in jata mittit,
Allophylum segetesque cremat. Sic callida vulpes
Nunc hæresis flammam vitiorum spargit in agros.*

Sed his nimium immoramur. Ne quis vero existimet, quos supra adduximus hæresiarchas tantum fuisse indoctos, alibi verò in Belgio esse doctiores: audeo affirmare (præsertim cum idem non pauci viri prudentes mecū sentiant) rarissimos inter eos esse doctos: exceptis illis, qui apostatarunt à vocatione sacerdotali, vel monastica. Quippe qui frequentius ad hoc munus assumantur (dignum patella coperculum) vilissimæ conditionis homines, sutores, rabulæ, cementarij, cerdones
fico-

ficophantę, lanarij, fullones, & huius generis alij linguam bene pensilem habentem, & prompti ad inuectivas, maledicentias, debacchationes. Quapropter etiam grauissimę huiusmodi redarguuntur à Petro Carpentario in epistola ad Franciscum Portum, cum tamen & ipse se probet Calvinistam. De illis certę dici posset, quod Salustius de coniuratis Catilinę. Cum neq; res, neque spes vlla eis bona supersit quietam Rępub. mouere pro magna mercede habent. Sed dicent: Christus piscatores ignaros & rudes ad Euangelium disseminandum assumpsit. Benę quidem, sed rudes & ignaros non reliquit. Vtpote qui pręterquā quod triennio ante mortem suam exactissimę omnia illos docuerat eisdem etiam sanctum spiritum inspirauit: qui sensum ijs aperuit, vt intelligerēt scripturas. Qui illos omnium linguarum scientia donauit, vt quod ex scripturis per spiritum intellexerant, accommodę, sapienter, disertę toti mundo proponerent, ac disseminarent. Apostolorum scripta, qui suam ignorantiam

Salustius.

Luc. 24.

Act. 2.

ac vilitatem, ruditatis Apostolorum pallio obumbrare volūt, examinent, voluant, reuoluant, ruminent, & eos fuisse doctissimos, & maximè diuinos testabuntur. Etenim illorum scriptorum profunditatem ac energiã, quantumuis magno studio ijs incumbant, atque etiam totam consumant ætatem, nunquam comprehendere poterunt. Quod de seipso fatetur D. Augustinus, hæresiarchis omnibus ingenio atque studio, tum etiam vitæ integritate innumeris parasangis præstãtiore. Atqui cùm nullo docent noui doctores argumento, non singularis doctrinæ, non miraculorum, non religiosioris vitæ se à Christo illuminatos & missos. Imò verò constet esse missos ab ijs, qui à fide Catholica apostatarunt, & qui nullam habent mittendi potestatem. Neque etiam vlla vitæ sanctimonia clareant, inaudita etiam hæctenus contra Christi & Apostolorum doctrinam, totiusque Ecclesiæ traditionem proferant dogmata, meritò de ijs sentiamus, quod Christus eiusque

nisque Apostoli docuerunt, de hære-
 ticis esse sentiendum. Nempe esse se-
 ductores, fures, lupos rapaces, pseu-
 dophetas, falsos operarios, cæcos,
 & cæcorum duces. Qui secundum do-
 ctrinam D. Petri Principis Apostolo-
 rum, post carnem in concupiscentia
 immunditiæ ambulant, dominatio-
 nem contemnunt, audaces, sibi pla-
 centes, sectas non metuunt introdu-
 cere, blasphemantes. Hi velut irratio-
 nalia pecora naturaliter in captione,
 & in perniciem, in his quæ ignorant,
 blasphemantes in corruptione sua per-
 ibunt, percipientes mercedem iniu-
 stitiæ, voluptatem æstimantes dici de-
 litias, coinquinationes & maculæ;
 in conuiuijs suis luxuriantes, oculos
 habentes plenos adulterij, incessabi-
 lis delicti pellicientes animas instabi-
 les, cor exercitatum avaritia habentes,
 maledictionis filij, derelinquentes re-
 ctã viã. Et post pauca. Hi sunt fontes si-
 ne aqua, & nebulæ turbinib⁹ exagita-
 tæ, quib⁹ caligo tenebrarû reseruat^r.
 Supba. n. vanitatis loquētes, pelliciūt
 in delicijs carnis luxuriæ eos: qui pau-
 lu-

lulum effugiunt, qui in errore conuerfantur, libertatem illis promittentes, cum ipsi sint serui corruptionis. Si liceret, ac liberet excurrere in vitam, mores, studia, intentiones eorum, qui in Belgio sese venditant, pro verbi Dei nouis concionatoribus, non difficile foret ostendere, prædicta Apostoli Petri verba quàm appositissimè in eos congruere. Verùm quia id fecisse leguntur plurimi & pietate & scientia eminentes viri gra, phicè depingendo similis farinæ homines, veritatem falsitatis adulterantes fermento, existimaui istis mihi esse supersedendum. Ecqui obsecro alij esse possent, qui p carne patrociantes, docent vana esse Catholicorum ieiunia, carnis mortificationes inanes, peccata confessione, Sacerdotali absolute, satisfactione operum pœnitentiæ, non esse diluenda; Ad æternam vitam comparandam, nullius exister e virtutis merita bonorum operum: Nullum esse internam hominis iustitiam, sola in Christū fide hominē iustificari: quantumuis peccauerit: Deum vt seuerum

iudicem non esse timendum: Per fidē
in Christum se factos securos: quod
æternam consequuturi sint beatitu-
dinem. Quibus iactis fundamentis,
quid relinquitur, nisi vt facto ostēdāt
belli isti doctores, id se credere quod
docent. Id est ieiunia Ecclesię soluant,
genio pro voluptate indulgeant, car-
nis delicias p̄ mortificationibus am-
plexentur, peccata nihili faciant, bo-
na opera & iustitiam sectari negligāt,
nihil timeant diuina iudicia, ac proin-
de omni se immunditię ac iniquitati
dedant, innixi fundamento fidei, in
qua totam hominis iustificationem
constituunt, hæc sanè & multa similia
necessè est opere compleant, si doctri-
nam proprio exemplo (quod quisque
verbi Dei prædicator facere tenetur,
suis auditoribus commendare, inspi-
rare, & persuadere velint. Exemplo e-
nim persuadetur efficacius, atq; etiã
libentius doctrina suscipitur, quàm
verbo, quantumuis ornato. Sed hæc
missa facientes, de malis quæ inuehūt
in Belgium, & magis magisque inue-
hent, nisi maturè occurratur, adhuc

nonnihil dicamus. Paucissimis omnia complecti licet, nimirum si asseramus eos, (quod res est) suos auditores, & asseclas sibi simillimos effecturos, & ut his nō minus conueniant, quàm sibi metipsis, quæ ex Diuo Petro & Paulo superius adduximus. Cæterum præter illa etiam suis blaterationibus, sine concionibus aduersus veritatem, rudem populum, qui verum à falso discernere nequit, in tenebras densissimas inducunt, efficiuntque ut quod prius illi erat per fidem certissimum, iam fascinatis oculis hæresiarum rationibus, exornatis quidem veritatis specie, & scripturis perperam allegatis incipiant pro dubio habere, ac hæsitare, (Omitto quod multos peruertant, & à veritate ad suas hæreses traducant) cui parti adhærere debeat. Vnde meritò de illis conquerentes dicant, quod Isaias scribit: Ab eis expectauimus lucem, & ecce tenebræ: splendorem, & in tenebris ambulamus. Palpauimus sicut cœci parietem, & quasi absque o-

Isai. 59.

culis attentauimus. Impegimus meridie quasi in tenebris, in caliginosis quasi mortui. Verè nonnisi tenebras offendunt mentibus hominum, efficiuntque, vt fidei nostræ sacrosancta mysteria, quæ etiam Angelorum superant intellectum, ad examen & iudicium rationis tenuissimæ, etiam abiectissimorum hominum reuocetur. Quod dum fit Deus bone, in quot errores, quamque absurdos precipitantur mortales? In quos infidelitatis abyssos non demerguntur: & demersi mox cum insipiente in corde psal. 13. suo dicunt: Non est Deus: Credentes vana esse omnia, quæ fidei articulis, & scriptura sacra continentur. Quæ item tot Conciliorum authoritatibus, tot sanctorum patrum sententijs, tot myriadam martyrum sunt consignata, & à vero nihil alienum vel dissonans habere, approbata, quin omnia veritati quàm maximè consona esse, sunt ad oculum ostensa. Porro ad atheismum hæresim Calvinianam suos sectatores

pręparare, ac deducere, vel ex eo intel-
 ligas, quęm quod in ore nihil habeant
 frequentius eius cultores, quęm quod
 malint Turcę esse, quę Papistę: quod-
 q; religionę Catholicę nunq̄ nō varijs
 maledictis, execrationibus, proscin-
 dant, detestantur, vt etiam ad vnum
 omnes Catholicos. Deinde num A-
 theismum sapit hęresis, quę de Deo
 in bonitate non sentit, eum scilicet
 peccati authorem faciens? Et quę rur-
 sum de Christo sinistrę iudicat, ei ni-
 mirum synderesim, remorsum, com-
 punctionem, & conscientię coarctā-
 tionem, & tantum non perfectam de-
 sperationem ascribens. Quasi vero
 Christus suum ignorasset finem, &
 non fuisset verus Dei filius, in manu
 sua imperium mortis & vitę habens.
 Quasi vt cęteri mortales subiectus
 fuerit peccatis, quę causę esse solent
 remorsus & coarctationis conscien-
 tię, & nonnunquam desperationis,
 quum tamen, teste scriptura, ne mini-
 mus vnquam in anima eius fuerit ma-
 culę nęuus, neque inuentus sit dolus
 in ore eius Imò etiam Christi doctri-
 nam

nam multis Calvinus deprauat falsis interpretationibus. Tacebo quod aperte quædam neget, quæ tamen ipsemet Christus esse affirmat. Atque ex prædictis satis perspicuum esse omnibus arbitror, quàm impiè & fallaciter nomen reformatæ religionis, quo à Catholicis cupiunt discerni sibi vsurpēt. Estne oro religionem reformare nolle (vt faciūt) Regi suo obedire? Ei⁹ leges ac statuta arguere ac damnare? Illi leges velle præscribere? Fautores Regis, iustitiæ ac legum obseruantes persequi. An est religionem reformare, ijs qui iniustissimè alienum inuasērunt dominium, adhærere ac vniri? Eorum inuasiones concionibus suis iustificare, vt & tyrannidem, quam in Catholicos & Regis fideles seruos exercent? An est religionem reformare, docere altaria esse subuertenda, omniaq̃ abolenda, quæ ad pietatem populum Dei permouere possent & solebant, antequam ipsi persuaserint se veritatis esse doctores? Id certè Athenis minimè fecit Apostolus, toto incumbens studio, vt veritatis viam ir-

Actor. 17.

refragabili doctrina, & vitæ sancti monia persuaderet Atheniensibus, relinquens liberum ea subvertere, quibus aliquid diuinitatis malè quondā attribuerāt. An est dico religionē reformare, vsurpatorū statuta & leges licet iniquissimas amplecti? Cū eos sciāt nullū habere ius nec potestātē illa dictandi, sicut nec Magistratus & officarios cōstituēdi? Carent sanè oēs prouinciæ, q̄ vsurpatoribus adhærent, dominis ac iudicib⁹ legitimis. Vnde etiā fit vt, nullus hodie in eisdē seruetur iustitiæ ac iudicij ordo. Adhęc quō Ecclesiā reformare dicūtur, q̄ sua signēmēta p̄ Dei verbo populo credēda proponūt, q̄ Christi Ecclesiā nō solū nō agnoscūt, sed odio summo p̄sequūtur? Qui sacrificiū, quod per totū terrarū orbē Malachias p̄phetauit offerendū auferunt? Qui diuinū cultū, q̄ nocte dieq̄; Deo exhibebatur prohibēt? Qui cōuersatione suane minimū pietatis specimē suis sectatoribus relinquunt? Qui ad scelus per scelera viam sternūt? Nēpe ad hæresim pellicientes animas instabiles, ijs scilicet pmittēdo cōcupiscentiarū fruitio-

nem

Malachi, 1.

Malachi, 1.

nē, viamq; latā, q̄ ducit ad perditionē
 docēdo & præcūdo. Cū deniq; q̄ illos
 sectantur- vim inferāt virginibus Deo
 sacratis. Sacerdotes & monachos om-
 nes in exilium varijs propellant af-
 flictionibus, Ecclesias, monasteria spo-
 lient ac euertant, & vniuersam patriā
 depopulentur, nullumq̄ sit facinus
 quantumuis detestabile ac horrendū,
 quod si possint, nō libenter perpetrēt,
 quomodo religionem reformare di-
 cuntur. Valeant proinde inanes lar-
 næ, quibus quod non sunt mentiūtur,
 sepulchra dealbata: intus autem plena
 ossibus mortuorū, omniq; spurcitia. Matth. 23.
 Quid? Calvinistas plenos omni spur-
 citia & iniquitate, nōne docent eorū
 opera vita & doctrina? Quæ in Belgio
 patrarūt leui tātū trutina expēdātur,
 & erit quod dicimus, lōge notissimū.
 Ambulāt planè vt gētes in vanitate sē-
 sus sui, obscuratū habētes intellectū,
 alienati à via Dei p̄ ignoratiā, q̄ in illis Ephes. 4.
 est, p̄pter cœcitatē cordis ipsorū: Sed
 vnde q̄so tāta corruptio in noui huius
 Euāgelij primis sectatorib⁹, nisi ex eo
 qd' verbū Dei spōte suscepint adultera
 tum,

tum, deprauatum, corruptum. Ex semine autem corrupto nihil boni produci potest. Cur autem tale susceperint causam, aperit Apostolus. Si (inquit) opertum est Euangelium, in illis qui pereunt est opertum: in quibus Deus huius sæculi excacauit mentes infidelium, vt non fulgeat illis illuminatio Euangelij gloriæ Christi, qui est imago Dei. Denique incrementum dicta corruptio accepit, quod noua ipsorum doctrina carnis voluptatibus habenas laxet, eiusque illecebris viam sternat, sicq; paulatim à via Dei ac vitæ sanctimonia alienet, vt tandem desperantes, in profundissimam infidelitatis præcipitet voraginem, quam omnium sequitur colluies vitiorum. Quibus irritatus Deus, grauissimis non rarò calamitatibus varias affligit prouincias, & tempestatibus concutit, quemadmodum hodie in Belgio fieri videmus, sentimus, dolemus, deploramus.

De

*De singulari causa calamitatum Belgicarum,
Cap. XVIII.*

Vperius sufficienter declaratis ijs, quæ causæ sunt, vel sine quibus non fuissent, vel instrumentales fuerunt, & quæ plus aut minus ad calamitates nostras sunt cooperatæ. Nunc tandem accingimur, declaraturi singularem ac præcipuam calamitatum Belgicarum causam. Sanè prædictas pressuras atque calamitates sola Belgarum meruisse peccata, (de quibus sub initium huius tractatus) omnibus est notissimum. Inter illa autem ingratitude qua contempserunt seu neglexerunt præcepta Sacrosancti Concilij Tridētini, esse singularē & maximā causam, Deo opitulante, demonstrabimus. Principio, quemadmodum medici nouis morbis, noua & exquisita solent adhibere remedia: Sic Deus noua peccata

ta nouis pœnis vindicare solet. Sodomitarum enormia scelera igne & sulphure de cœlo demissis puniuit. Libidinem qua filij Dei in filias hominum ardebant, diluuiio Chore, Dathan & Abiron cum sibi adhærentibus, ob sibi usurpatam Moysis potestatem atq; auctoritatem, dehiscente terra uiuos præcipitauit in infernum. Et Græcos propter ambitionem aduersus Romanum Pontificatum, variaq; schismata ab eis in Ecclesia suscitata nōne Turcico dominio subdidit! Innumera possent in hanc rem adferri exempla, sed ne iusto prolixiores simus, his supersedentes, ad Belgas nostros reuertimur. Sæpius bello, fame, peste, legimus & vidimus, quarundam prouinciarum Belgij peccata, nimirū incontinentiæ, ebrietatis, luxuriæ, auaritiæ, superbiæ, neglectus diuini cultus, & id genus alia, quæ olim à Belgis frequentabantur, à Deo fuisse punita, nūquam tamen ex quo fidem susceperere Christianam arbitror fuisse visum, quod per hæreticos rebelles diuinæ ac Regiæ Maiestati adeo barbarè tractaren-

Gen. 19.

Gen. 6.

Num. 16.

rentur, vel tali ab ijs exciperentur tyrannide, quali nunc dilaniantur: Quã obrem singularis huius punitiois, meritum singulare nobis est quærendum. Equidem saluo meliori iudicio, videtur harum tempestatum præcipuam esse causam, quod decretis Concilij Tridentini non fuerit à Belgis obtemperatum, quodque ea à plurimis fuerint neglecta, contempta, abiecta, ne dicam à quibusdam impugnata. Hanc eandem Reuerendissimum Dominum Yprensem (qui olim pro Concilij decretis apud omnes sibi subiectos laborauit plurimum) afflictionum rationem intelligo reddidisse, cuidam viro probo conferenti cum illo dum carcere detineretur, de præsentibus calamitatibus. Dignum sanè ac iustum fuit, vt qui Deo benignissimo per Cõcilium œcumenicum nobis loquenti obtemperare noluerunt, deprauatos mores reformando, vitam corrigendo dissolutam, desideria fugiendo sæcularia, traderentur in manus dissolutorum, mundanorum, prauorum, & maximè crudelium ho-

Prouer. 1.

hostiū, quibus velint nolint, Belgæ coguntur subesse, obtēperare, seruire, pro ipsorū libidine maximè impia. Quia noluerunt (inquit ipsemet Deus) mea consilia sequi, sed increpationes meas deriserunt, viæ suæ fructibus fruuntur, & cupiditatibus suis explebuntur. Non est autem cuiquam obscurum, coactum fuisse vniuersale concilium (ad quod quasi ad sacram anchoram, quasi ad portum salutis, quasi ad Asylum, ad domum refugij, ad arcem minutissimam semper confugerunt maiores nostri, quoties Ecclesiæ labescenti vel collapsæ, consulere voluerunt) Coactum inquam fuisse Concilium ad refrenandos & conuincendos hæreticos, qui morum maximè perditorum accusatione, & grassantium peccatorum in Ecclesia, præcipuè verò Ecclesiasticorum, suam ab eadem Ecclesia defectionem iustificare nitebantur. Deus etenim volens vna fidelia duos dealbare parietes, sine vnico remedio duos curare ægrotos, non habuit congruentius efficaciusque antidotum, quàm illis propinare generalis

lis

lis Concilij authoritatem, consensio-
nem, Maiestatem, quibus si quæ su-
peresset Belgis, vti etiam toti orbi con-
ualescentiæ spes & fidelium corrupti
mores, scilicet multorum scandalorū
seminaria reformarentur, & impiorū
hæreticorum falsæ opiniones refrena-
rentur, quæ ex corruptissimis mori-
bus Ecclesiasticorum, ortum, robur,
& maliciæ consummationem acce-
pisse nemo est qui ambigat. Quod cō-
siliū ac remedium nobis miseracor-
diter exhibitum sentiens Deus inane
esse, imò etiam contemptibile, nec,
quenquam scriò cogitasse de pœnitē-
tia agenda, vitaq; ad præscriptum Con-
cilij emendanda. Quo congruentiori
quæso flagello, tantam ingritudinē
simulque indisciplinatos Belgarum
mores argueret ac vindicaret, quàm
per eos ipsos hæreticos, quibus fene-
stram ad depopulandam Christi Ec-
clesiam, aperuit Ecclesiasticorum vita
dissolutissima vt etiam omnium Ca-
tholicorum. Ad hæc istam causam di-
ctas meruisse calamitates, euincit in-
obedientia, quæ in omni statu genere

& sexu eam est consequuta. Quemadmodum enim soluta fide vnica alicuius lyrae vel psalterij, omnis simul harmonia vitatur: & ratione humana Deo suo conditori non obtemperante, mox contra rationem insurgunt omnes inferiores animæ partes, & eadem inter se perditissimè diffident. Ita Belgis Deo per Concilium loquenti nolentibus obtemperare, soluta est in Belgio omnis disciplina, pariterq; omnis subiectio & obedientia exulauit, vindicante Deo in Concilij reiectione sui contemptum: Per quæ quis peccat p̄ hæc & punitur? An nõ quæso neglecto Concilio statim plurimi Belgæ Regi suo obtemperare detrectarunt? Et vicissim Belgio Magistratui ipsi subditi? An non filij parentibus inobedientes extiterunt, vxores maritis, serui Dominis, Ecclesiastici suis præpositis, & religiosi Prælatis? Nunquam equidem arbitror fuisse rariorem, vel minorem reuerentiam, & obedientiam erga superiores, quàm ex quo Belgæ œcumenici Concilij decreta neglexerunt, ac summa cum ingra-

ti-

Sap. 11.

ritudine contempserunt. Porrò ingrati-
tudinem, qua remedium propina-
tum à Deo spreuerunt esse longè in-
dignissimam, vel ex eo videre licet,
quod gratiam, qua Ecclesiæ maior
conferri nequit, abiecerunt, dum ge-
neralis Concilij statuta reiecerunt. Ut
enim qui in deserto erranti, & inter la-
trones crudelissimos versanti, rectam
semitam ostendit, & arma præbet,
quibus munitus ad patriam illæsus
peringat, maximum contulisse bene-
ficiū censetur: Sic planè Deus dum
Ecclesiam varijs deturpatam vitijs,
multiplicibus implicatam erroribus,
plurimo respersam fermento hærese-
on, voluit autoritate & consensione
totius orbis per œcumenicam syno-
dum representatā, à vitijs purgare, ab
erroribus extricare, contra hæreses
præmunire, summum illi censendus
est exhibuisse beneficiū. Quapropter
ingrati-
tudinis summæ damnandi ve-
niūt, qui istā gratiam, ambabus, quod
aiunt, vlnis non receperūt: magis qui
contempserunt, longè autē maximè q

Luc. 19.

impugnarunt. Hierosolymorum ciuitas Christo prædicente, vallo ab inimicis est circumdata, & coangustata vndique, atque etiam ad terram prostrata cum filijs suis, sic vt lapis super lapidem in ea non relinqueretur, eo quod non cognouerit tempus visitationis suæ. Quid ni eadem patiantur omnes, qui idem visitationis tempus non modo non susceperunt, sed & irriserunt, contempserunt, abiecerunt,

Heb. 6. & 2.

explorerunt. Terra (inquit Apostolus) sæpe venientem super se bibens imbrem, & germinans herbam oportunitam illis, à quibus colitur, accipit benedictionem à Deo. Proferens autem spinas & tribulos reproba est, & maledictioni proxima, cuius consummatio in combustionem. Omnis enim præuaricatio & inobedientia accepit iustam mercedis retributionem. Eiusmodi verò ingratos & refractarios, tali animaduersione, quali nunc in Belgio vtitur Deus, puniendos esse, illis comminans apud Isaiam ostendit.

Isaiæ 5.

Quid est (inquit) quod debui facere vineæ meæ & non feci? An quod ex-

pe-

pectavi ut faceret vinas, fecit autem labruscas? Et nunc ostendam vobis quid faciam vinearum mearum. Auferam spem eius, & erit in direptionem: diruam maceriam eius, & erit in conculcationem. Ponam eam desertam, & non putabitur, & non fodietur, & ascendent super eam vepres & spinarum. Hunc porro locum repetentes non nihil expendere libet. Quid oro Belgis facere debuit Deus, quod non fecit? Obtulit eis Sacrosancti Concilij decreta saluberrima: dedit eis Regem maximè Catholicum ac benignissimum, qui nihil desideravit magis, quàm observationem eiusdem Concilij. Dedit etiam Episcopos non minus doctos, quàm pios, pro Concilio non segnes patronos: dedit postremo insignes verbi diuini prædicatores, qui populo non segniter ob oculos eius posuere peccata, & viam iustitiarum exemplis demonstrarunt. Sed quid hæc profuere? Prorsus nihil. Pro vuis produxerunt Belgarum labruscas, quisque sui cordis prauitatem est sequutus, & plures antidoto deteriores effecti sunt, quo melio-

res reddi debuerant. Quæ cum mœrens videret Deus, quid ageret. Num iusto eius iudicio cōueniebat, vt auferretur illis qua protegebantur sæpe? (Nempe Regia protectio, qua aduersus fures, prædones, raptores eatenus protecti fuerant) simulque dirueretur maceria, intellige custodiam, sollicitudinem, defensionemque Ecclesiasticam. Quod utique factum est, dum se à suo Rege subdlexerunt, qui partes inuasorum sequuntur, & Ecclesiasticos omnes à se dicti Belgæ profligarunt, eosque in exilium durissimum coegerunt. Vt taceam quæ in eos commiserunt ipsa etiam morte grauiora. Sequitur: Et ponam eam desertam. Nónne iam desertum est, quamuis plenissimum populo nostrum Belgium? In quo non est lex, neque sacrificium, non est Rex, neque Sacerdos, non est vllus verus Dei cultus, nulla iustitia, nulla disciplina. Qui sic? Quoniam non est relictus, qui putet Ecclesiasticis disciplinis seu censuris, nec qui sæculari coërceat potestate, luxuriantes palmites: Non est qui vineam

excolat, qui profunditatem iniquita-
 tum aperiat, eamque effodiat, iniecto
 Dei timore, ac nouissimorum quæ
 impijs sunt euentura. Quapropter ne-
 quaquam fuit difficile, Belgas, omni-
 bus præfidijs, refugijs, protectionibus
 destitutos, opprimi à spinis, & veprim
 (hæreticos dico, qui Belgij non
 paucas prouincias iniustissimè occu-
 pant, & crudelissimè infestant) cre-
 bris pūctionibus lacerari ac dilaniari,
 vti adhuc hodie, nō sine magno dolo-
 re, & animi mœrore fieri videmus.
 Cui miserandæ calamitati occursum
 profecto fuisset, si pro intentione Cō-
 cilij eiusque præscriptis, maturè quis-
 que suam emendasset vitam, si relictis
 concupiscentijs, iustitiæ Christianæ
 semitas arctiores quilibet fuisset secta-
 tus. Si Ecclesiastici omnes cum Reli-
 giosis, (in quos maximum harum ca-
 lamitatum pondus recidit, nec pror-
 sus immeritò) suam professionem
 luxu fastuque omni repudiato, vitæ
 sanctitate decorassent. Magna (in-
 quit Sapiens) misericordia Domini *Eccle. 19.*
 & propitiatio eius conuertentibus

ad se. Verùm tam inueterata fuit malicia hominum: Sic plurimi Ecclesiastici cum monachis non paucioribus, luxui & prauis addicti fuere consuetudinibus, vt frustra illis vitæ reformandæ normam Concilium præscripsisse videatur: frustra Episcopi vt ab omnibus susciperentur laborauisse. Frustra Rex suis edictis tentasse eodem pertrahere suos Belgas videantur. Venit lux in mūdum (scilicet Spiritus sanctus in Concilio loquens, atque rectas vitæ vias commonstrans) & dilexerūt homines magis tenebras quàm lucē. Erant enim (inquit D. Ioannes) malæ eorum opera: Omnis enim qui malè agit odit lucem, & non venit ad lucē vt non arguantur opera eius. En aperit scriptura causam, cur non modo gratis animis, non sunt suscepta sancta Cōcilij decreta, sed etiam summo odio à plurimis habita, vt probant frequentissimæ multorum murmurationes, lites, detractiones, rebelliones, aduersus executionem dicti Concilij suscitata. Dolebant miseris se illis decretis cogi, erudiri, dirigi in vijs iusti-

Ioan. 3.

stitiæ, quas sectari minimè placebat. Sciebant etiam inde grauius suum fere iudicium. Scienti enim & non facienti peccatum est illi. Et alibi: Seruus ^{Iacob. 4.} qui cognouit voluntatem Domini ^{Luc. 12.} sui, & non se præparauit, & non fecit secundum voluntatem eius, vapulabit multis. Quid igitur mirum, si Belgæ nunc durissimè vapulent, cum veritati in Concilio propositæ plurimi pertinaciter vsque adhuc resisterint? Cuiuslibet Præpositi non seruare madata, piaculum est multis supplicijs diluendum. Quanto pluribus expiari debet, inobedientia totius Ecclesiæ præceptis proteruè facta? An non Ecclesiæ præpositis dicit Christus, ^{Luc. 10.} Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, ^{Matth. 28.} spernit eum qui misit me. Et alibi: ^{Matth. 10.} Ecce ego vobiscum sum vsque ad consummationem sæculi. Rursum. Non vos estis qui loquimini, sed spiritus patris vestri, qui loquitur in vobis. Cum verò Christus in quibusuis Ecclesiæ Prælatis audiatur, vel spernatur, cum Ecclesiæ suæ perpetuò assistat. Cum Spiritus sanctus per Præpositos Ecclesiæ

loquatur, qui Apostolorum loca fidemque tenent. Quanto magis in œcumenico concilio istud fieri fatendum est, cui præest Christi vicarius, imò vero ipse Spiritus sanctus. Nec non adsunt omnium nationum adeoq; totius orbis Christiani Episcopi, tractantes, quæ ad Catholicorum reformationem pertineant, & quæ grassantes hæreses retundere valeant. Ad hæc dictum est, Concilium vniuersam representare Ecclesiam, aduersus quam promisit Christus portas inferni non præualituras, Ecclesiam dico, quæ columna est veritatis & firmamentum. Enimvero quoniam tanta est Concilij generalis dignitas ac maiestas, pœnis grauissimis merito eos mulctari vult Christus, qui illi obtemperare, illi⁹ sanctiones recipere & amplecti noluerint. De quibus talem ipse profert sententiam: *Qui Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Aethnicus & Publicanus.* Atque hinc etiam est, quod Belgæ ab infidelibus hæreticis, iuxta Christi verbum hodie sicut Aethnici & Publicani tractentur. Nimirum quod noluerint

1. Tim. 3.

Matt. 18.

rint amplecti Ecclesiæ, seu synodi œcumenicæ mandata. Quod equidem nobis mirum videri non debet, cum in veteri lege Deo iubente morte puniatur, qui Sacerdoti solū immorigerius fuerit. Qui superbiert (inquit) nolens obedire Sacerdotis imperio, qui eo tempore ministrat Domino Deo tuo, ex decreto iudicis moriatur homo ille, & auferes malum de Israël, cunctusque populus audiens timebit, vt nullus deinceps intumescat superbia. Itaque cum nullum peccatum apud Deum maneat inultum, necesse profecto est id puniri, aut propria peccantis censura (si (inquit Apostolus) nosmetipsos iudicarem, non vtiq; iudicarem à Domino) aut id fiat oportet Ecclesiastica vel ciuili sententia: Quæ cum negliguntur, à Deo iudice longè æquissimo pro meritis mox puniuntur. Atqui cum Belgarum paucissimi sua in se vindicarint peccata: cum penè nulla ordinaria in Belgio censura, nec vlla ciuilis potestas in illa zelo iustitiæ & diuini succensa

amo.

Deut. 17.

Rom. 11.

amoris exarserit, diuinæ sanè fuit Iu-
 stitiæ, illa pro meritis punire. Quod
 nunc facit, licet remedijs asperiori-
 bus, ac cōmodis tamē sanandis mor-
 bis & agritudinibus, quæ vniuersa no-
 bis à Deo prius propinata remedia ha-
 ctenus respuerunt, suntque abomina-
 tæ. Porrò vt quisq; clarius videat, qua
 æquitate Deus tam seuerè puniat Bel-
 gas, ob neglectam vitæ emendationē:
 illis, vt iam omnibus Christianis Sa-
 cro-sancti Concilij decretis præceptā,
 consultum iudicauī, si nonnulla com-
 memorarem, ex quibus intelligi pos-
 sit, quantum in cæteris articulis decre-
 tæ reformationis hæcenus sit pecca-
 tum. Siquidem singula excutere foret
 immensū laboris ac studij, quod pau-
 cis gratum esset futurum, dicerent e-
 nim non fuisse Christianæ charitatis
 ac prudentiæ, exactius vitam Ecclesia-
 sticorum, ac mores deprauatos discu-
 tere, propalare, & scripto posteris re-
 linquere. Equidem illis assentirer, nisi
 ante me tot tantiq; viri, non minus
 doctrina, quàm pietate illustres idip-
 sum fecissent. Imò & ipsa Synodus
 præ-

præscribens deprauatis moribus leges contrarias, & quotidie audirentur quærelæ piorum aduersus ecclesiasticos, atque etiam aduersus eos ex suggestu diceretur ab ijs, qui zelo Dei præ cæteris feruent. Assentirer, inquam, nisi tanti esset momenti emendatio Ecclesiasticorum, & sanctior religionum conuersatio, vt nisi ea præcesserit, nulla spes reformandæ Ecclesiæ remaneat, neque reprimendi hæreticorum conatus, neque sedandi dissensiones, bellaque intestina, neque fruendi aliquando pace exoptatissima. Quæ cum nemo sit Catholicorum, qui nõ totis præcordijs exoptet, non mihi (vt quidem arbitror) quisquam successebit, si vt dicta promoueantur & perficiantur, leuiter attigero quædam, in quibus à statutis Concilij, decretisque grauius hæctenus ab illis est erratum. Longum enim foret quorundam particularium describere (neque etiam id expedit) vitæ pditam, q̄ à pijs sæpius cū animi dolore arguitur, ab impijs verò passim accusatur, dānatur, maledicuntur. Omittentes igitur illa: & partem

reformationis, quæ est de abusibus & erroribus, qui circa sacramenta, resq; sacras, seu etiam dogmata Ecclesiastica versantur, eius tantum partis quæ decreta est, pro fulcienda labenti & propemodum collapsa Ecclesiastica disciplina, quosdam tantum percurremus errores, quibus vitatis, Ecclesiæ Christi totiq; Belgio quàm optimè consultum foret.

Ostenditur non fuisse obtemperatum decretis Concilij Tridentini.

Cap. XIX.

IMprimis sciens sancta Synodus plurimorum Sacerdotum tantam esse ignorantiam, vt non desint, qui missas & diuina officia vix legere sciãt (vnde fit, vt inter dētes submissius ea musitent, ne ab assistentibus reprehendātur) tantum abest vt energiam, virtutem, dignitatem illorum, & status Sacerdotales intelligant, vel tueri possint. Ista quoque ignorantia esse effectum

Etiam, vt nonnulli animarum pasto-
 res, lubentius legendis & sectandis va-
 nitatibus ac sæcularibus animum in-
 tenderent, quàm vt articulos fidei no-
 stræ, vel dubia quæ ab hæreticis quo-
 tidie aduersus illam proponi solent,
 scrutarētur & exactius discerent. Nō-
 ne hodie rarissimi sunt, q̄ studio quo
 decet perscrutantur, materias de libe-
 ro arbitrio, de gratia Christi, de operi-
 bus & meritis eorum, de natura &
 fructu sacramentorum, ac etiam le-
 gum Ecclesiasticarum & consuetudi-
 num, & similia Theologia dogmata? Malach. 2.
 Quamuis de illis scriptum sit, Labia
 Sacerdotis custodiunt scientiam, & le-
 gem requirent ex ore eius, quia An-
 gelus Domini exercituum est. Nōne Ezech. 24.
 plurimos reperias, qui lac ouium sua-
 rum comedentes, & lana sese coope-
 rientes ignorant, quomodo subie-
 ctos pascere debeant? quomodo con-
 solidare infirmum? sanare ægro-
 tum? confractum alligare? abiectum
 reducere debeant? & quærere quod
 perierat? quod pingue & forte custo-
 dire? Imo qui nesciant iudicare inter
 pecus

pecus & pecus, arietem & hircum?
 Quid autem de illis dicam, quibus nō
 satis fuit ista neglexisse, nisi etiam sua
 conuersatione dissolutissima, & igno-
 rantia nimis socordi, falsisque opini-
 onibus, subitos suos vel inficerent ac
 etiā pderēt. Aduersus quos Dominus
 apud Ezechielem quæritur, Nōne sa-
 tis vobis erat, pascua bona depasci? In-
 super & reliquias pascuarum vestrarū
 conculcastis pedibus vestris, & cum
 purissimam aquam biberetis, reliquā
 pedibus vestris turbabatis, & oues
 meæ his quæ conculcata fuerant pedi-
 bus vestris pascebantur, & quæ pedes
 vestri turbauerāt, hæc bibebant. Quā-
 propter talibus pastoribus apud Pro-
 phetas Ieremiam & Zachariam iudi-
 cium grauiissimum Deus minatur. An
 non simile iudicium timere conuenit
 doctos quosque, & maximè Theolo-
 gos, qui refugientes officia pastoralia,
 canonicatus & opima quæque bene-
 ficia ambiunt ac prosequuntur? Nōne
 tales quærunt, vnde lantius pascantur,
 non autem vt alios pascant? Nōne
 talentum sibi à Domino gratia v-
 suræ

Hiere. 29. 25
 Zach. 10. 11

furæ spiritualis exercendæ commis-
sum, suffurantur? Nonne per eos fit, vt
populus Domini & oues pascuæ eius,
necessè sit pasci ab idiotis & planè ru-
dibus, vix idoneis, vt ipsi pascantur?
Verùm ad rem veniamus. Præsciens
sanctissima Synodus per ignorantiam
Ecclesiasticorum, plurimos & in mo-
ribus, & in fide irrepsisse errores in Ec-
clesiam, præcepit volens istis malis oc-
currere, vt in celebrioribus collegijs
ac in monasterijs esset ordinarius sa-
cræ Theologiæ professor, cuius lectio-
nibus depulsis ignorantia tenebris, o-
mnes illius loci Ecclesiastici doceren-
tur. Quod minimè hæctenus fuisse fa-
ctum euincunt hæreses, quæ in Belgio
hoc tempore grassantur, quibus an-
sam & robur præbuerunt crassa nimis
ignorantia, & conuersatio Ecclesiasti-
corum indisciplinata. Vbi verò lecto-
res Theologi instituti probantur,
num etiam fuerunt auditores? Sanè
rarissimi ac penè nulli, vt ipse vidi in
Collegio celeberrimo & ciuitate, vbi
numerosissimus erat clerus: Vbi vix
vnus atque alter ad Theologicam le-

Q ctio.

tionem conueniebat; & tales qui minus egebant doctrina, & qui Ecclesiæ per ætatem & corporis constitutionem prodesse nequibant. In cœnobijs verò non minus hac parte peccatum esse, docet plurimorum monachorum ignorantia nimis crassa. Quid oro sacra iuuat lectio, si clerus & monachi non interfint? Quod facile certè obtineretur, si q̄ celebriores inter illos habentur, & quorū est alios dirigere, arguere, præluere, præire, ad lectiones ipsi conuenirent. Exempla enim efficacius mouent, quàm præcepta. Quamuis & hæc non leuiter extimulent. In secundo reformationis decreto vult, vt qui Ecclesijs præsumunt, à seipsis reformationis initium sumant: eius reddens causam ait, Integritas præfidentium (verba sunt Concilij) salus est subditorum. Sed quotusquisque oro in Belgio Præfidentium huius præcepti causa, luxum fastumque consuetum remisit, suisque subditis virtute ac vitæ sanctimonia præluxit? Quin nonne fuerunt, qui profundius huius sæculi voluptatibus sese immergerent

rent ac deuouerent? suis interim ouibus palantibus, ac fame tabescentibus, eò quod non esset qui illis frangeret panem. Vult deinde Synodus, vt Ecclesiarum regimẽ ijs conferatur, qui maximè digni, & quorum conuersatio irreprehensibilis fuerit, quiq; morum grauitate, ac literarum scientia polleant, & Pastorum officia per se præstare valeant: Non autem ijs qui ambitione magna, & muneribus id muneris prosequuntur. Nec huius habitam fuisse rationem, testatur sæcularis ambitiosaque vita, & in officijs pastoralibus negligentia plurimorum, qui assumpti fuerunt ad regimen animarum. Illis interim abiectis, quibus religio fuit illa, vel solo ambire desiderio, & qui eminebant scientia, virtute religiosa conuersatione, scilicet tanquam ineptis ad temporalium administrationem, & cum mundo conuersationem. Quæ hodie tantifunt, vt isthæc nonnulli præ cæteris necessaria cuique Prælato existiment. O præpostera hominum iudicia! O peruersitatem execrandam!

Assumuntur Prælati ad animarum regimen, vt subditos vias Domini doceant, atque à deuijs reducant: & in eis quæritur Sapientia sæcularis ac mundana. Assumuntur vt subditis præluceant virtutibus ac spirituali conuersatione, & requiruntur qui terrenis ac mundo seruiant, illisq; se immergant. Quum esse tales in Ecclesia maximè doleat Synodus, Dolendum (inquit) hoc tempore reperiri, qui propriæ etiam salutis immemores, terrenaque cælestib⁹ & diuinis humana præferentes, in diuersis, vagantur curijs, & in negotiorum temporalium sollicitudine ouili derelicto, atque ouium sibi commissarum cura neglecta, se detinent occupatos. Hic sanè cardo versatur totius corruptionis Ecclesiasticorum. Siquidem naturale est, & à Deo ordinatum, vt subditi suos Præpositos in vijs Domini sequantur, sicut oues pastorem. Pastor (inquit Christus) cum proprias emiserit, ante eas vadit, & oues eum sequuntur, quia sciunt vocem eius. Illis proinde errantibus necesse est omnes errare, qui ipsorum

Ioan. 10.

ve.

vestigia sequuntur, quinimo & demer-
gi in idē damnationis barathrum. Vn-
de eadem Synodus: Totius (inquit) fa-
milix Domini status, & ordo nuta-
bit, si quod requiritur in corpore, nō
inueniatur in capite. Quibus Conci-
lij verbis, vt arbitror, satisfaceret, si ad
Prælaturas, dignitates, & quælibet be-
neficia animarum curam habentia af-
sumerentur, qui multo vsu ac tempo-
re perdidicissent, qua pietate, quo stu-
dio, quibus ūe pharmacis, sit animarū
languoribus medendum, & pastoralibus
satisfaciendum officijs. Cuius dū
nulla ratio habetur, factum est, vt nō-
nulli (heu dolor) hodie inueniantur
Prælati, quibus nulla est pietas, nulla
solicitude, nulla prouidentia, nulla
compassio erga suos, quiq; æquorum
& rei familiaris maiorem curam ge-
runt, quàm suorum subditorum. Ne-
que enim solio sublimati ad exercitiū
eorum, quæ nunquam didicerunt se-
se dimittere possunt. De beneficiorū
autem pluralitate, quis enarret, quàm
malè seruentur quæ Concilij decretis
sunt præcepta. An etiam quisquam

est, qui retento vnico cætera resigna-
rit beneficia, quæ possidebat, & non
potius plura illis addere optarit, atq;
etiam addiderit, si quæ consequendi
se obtulit occasio. Cum interim quo-
tidiè plurimi videantur Sacerdotes,
huc illuc cursitare, & quasi emēdica-
re subsidia, quibus vel tenuiter vi-
uant: illis qui Sacerdotijs, seu pluri-
mis beneficijs onusti sunt, luxuriantibus
Christi patrimonio. Equidem fertur
ante has turbas sic in pretio fuisse
apud Belgas Ecclesiasticos, benefi-
ciorum pluralitas, vt non modo impu-
nè ea multiplicarent, sed plurimi
etiam inde gloriarentur, & homi-
num laudes captarent: certo scilicet
ostentantes iudicio, quot quantisque
onerati essent beneficijs: atque etiam
curantes suis ascribi monumentis
multum dignitatum beneficiorum-
que numerum. Quod quid aliud est,
quàm illis humanam venari gloriam,
quorum pudere eos oportuerat? Quæ
ea, quæ iniustissima sunt iustitiæ de-
putare? Quàm inde mercedem spera-
re, vnde certissima est expectanda
dam.

damnatio, scilicet nisi condigna poenitentiae satisfactio praecesserit? Perinde profecto tales fecisse mihi videntur, atque si quis quod pluribus esset iunctus vxoribus in theatrum productus praedicari cuperet, quod pra alijs esset pluribus exornatus, seu verius dehoneftatus colis siue furcis pensa, quae fuso trahuntur continentibus. De Symoniacis quid attinet dicere, quum eos in summo fuisse numero nemo fit qui ignoret? atque etiam innumeras transactionum, contractuum, renuntiationum, creandarum pensionum, redemptionum, & similium excogitasse praxes maximè intricatas, quibus suam Simoniam palliarent? Tantum de illis: Inferiora vero beneficia potius cognatis, seruis, & in quos affectione propendebant, quam personis dignis atque idoneis, & qui per seipsum officia exercerent: nonne contra Concilij sanctiones visum est hactenus fuisse collata? Argumento sunt frequentes quærelæ eorum, qui diuino zelo ardent, & illorum inopia, qui verbo & exemplo Ecclesiae

prodesse poterant : si quid subsidij ex bonis Ecclesiæ acciperent, & in numerum eorum, qui eius gaudent beneficijs ascriberentur. De canonicarum horarum lectione hoc solum dico, eā à permultis negligentius fuisse perlolutam. Quin etiam à non paucis contra fundatorum intentionem, Ecclesiæ mandatum, & sanctam suam vocationem, fuisse neglectam, contemptā, irrisam, licet pluribus ijsque opimis fruerentur beneficijs, collatis utique propter officia, quæ sperantur Deo & Ecclesiæ ab illis exhibenda. De quibus non incongruè quidam mihi dixisse videtur: Qui in beneficijs est pluralis & non est in officijs, erit equidē pluralis in supplicijs. Deinde p̄cepit Synodus Ecclesiæ Prælati, vt Pastores se esse meminerint, non percussores, sicq; præsent subditis, vt in eis non dominantur, sed illos tanquam filios & fratres diligentes, vbi deliquerint secundum Apostoli præceptum, arguant, obsecrent, increpent in omni bonitate & patientia. Verum nunquid hæc constat fuisse neglecta, dum seueritate

ac minis nonnulli extorquere à subditis maluerunt illa, quæ ipsi ne quidem extremo digiti contingere volebant. Plurisquæ fecerunt leuissimam offensam omissam in se commissam, quàm innumera quibus sæpius grauissimè Deum offendebant: Alij vero non pauciores fuerunt, qui omnem subditorum disciplinam neglexerunt, vel in suos vicarios transtulerunt, molestias, quæ inde sequi solent subterfugientes: vel in subditis indulgentes, quæ in seipsis maiori punitione digna sentiebant. Quot quæso in Belgio erant Prælati (exceptis qui ordinis mendicantium sunt) qui emendationi subditorum per seipsos iuxta synodi decreta intendebant. Rara sanè auis in terris & nigro simillima coruo. Ad hæc auaritiam, (quo nullum in Ecclesiasticis vitium tetrius) ex domo Domini censeret synodus tollendam. Sed Deus bone, quàm rari fuerunt, qui illam à se abiecerunt? Vnde quæso tantum in Ecclesiasticis desiderium beneficia multiplicandi, & ex ipsis pensiones creandi, nisi ex auaritia, quam idolorum ser-

uitutem nominat Apostolus: Vnde tot tantæque quare læ aduersus Ecclesiasticos minimum liberales? Nõne ex eodem fonte emanauit, quod in nonnullis Canonicorũ capitulis (quæ olim fuerunt loca vbi delicta purgabantur, & quæ faciunt ad promouendam vitæ perfectionem, tractabantur) aliud nihil hodie, vt ferunt, tractatur, quam de temporalibus ipsorum bonis conseruandis, vel augendis, neglecta interim vitæ reformatione cunprimis necessaria. Verè de Belgis dici potuisse arbitror illud Ieremiæ, A minore vique ad maiorem omnes auaritiæ studēt, & à Propheta vsq; ad Sacerdotem cuncti faciunt dolum. Prorsus Ecclesiasticorũ auaritia & ambitione (hæ nempe sanguisugæ sunt, quæ semper dicunt, adfer, adfer, nec vnquam satiantur) factum videmus, vt plerisq; in locis virtus & doctrina negligerētur, vitium & ignorãtia honorarentur, vt ædificatio omnis abiret in destructionem, misericordia in impietatem, pietas in fucum & hypochrisim. Præter hæc quis non videt, quàm prudenter

Syno-

Synodus ordinavit, ut Clerici omnes in sortem Domini vocati, vitam & mores suos sic componant, ut habitu, gestu, incessu, sermone, aliisque omnibus rebus, nil nisi graue, moderatum & religione plenum, præ se ferant? Leuia etiam delicta, quæ in ipsis maxima essent effugiant, & ut eorum actiones cunctis afferant venerationem. Perpendatur oro, quantum in prædictis, vitæ dissolutione, moribus incompositis, frequentia commestationum, cupiditatum apparatu, superba suppellectile, famulorum multitudine, fastu Regio, nimirum superbo vestium luxu, sermone inuiso, incessu molli ac sæculari, indisciplinatis gestibus (ut omittam his grauiora omnibus satis nota) olim sit peccatum, & apparebit, non sine iustissima causa nos premi calamitatibus: Quarum breui finem futurum sperarem, si modo decessent, qui in prædictis delinquerent. Rursum præcepit Synodus, quibus animarum cura commissa est, ut oues suas curent agnoscere, pro iis sacrificium offerant, easque verbi diuini prædicatione,

sacramentorum administrationem,
 omniumque bonorum operum ex-
 emplo pascant: pauperum aliarumque;
 miserabilium personarum curam ge-
 rant paternam, & in cætera munera
 Pastoralia toti incumbant. Quotuf-
 quisque quæso est inter primos & præ-
 cipuos pastores, qui illis per se, ritè sa-
 tisfaciat? Qui frequenti sollicitatio-
 ne & curatione suas oves cognoscat?
 Pro subditis (plerique sibi videntur be-
 nè functi officio, si bis terue in anno id
 fecerint) sæpius sacrificet? Qui instet,
 moneat, hortetur? Qui verbum Dei
 ijs prædicet? Qui sacramenta præser-
 tim pœnitentiæ (quo dignoscere suas
 oves melius queat) administret? Equi-
 dem subditorum multos mori arbi-
 tror, quos ne semel quidem ægrotos
 Pastores visitauerint, consolatiq; fue-
 rint, tantum abest, vt horum confes-
 sionem vnquam exceperint: Quid de
 exemplo bonorum operū dicamus?
 Cum plurimorum vita talis sit, vt in-
 de vlla virtutum exempla peti neque-
 ant. Sed forsitan pauperum & misero-
 rum curam sic gerunt, vt illis vacare

nō sit liberū. Quod si est, meritò dici
 eis possit: hæc vos oportuit facere &
 illa non omittere. Imò verò illa per
 vos ipsos fecisse decuit, hæc verò si tem
 pus non suppetebat, per alios. Verùm
 autumo hac responsione non esse o-
 pus, cum extiterint rariores, qui hu-
 iusmodi misericordiæ operibus inten-
 derint, quàm alijs officijs pastoralib⁹.
 Oēs (inquit Apostolus) (quæ sua sunt
 querunt, non quæ Iesu Christi. Quod
 si initio nascentis Ecclesiæ à Christi
 Apostolo dici potuit, num multò ma-
 ximè id licet nouissimis istis tempori-
 bus, quibus iniquitas superabundat,
 refrigescit autem charitas? Deficerēt
 calami & atramentum citius, quàm
 scribendi materia, si describere atque
 exaggerare vellemus singula, quibus ni-
 mis turpiter nec sine multorum scan-
 dalo est hæctenus in seruandis Conci-
 lij decretis erratum, & maximè ab Ec-
 clesiasticis. A planta enim pedis, vsque
 ad verticem non est sanitas. Cæterum
 ne nimia prolixitate lectori graues si-
 mus, finem his imponemus, præser-
 tim cum videātur superius allata suf-
 fice-

Matt. 13.

Philip. 2.

Matth. 24.

ficere, vt omnib⁹ sit persuasum, iusto Dei iudicio Belgas tantis puniri calamitatibus, eo quod secundum statuta Tridentinæ Synodi, vitam non composuerint, licet ad hoc ipsi mandatis Regijs impellerentur. Episcoporum deinde edictis, imò & totius Ecclesiæ autoritate. Tantum de monachis & Religiosis (qui id debent esse Ecclesiæ, quod arci ac ciuitati sunt præsidarij milites) hoc dixero, paucos admodum fuisse, qui iuxta Conciliū ad Regulam quam professi sunt præscriptum vitam sincere instituerint, qui vota paupertatis, castitatis, obediētiae, & quæq; alia vota particularia sui ordinis debite obseruauerint. Qui bona mobilia & immobilia quocūq; nomine obtenta statim resignauerint. Qui sæculi amore repudiato, se totos Deo secundum professionem suam deuouerint. Quod autem ad Prælatos eorum attinet, omnibus est notissimū, paucos fuisse, qui non eadem sibi & subditis indulserint, quæ prius, qui non sæpius cum laicis, quàm suis confratribus sint conuersati. **Qui non omnia sibi licere, eo ipso quod**

quod essent Prælati, arbitrati sunt, verius dominantes, quàm forma facti gregis verius seipfos, & sibi sanguine, affinitate, aut familiaritate iunctos, quàm Domini pascentes gregem. Ceterum de illis fusius in lib. Institutionum monasticarum secundum Sacrosancti Concilij Tridentini, quos anno 1572. emisimus.

*Ecclesiasticorum peccata Deo
esse maxime iniusta.*

Cap. XX.

Porro Sacerdotum ac Religiosorum, & omnium qui diuino se deuouerunt cultui peccata, apud Deum esse maximè abominanda, & mereri, vt grauissimis supplicijs subderetur, docet plurimæ scripturæ. Et imprimis hæc Dei apud Ezechielè quærela, dicentis: Sacerdotes contempserunt legem meam, & polluerunt sanctuaria mea: Inter sanctum & prophanum non habuerunt distantiam, inter pollutum & mundum nõ intelle-

xerunt, & à sabbathis meis auerterunt oculos suos, & coinquinabar in medio eorum, Et post pauca: Quæsiui virum de eis, qui interponeret sepem, & staret oppositus contra me pro terra, ne dissipare in eã & non inueni. Et effudi super eos indignationem meam, in igne iræ meæ consumpsi eos: viam eorum, in caput eorum reddidi, ait Dominus Deus: Nunquid hanc Prophetiam in nobis impleri videm? Nónne in caput nostrum recidit via, seu vita parum disciplinata? Nónne sentitur melius, quàm cernitur Domini indignatio, effusa super Belgij Ecclesiasticos? Nimirum quod (tantum aberat, vt se interponerent murũ pro domo Domini, vel compaterentur super contritione Ioseph.) extiterint plurimi, qui nimia dissolutione & prauis moribus fuerint plebi scandalo, & causa cur sanctum nomẽ Dei, cui se deuouerant, inter gentes blasphemaretur, plurimique à vijs Domini auerterentur. Quos ita Dominus apud Malachiam alloquitur: Vos recessistis de via Domini, & scandalifistis

Amos 6.

Malach. 2.

stis plurimos in lege mea: Propter quod
 & ego dedi vos contemptibiles, & hu-
 miles omnibus populis, sicut non ser-
 uastis, vias meas, & accepistis faciem
 in lege. Hic addere adhuc duo scriptu-
 ræ loca, quibus constet peccatis esse
 imputandum, quod presentibus Eccle-
 siastici subijciantur calamitatibus, nõ
 inconsultum fuerit. Ait Dominus a-
 pud Hieremiam. Sacerdotes non di-
 xerunt: Vbi est Dominus, Et tenentes
 legem nescierunt me, & pastores præ-
 uaricati sunt in me. Paucis interiectis
 subditur. Propterea iudicio conten-
 dam vobiscum, ait Dominus, & cum
 filiis vestris disceptabo. Et apud Oseã: *Oseã 4.*
 Quia tu scientiam repulisti, repellam
 te, ne Sacerdotio fungaris mihi: & erit
 sicut populus, sic Sacerdos. Quid
 quæso, obtestor que, differentia nunc
 est inter Ecclesiasticos & plebem? Nũ-
 quid ab innumeris licet vilissimis ho-
 minibus hodiè cõtemni, irrideri, ma-
 ledictis (ne quid grauius dicã) appeti-
 cernuntur? Nunquid etiam iustũ fait
 ac dignum, vt qui prius Deum spreue-
 runt, seu ipsius legem, & ipsi sperne-

rentur ab ijs, quibus præesse, ac præu-
 cere debuerant, ratione sui scilicet or-
 dinis, status & diuinorum obsequio-
 rum, quibus se deuouerant? Plures
 huius generis scripturas proferre li-
 beret, nisi superuacaneum foret:
 Præsertim cum Belgarum nullus sit,
 qui non damnet peccata Ecclesiasti-
 corum: alij quidem quod illis, & qui
 cum ipsis patiuntur, pio affectu con-
 doleant: alij quod eos spretos & con-
 temptibiles apud oēs esse summa acti
 impietate velint. Sunt igitur Eccle-
 siasticorum peccata Deo maximè
 inuisa, & omni punitione dignissima.
 Etenim sicut Regi plurimum gloriæ
 accedit, ex domo seu familia mori-
 gera, & benè ordinata (Cuius gratia
 Salomonem Regem summopere cō-
 mendabat Regina Saba, videns do-
 mum quam ædificauerat, & habi-
 tacula seruorum, & ordines mini-
 strantium, vestesque eorum, & pin-
 cernas, & reliqua, quæ ibi narran-
 tur) Plurimum verò in eum ignomi-
 niæ recidit, si eius domestici, familia-
 res.

res, & qui ipsius gerunt vices, sciantur immorigeri & vitæ perditæ. Sic planè Deus gloriosior redditur, maximeque in eo delectatur, si domestici & in eius atrijs quotidie conuersantes, sint vitæ integritate, virtutibusque ornati, & ministerium suum vitæ sanctimonia honorificent, electioni satisfaciētes, dicentis: Sancti estote: quia Leuit. 19. ego sanctus sum, & sepe rui vos à cæteris populis, vt essetis mei. Contra grauissimæ iniuriæ & longè abiectissimi contemptus loco habet Deus, si quos inter familiares gratis asciuit sibi, videantur ignobiles, sectari ineprias, vanitates, concupiscentias proprias, & sese abijcere. Pro. 10. Iuxta illud: Sapiens, Filius Sapiens lætificat patrem: Filius vero stultus, mœstitia est matri suæ. Et quidem tanto maiori contumelia DEI Sapiētia afficitur, & ad iram prouocatur Deus, quod ex dissoluta conuersatione illorum, quos primogenitorum loco sibi adoptauit, sciat salutem omnium, qui in Ecclesia Dei sunt inferioris

gradus, grauiſſimè periclitari, imò nõ rarè interire: Non ſecus quàm Regis diſſolutione, & eorum qui ei ex officio aſſiſtunt, vt viciniuſ ei authoritate & dignitate accedunt, regni totiuſ corruptio prouenire ſolet. Regnantibus (inquit Sapiens) impijs ruina hominum. Hinc idem, tali regnò compatiens. Væ tibi (ait) terra, cuius Rex puer eſt: & cuius Principes manè comedunt. Beata terra cuius Rex nobiliſ eſt, & cuius Principes veſcuntur in tēpore ſuo ad reficiendum, & non ad luxuriam. Certè infatuato ſale nihil reſtat quo condiatur, atque putrefactione præſeruetur populuſ, & luminuſ tenebreſcente quo illuminetur. Quapropter iuſto Dei iudicio, iuxta Chriſti Prophetiam, videmus ac etiã ſentimus, omneſ Eccleſiaſticoſ, & qui diuino cultui, ſe ſingulariſ conſecraruſ, ſuæ tamen vocationi minimè reſpondent, pro tenebris hodie haberi, & ſicut ſterquiliniuſ etiã à viliffime conditioniſ hominibuſ vilipendi. Profuſ, quanto odio Deus proſequatur Eccleſiaſticatoruſ peccata, manife-

Prover. 8.

Luc. 14.

nifestè satis declarauit, morte subita
interimens Nadab & Abiu Sacerdo- Leuit. 10.
tes: Eò quod scilicet non ritè suis mu-
neribus fungerentur, temulentiq̄ue
ignem alienum offerrent: Tum quod
Chore, Dathan & Abiron Leuitas me-
ritò suæ ambitionis (quia plurimi ho-
die exuruntur Ecclesiastici,) terra de-
hiscens, viuos absorbuerit. Nónne et- Num. 16.
iam peccata Ophni & Phinces Sacer-
dotum & filiorum Heli, grauissimè
punijt Deus? Idq̄ue non tantum in ip- 1. Reg. 4.
sis, sed è patre quoque & toto populo
Israël, cæsis ex eo triginta millibus vi-
rorum, & arca Dei capta à Philistijs: Si
Deus tam seuerè peccata duorum tan-
tum Sacerdotum, iniquitate sua popu-
lum à diuino cultu & sacrificijs auer-
tētium, punijt. Quid miramur, si hac
tempestate, ob innumeram multitu-
dinem Ecclesiasticorum, quibus olim
ac etiam nunc suam professionem,
seu vocationem sacram turpissimè
dehonestarunt, fueruntq̄; laicis, qui-
bus virtutum decore prælucere debu-
issent, scandalo conuersatione indisci-
plinata: **Q**uid, inquam, miramur si

cum illis dissolutis, cæteri eiusdem ordinis, atque etiam Belgæ omnes, quorum pars maxima (vt supra est ostensum) se luxui fastuique deuouerat, eisdem calamitatibus inuoluantur, atque in manus crudelissimorum traditi sint hostium, qui omnia prophant, vastant, deprædantur, perdunt? A quibus sanè si liberari libet, prorsus necessarium est Ecclesiasticos, & qui proximè illis accedunt, religiosos seipsos emendare, vitamque suam per omnia componere secundum Concilij Tridentini decreta. Quamobrem (omnes Ecclesiasticos compello) Charissimi obsecro vos, tãquam aduenas & peregrinos, abstinere vos à carnalibus desiderijs, quæ militant, aduersus animam : conuersationem vestram inter gentes habentes bonam, vt in eo, quod detractant de vobis tanquã malefactoribus, ex bonis operibus vos considerantes, glorificent Deum in die visitationis.

1. Pet. 2.

Fau-

*Paucorum reformationem nõ
fuisse sufficientem, ut iram
Dei à Belgio auerteret.*

Cap. XXI.

Nimvero quoniam quibusdã
in locis clerus honesti⁹ quàm
olim visus est conuersari, & à
commessionibus, ebrietatibus, lufi-
bus, & alijs quæ etiam quosque fideles
deducebant, abstinuisse, ac religiosius
diuina quàm olim peregrisse officia:
existimant quidam tragœdiarum Bel-
gicarum causam minimè esse, quod
Tridentinæ Synodi decretis minimè
sit obtemperatum, quodq; Ecclesia-
stici mores & vitam ad illius normam
non instituerint. Verùm ob hanc ra-
tionem non aliter de prædictis esse iur-
dicandum, quàm iam dictũ est, sequẽ-
tia Deo iuuante docebunt: Non e-
quidem diffitemur, nonnullos ex Ec-
clesiasticis, & monasticem professis
religiosius conuersatos, suiq; ordi-
nis institutum sanctius excoluisse.

Isai. I.

Quin etiam ingenuè fatemur, illorū meritū haecenus factum, à Deo nobis gratiam, vt meritò dicere possumus cum Isaia: Nisi Dominus Sabaoth nobis reliquisset semen, sicut Sodomā & Gomorrhā fuisset. Cæterum quoniam (vt ait Apostolus) multi vnum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra: Sicut non est dicendum, corpus illud esse sanum, nullaque egere medicina, quod vnum vel duo, vel tria sana habet membra, sed quod ex omni parte sui est sanum: Sic nec sanum fuisse Belgium est asserendum, aut propterea negandum eguisse asperiore medicina, quod nonnulli visi sint reformatiores, meliusque suis functi muneribus, quam olim: cum multò plures perditè omnem respicientes diem haecenus ægrotarint, nullisque pharmacis leuioribus sanari potuerint. Vnde etiam factum sentimus, vt quemadmodum dolente aliquo corporis membro, cetera compatiuntur & condolent: ita Belgæ omnes (etiam quibus cordi fuit religiosior conuersatio, & Ecclesiastica

ca disciplina) tanquam cum illis membra vnus & eiu dem corporis compaterentur, Deo peccata aliorum membrorum vindicante, eaque curante pharmaco presentium calamitatum, delicatis ac voluptuosis nimis amaro. Legimus Deum toti Israel iratum fuisse, atque etiam punisse non paucos, propter vnus Achai peccatum, qui de anathemate Iericho sibi quaedam vsurpauerat. Et peccante Dauide: Nonne ceciderunt ex Israel 70. milia virorum? Quid mirum, si ob innumeram multitudinem, peccatorumque horrendam enormitatem, pauciores (solet dici, vnus vir, nullus vir) pietati addicti, ac Christianae disciplinae tenaces, simul calamitatibus inuoluantur, & grauiora quaeque patiantur. Maximè cum horum nullus fuerit absque peccato, quique non meruerit saltem temporaliter affligi. Deinde cum agitur de repropitiando Deo, hominum peccatis irato, & vindictam alicui prouinciae intentante, omnium debet esse poenitentia, satisfactio ac renouatio, vt docet poenitentia Nini-

Iosue 7.

1. Paral. 2.

Iona 3.

uitarum, à qua, ne ipsa quidem anima
 lia fuerunt exempta. Etenim imminē-
 te hostili exercitu, si quibusdam ar-
 ma sumentibus maior pars otio sese
 ac ebrietati dederit, nunquid omnes
 indifferēter cedentur ac profligabun-
 tur? Ad hæc plena esse debet cuiusque
 emendatio atque perfecta. Non enim
 sat est ab vno, duobus, tribusue absti-
 nuisse consuetis peccatis, sed ab vni-
 uersis, quibus Deus offensus est, absti-
 nere oportet. Si qua (inquit Aplūs) no-
 ua creatura, vetera transferūt, ecce fa-
 cta sunt omnia noua. Et alibi: Omnis
 qui in agone contendit, ab omnibus
 se abstinet. Et Christus: Sic nos adim-
 plere decet omnem Iustitiam. Atqui
 cum rarissimi fuerint, qui à sua con-
 suetudine (nihil enim (inquit D. Chry-
 sostomus) est tam firmū in rebus hu-
 manis, quàm veteris consuetudinis
 Tyrannus) multò firmata tempore
 plenè descuerint, tantoque ardore
 amplexati sint studium nouæ vitæ, vt
 nihil vetustatis in eis remāserit, qui af-
 fectione non inhæserint praua, vel di-
 uitijs, vel mundanis illecebris, vel be-
 neficijs

neficijs ac dignitatibus, qui suas adinventiones non sint in multis sectati, qui modestiam vel temperantiam debitam in conuiuando, in vestibus, sermone, supellectili seruauerint, qui libertate consueta, pro suis placitis non aliquando sint vsi, vel qui pietatis officijs, orationibus, vel frequentibus sacrificijs, prædicationi, elemosynis, & consolationi miserorum debite intēderint, quiq; alia in Synodo sancita & sacris scripturis præcepta non sæpè omiserint. Cum inquam rarissimi tales fuerint iustissimū esse nemo ambigere debet, vt omnes calamitatū p̄sentium fierent participes, vt luerent omnes, quæ vel à publicatione concilij contra ipsius decreta, vel ante dictā synodum fuerant commissa. Deus enim patiens est retributor. Differt nāque Deus, nonnunquam de quibusdam vindictam sumere, vt simul cum perseuerantibus in peccatis, communi vindictæ eos inuoluat. Consideratis ijs etiam attendere expedit, quid Christus de illis dicat, qui speciem ha-

Matt. 12.

habētes pietatis exteriorem, interim vacant, nec ad perfectiora feruntur. Cum (inquit) immundus spiritus exierit ab homine, ambulat per loca arida quærens requiem, & non inuenit. Tunc dicit: Reuertar in domum meam vnde exiui, & veniēs inuenit eā vacantem, scopis mundatam & ornatam. Tunc vadit & assumit septem alios spiritus secum, nequiores se, & intrant ibi: & fiunt nouissima hominis illius peiora prioribus. An non sapius fit, quod deterius à demone possideantur, qui speciem pietatis habent, virtutem autem eius abnegant? qui aliquibus obtemperāt præceptis, alia vero pro libidine præuaricantur, qui claudicant vtroque pede? Profsus nō tam attendit Deus speciem religionis, quàm ipsas animi affectiones, quæ si vero essent pietatis zelo succensæ, vti que ad perfectiora semper contenderent, & suæ salutis studiosi, totis viribus suis ipsorum emendationi nunquam non incumberent, omnia simul & singula: ambabus quod aiunt vltis amplexantes proposita in Sacrosan-

sancta Synodo infirmitati suæ remedia. Nam (teste B. Apostolo.) Non qui ^{Rom. 2.} in manifesto Iudæus, neque quæ manifestò in carne est circumcisio, sed qui in abscondito Iudæus est, & circumcisio cordis in spiritu, non litteræ, cuius laus non ex hominibus, sed ex Deo est. Beatus igitur qui non iudicat seip- ^{Rom. 14.} sum in eo quod probat. His satis superque probatum puto, iustissimum esse Dei iudicium, tantis calamitatibus Belgas punientis, etiamsi quibusdam in locis visi sint clerus cum monachis plurimisq; alijs Christi fidelibus conuersari religiosius, atq; ad synodi statuta vicinius accedere.

Arguuntur, qui cōtrarij persistunt Concilij vniuersalis definitionibus.

Cap. XXII.

OS porrò qui tantæ nolūt adhuc cedere authoritati, nec totius Ecclesiæ definitioni in concilio propositæ ob-

tæ obtemperare, clarissimum est, vel
 propendere ad hæresim, vel ad schis-
 ma: Aut quod his ferè æquipollet, esse
 durissimæ cervicis, ac salutis despera-
 tissimæ. Aut enim obtemperare Con-
 cilio recusant, quod errasse in suis de-
 finitionibus iudicent, quod hæreti-
 cum est. Aut quod credentes vera &
 sancta continere, nihilominus concilium
 respuant, suas eligentes sectari
 concupiscentias, quibus contraria
 præscribunt Synodi decreta, quod
 schismatis speciẽ habere videtur. De-
 speratæ verò salutis eos esse constat,
 qui consilia sana, omniaque pharma-
 ca ægri respuunt & abominantur.
 Rursum qui per calamitates, quibus
 exagitamur, suam non agnoscunt æ-
 gritudinem, iustè phreneticis compa-
 rari posse mihi videantur, vtpote qui
 cum periculosissimè ægrotent, se ta-
 men ægrotare diffitentur, quin nec pa-
 tiuntur sibi vllam adhiberi curatio-
 nem. Quapropter seuerè tales incre-
 pat Dominus, dicens: Despexistis om-
 ne consilium, & increpationes meas
 neglexistis: Ego quoq; in interitu ve-
 stro

stro ridebo vos, & subfannabo, cū vo-
 bis id, quod timebatis aduenerit. Cū
 irruerit repentina calamitas & interi-
 tus, quasi tēpestas ingrueret, quādo ve-
 nerit super vos tribulatio & angustia:
 Manē cōsurgent nec inueniēt me, eō
 quod exosam habuerint disciplinam
 meā & timorē, nec acquieuerint con-
 silio meo, & detraxerint correptioni
 meæ. Comedēt fructus vitæ suæ, suisq;
 Cōsilijs saturabūtur. Melius certē illis
 rat viam non cognouissē iustitiæ, quā
 post agnitionem retrorsum conuerti,
 ab eo quod illis traditum est sancto
 mandato. Cōsultius, inq̄, fuisset, si lux
 eis non illuxisset, si iustitiæ & veritatis
 tramites non essent in Concilio ijs ob
 oculos positi, & varia deuia, quib⁹ er-
 rabāt demōstrata, q̄ contēpta luce &
 repudiata iustitiæ via, p̄tinacius in coe-
 citate ac erroribus pseuerare. Vtpote
 q̄ Deū aduersus se talis ingritudinis
 merito grauius irritauerint, & nimis
 noxia proximis inobedientiæ & in-
 temperantiæ propinauerint exem-
 pla, Vt omittam religionem Catholi-
 cam per huiusmodi dissolutos, atque
 in.

1. Pct. 2.

- indisciplinatos, iocum & fabulam fieri hæreticis, Iudæis & Gentilibus, vt
- Rom. 3. Apostolus apertissimè insinuat. Qui in lege, ait, gloriaris, per præuaricationem legis Deum inhonoras. Nomen enim Dei blasphematur per vos inter
- Heb. 10. gentes. Voluntariè igitur peccantibus nobis, post acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur pro peccatis hostia: Terribilis autem quædam expectatio iudicij & ignis æmulatio, quæ consumptura est aduersarios. Neminem proinde iustificabit, observatio vnus atq; alterius mandati, si prudēs plura vel etiam vnum (qui enim offendit in vno, factus est omnium reus) ad salutem necessarium præceptū neglexerit. Neminem deinde à iusta Dei ira, liberabit professio quantumuis sancta, si mētis sanctificationi nullum vel etiam imperfectum & perfunctorium adhibuerit studium. Væ illi
- Hierem. 24. qui facit opus Dei negligenter. Quid
- Matth. 22. quæso illi profuit homini, quod ad nuptias filij Dei conuiua esset admisus, qui quod vestem non induisset nuptialem, Deo iubente ligatis manibus
- ac

ac pedibus in exteriores proiectus est tenebras? Mundemus proinde nos ab ^{Ephes. 7.} omni inquinamento carnis ac spiritus, perficientes sanctificationem in timore Dei.

*Cur hæretici Ecclesiasticos
gravius persequantur,
Cap. XXIII.*

CAETERUM quæri posset, cur hæretici, & qui Christi Ecclesiam persequuntur, primò & maximè Ecclesiasticos viros oppugnent ac persequantur! Nónne idcirco faciunt, quod Ecclesiasticis permanentibus in functione ordinis sui & munerum tibi iniunctorum, nihil hæretici vel Gentiles efficere possint? Non dispergere, non deglubere, non mactare? Imò nec persistere in eo quod cœperunt nocendi studio, Ecclesiasticis, vel ad meliora eos reuocantibus, vel ab ouili dominico repellentibus? Sicut igitur Samson volens domum, in qua Principes Philistinorum cum plurima multitudi-

Judis. 16.

ne vtriusque sexus, sibi inimica dirue-
 re, id efficere est aggressus, columna-
 rum, quibus tota nitebatur domus
 collisione, atque deiectione. Ita hære-
 tici Ecclesiam oppugnantes, omni co-
 natu malignitatis columbas dei cere
 tentant: Ecclesiasticos dico, quorum
 officijs ac meritis cæteri fideles in fide
 ac pietate retinentur ac fouentur. Ni-
 mirum vt illis deiectis atq; prostratis,
 cæteri nullo negotio subiugentur. Qua
 etiam intentione legimus Regem Sy-
 riæ præcepisse Principibus suis (quo
 vasrum hæreticorum præfigurabatur
 1. Reg. 22. studium, Ecclesiam Dei persequentiu-
 um) vt non pugnarent contra maio-
 rem vel minorem, sed solum contra
 Regem Israël. Sciebant quippe oues
 dispergendas pastore percussio. Quod
 etiam lupi rapaces ouilis dominici se
 non ignorare, rabie qua possunt in
 Belgio ostendunt. Et vt prophana,
 nec non impia hæreticorum studia,
 similibus Gentilium studijs confera-
 mus, dicimus eos sectari Philippum
 Regem Macedonum, qui cum roga-
 retur, vt pacem iniret cum Athenien-
 si

sibus, assensit, Si modo ei traderentur
 duces militiae & Oratores Athenien-
 sium. Quod vastrum eius consilium
 lepida fabula, Demosthenes populo
 aperuit, nempe luporum pacem cum
 agnis inire volentium, ea conditio-
 ne, ut agni suos pastores & canes pri-
 us traderent, vel à se abigerent, tan-
 quam belli incentores, atque autho-
 res: Sic planè hæretici Ecclesiasticos
 præcipua Ecclesiæ membra acrius per-
 sequuntur, ut illis in exilium abactis,
 vel extinctis, cæteris facilius præuale-
 ant, eosque suppeditent: imitantes
 impiissimam Iesabelem, quæ Domini Regum 12.
 Prophetas grauissimè affligebat, &
 persequebatur, sicut & impij quique
 Reges fecisse leguntur. Isaias enim
 à Manasse Rege ob veritatis studium,
 nonne sectus legitur? Et Hieremias
 cum suo scriba Baruch, à falsis Pro-
 phetis & Principibus Israël varia pas-
 sus? Iohannes Baptista ab Herode
 capite truncatus? Innumera adhæc
 possent adferri exempla persecutio-
 num grauissimarum, quibus fulgente
 S 2 Chri-

Christi Euangelio Sacerdotes ac Dei ministri, crudelissimè oppugnati sunt. At nos vnico tantum in mediū allato, contenti erimus. Legimus Hunericum Regem, Episcopos sanctissimos, Sacerdotes, Diaconos, omnesq; Ecclesiæ ministros exilio damnasse durissimo, eo nimirum animo ac consilio, vt omnes in eo interirent. Quibus cateruatim proficiscentibus, scribit Victor Vticēsis, turbas eis occurrisse, ex diuersis ciuitatibus & pagis, cereos in manibus tenentes, & ad illorum vestigia suos paruulos applicantes, ac dicentes: Quibus nos relinquitis, dum pergitis ad coronas? Qui hos baptizaturi sunt paruulos fontibus aquæ perennis? Qui nobis pœnitentiæ munus collaturi, & reconciliationis indulgentia obstrictos peccatorum vinculis soluturi? Qui nos solemnibus orationibus sepulturi sunt morientes? A quibus diurni sacrificij ritus exhibendus est consuetus? Et sic quidem lugebant se à suis relinqui pastoribus, in ijsque amissis, diuina munera perdere deplorabant. Hoc autem agebat immanis
ille

Victor Vti-
 cenf. lib. de
 persecu-
 tione Van-
 dalorum.

ille hostis Christianorum (viti etiam hodie Belgici inuasores) vt non modo non essent, qui veritatis lumen ostenderent verbo & exemplo, sed nec qui sacrificium pro populo offerrent, nec qui recōciliationis sacramentum administrarent, & qui morituris succurrerent. Sic etiam Iulianus Apostata, sic Diocletianus, sic denique omnes, qui velut feroces apri, vineam Domini deuastare annexi sunt. Porro cum hæretici primò Ecclesiasticos oppugnent, ac persequutionis pondus maximum in eos recidat, nihil non sanè facere eos decet, vt ex omni parte fiant, & vndique armatura Christi muniantur, virtutibusque omnibus exornentur. Ne si negligant, securi ad radicem posita excendantur: Nam omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur.

Matth. 3.

De finali calamitatum Belgicarum causa. Cap.

XXIIII.

Postquam autem sufficienter declarauimus Belgicarum calamitatum causas superius enarratas, iam tandem postremo loco dicendum venit de causa finali, atque ostendendum est, qua intentione Deus tantis nos subiecerit ærumnis, quid uic commodi ex illis Belgæ percipere possint. Principio sicut medici ægrotum curaturi, satagunt uti prius à peccate materia purgetur. Sic Deus animarum cupiens languoribus mederi, primum homines à malitia, quæ animæ pestem adfert, purgare studet, afflictionibus nimirum ac miseris pharmacis contrariis ipsorum ægrotudinibus. Exempli causa: Qui nimia diuitiarum cupiditate Deum quondam offendebant, eos hodie curat maxima paupertate, omnimodaq; rerum omnium inopia, quo vel sic discant se confidisse in incerto diuitiarum. Qui sui amore impulsis non nisi superba mundi que gloriam spirabant, ipsos humiliatione ac abiectione extrema curare nititur, ut
vel

vel sic mundum sectando, & quæ mū-
 di sunt, meram spectasse vanitatem
 doceantur. Qui vero delicijs carnis-
 que voluptatibus immerſi erāt, ſum-
 mis miſerijs ac etiam vrgentiſſima
 neceſſariorum indigentia ſanat: Quo-
 modo filium prodigum DEVS ad
 mentem ſanam reduxiſſe legitur. Im-
 miſit igitur Deus afflictiones atque
 ærumnas præſentes, tum vt per illas
 auferretur materia, ſeu cauſa qua ſe-
 cundum animam Belgæ languebant.
 Tum vt afflictiones eorum prauæ cir-
 ca temporalia corrigerentur, corre-
 ctæ verò ad Deum creatorem ſuum,
 (cui ſeruire regnare eſt) dirigerentur.
 Tum etiam vt afflictiones piè tole-
 rando, pro ſuis peccatis ſatisfacerent.
 Iuxta ſententiam Concilij Tridenti Cap. 9. ſeſſ.
 ni docentis, tantam eſſe munificen- 14.
 tiæ DE I liberalitatem, vt non ſo-
 lum poenis ſponte à nobis pro vin-
 dicando peccato ſuſceptis, aut Sa-
 cerdotis arbitrio pro meſſura deli-
 cti impoſitis: ſed etiam (quod ma-
 ximum amoris eſt argumentum)

temporalibus flagellis à Deo inflictis, & à nobis patienter toleratis, apud Deum Patrem per Christum Iesum satisfacere valeamus. Quibus consentit

1. Corin. 11. tit Apostolus, dicens: Dum iudicamur

Heb. 12.

à Domino corripimur, vt non cum hoc mundo damnemur. Et alibi: Flagellat omnem filium quem recipit. In disciplina perseuerate, tanquam filijs se offert Deus. Et Sapiens: In igne probatur argentum, homines vero receptibiles in camino humiliationis.

Ioan. 15. 1

Omnem ergo palmitem, qui in Christo fert fructum, purgat Deus Pater, vt fructum plus afferat. Accedit quod calamitatibus Deo miserante Belgæ percutiantur, vt cautiores, vigilantioresque reddantur aduersus mala futura, caueantque studiosius præcipitia, in quæ prius corruerat. Vnde Moyses:

Deut. 8.

Dominus Deus tuus erudit te, sicut homo erudit filium suum. Quem admodum ergo pater filium à peccato, non tantum expurgare virga, sed & cautio-rem reddere aduersus mundi illecebras nititur: Ita planè Deus nobiscum præsentibus agit afflictio-
ni-

nibus. Vexatio enim dat intellectum. Qui non est (inquit Sapiens) tentatus, quid scit? Vir in multis expertus cogi- Eccle. 24. tabit multa, & qui multa didicit, enarrabit intellectum. Atqui scientia, quam quis magnis didicit incommodis, memoriæ tenacius inhæret, ei que præsens semper occurrit. Quo fit, ut tribulationibus eruditior factus, maius in Dei voluntate perficienda, & acquirendis virtutibus adhibeat studiū, cuius neglectu, quas patitur accidisse calamitates cognoscit. Propemodum præterieram, tentationes atque angustias nonnunquam infligi, ut quantum in virtutis via quis profecerit, ipsi innotescat, atque inde apud homines illustrior reddatur. Quod insinuat Deus Abrahamo in proprii filij immolatione occupato, dicens: Nunc cognovi quod timeas Deum. Quid est, nunc cognovi, &c. Nisi hac tentatione tibi cognitum feci, quod feci, quod verè me timeas. Id quod etiam omnibus posteris nationibus per hanc tuam obedientiam erit notissimum. Siquidem Deo, cuius oculis omnia nuda & aper

ta sunt, quisque ante tentationem est cognitus. Tribulationibus deinde seu tentationibus Belgas DEVS exagitari permittit, vt patientiores ac fortiores reddantur, contra quæque aduersa, & in prosperis constan- tiores. Hunc verò angustiarum fru- ctum vas electionis apertissimè do- cet, dicens: Gloriamur in tribula- tionibus, scientes, quod tribulatio patientiam operatur, patientia au- tem probationem, probatio autem spem, spes autem non confundit. Et alibi: Virtus in infirmitate perfici- tur. Lubenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, vt inhabitet in me virtus Christi. Propter quod pla- ceo mihi in infirmitatibus meis, in contumelijs, in necessitatibus, in per- sequutionibus, in angustijs pro Chri- sto. Quum infirmor, tunc potēs sum. Atqui non tantum patientia, fortitu- dine, constantia, ceterisq; virtutibus afflictiones patienter toleratæ ditant atque exornant, verum etiam similes Christo (ipso attestâte) efficiunt. Non est

Rom. 5.

Corinth. 2.

est (inquit) seruus maior Domino Ioan. 15.
 suo: si me persequuti sunt, & vos per-
 sequentur: Et si odit vos mundus,
 scitote, quia me priorem vobis odio
 habuit. Et alibi: Qui vult post me ve- Luc. 9.
 nire, abneget semetipsum, & tollat
 crucem suam, & sequatur me. Hæc est
 (inquit Diuus Petrus) gratia, si propter 1. Pct. 3.
 Dei conscientiam sustinet quis tristi-
 tias patiens iniuste. Quæ enim gra-
 tia, si peccantes & collaphizati suffer-
 tis? Sed si benè facientes patienter su-
 stinetis: hæc est gratia apud Deum.
 In hoc enim vocati estis, quia & Chri-
 stus passus est pro nobis, vobis re-
 linquens exemplum, vt sequamini
 vestigia eius. Postremò permisit
 D E V S Belgas premi calamitati-
 bus, vt qui eas deuotè tolerauerint,
 via ipsis sternereretur securior ad re-
 gnum cœlorum. Oportet enim (te-
 ste scriptura) per multas tribulatio- Acto. 14.
 nes nos intrare in regnum D E I.
 Feramus ergò animo forti aduersa
 quæque, scientes quod in præsen- 2. Corin. 4.
 ti est momentaneum & leue tribu-
 la-

Matth. 5.

lationis nostræ, supra modum in sublimitate æternum gloriæ pondus operatur in nobis, non contemplantibus nobis quæ videntur, sed quæ non videntur. Quæ enim non videntur temporalia sunt, quæ autem videntur æterna: Beati igitur qui patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Quod sanè tanti fecit Apostolus, vt diceret: Aestimo, quod non sunt condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis.

Consolatio iustorum, qui Belgicis puniuntur calamitatibus. Cap. XXV.

HActenus de causis afflictionũ Belgicarum, ipsisque afflictionibus. Nunc consolandi veniunt qui pusillanimes sunt, feruntque minus patienter tribulationes, quibus exagitantur: Quod nimirum sibi videan-

deantur eas non meruisse, & religiosè pro viribus peregrisse huius mortalis vitæ curriculum, nemini facientes, quod sibi factum nollent. Incedentes etiam in omnibus mandatis & iustificationibus Domini sine querela. Agendum ijs quæ dicta sunt in declaratione causæ finalis, nonnulla alia ad illorum consolationem addamus. Sicut ergo nouum non est, impios bonis permixtos esse, ita nec nouum dici debet, quod iusti ab iniustis affligantur. Sicut enim bonorum est proprium se alijs communicare, atque satagere, ut sibi dissimiles assimilentur, vitam scilicet emendando, & corrigendo: Ita & impiorum est, ut quos deprauare nullatenus possunt persequantur, atque perdere studeant. Id attestante scriptura: Esaie 59.
 Opera (inquit) impiorum inutilia, & opus iniquitatis in manibus eorum: pedes eorum ad malum currunt & festinant, ut effundant sanguinem innocentem. Vastitas & contritio in visceribus eorum. Istud autem familiare semper Gen. 4. fuisse impijs, etiã à mundi initio, innu-
 mera docent exempla: Abel Christi
 te-

- Matth. 23. testimonio iustus, nōne ab impio
 1. Ioan. 3. fratre suo Cain est occisus? Huius ra-
 tionem reddit D. Ioannes: Quoniam
 ille ex maligno erat, & eius opera ma-
 ligna, fratris vero iusta. Et Noë nun-
 quid à proprio filio irrisionem passus
 Genes. 9. est? An non etiam Abraham cum in-
 Genes. 20. genti timore, suæ vxoris raptum ab
 Genes. 21. Abimelech sustinuit? Isaac verò per-
 sequutionem ab Ismaële pertulisse, te-
 Galat. 4. stis est Apostolus: Sicut (inquit) qui se-
 cundum carnem natus persequeba-
 tur cum qui secundum spiritum: Ita
 Genes. 27. & nunc: Et Iacob timore fratris sui
 Genes. 37. Esau, exulare est coactus. Ioseph au-
 tem, eò quod fratres de scelere pessimo
 apud patrem accusasset, & quod à
 patre plus cunctis fratribus amaretur,
 mittitur in cisternam, & inde vendi-
 tur Ismaëlitis. Dauid qui secundum
 1. Reg. c. Dei cor fuit, quantam à Saule tulit
 19. 21. 22. persecutionem? Quoties in an-
 23 24. gustijs & mortis periculis fuit con-
 3. Reg. 19. stitutus? Nōne & Helias Iezabelem
 Jerem. 20. persequentem fugit? Jeremias in ner-
 Daniel. 14. uum missus est à Phasūr, vt & Daniel
 Daniel. 3. in lacum Leonum? Et tres pueri Ana-
 nias

nias, Azarias, Mizaël in caminum ignis ardentis? Similia exempla nonne licuit ex Iob & Tobia petere? Iudas vero Machabæus cum fratribus, & qui illis adhæserant, quot oro incursiones hostium? Quot clades? quot depredationes ferre coacti sunt? Deniq; quot quot fuere sancti in veteri lege, omnes varia esse passi leguntur. Huius testis est D. Stephanus. Quem (inquit) Actor. 7. Prophetarum non sunt persecuti patres vestri, & occiderunt eos, qui prænuntiabant de aduentu Christi. Et Isaias: Qui recessit à malo, prædæ Isai. 59. partem non accipiet. De persecutionibus quæ contigerunt tempore noui testamēti, quid attinet dicere? Cū à Christo nato vsq; ad nostra sæcula hæretici multò crudelissimè Ecclesiā diuexarint, aliquando aperto Marte, aliquando clancularijs oppressionibus iustorum, præcipuorum Ecclesiæ membrorum. Eius vetè caput & antesignanus Christus, quàm crudelia, quàm ignominiosa à Iudæis pertulit, vt omnibus patientiæ præberet exemplum, & viam, quam nos omnes ingredi est necesse, sterneret.

hanc

A. Actor. 5.

hanc pressim sequentes Apostoli, ibāt
cœsi à conspectu consilij, gaudentes
quoniam digni habiti fuerant pro no-
mine Iesu contumeliam pati. Quini-
mō oēs dempto Ioāne similiter crude-
li ab infidelibus sunt perempti morte,
postquam innumeris afflictionibus
toto Apostolatus sui tempore ad vnū

Ioan. 16.

omnes examinati fuissent. Iuxta illud
Christi verbum: In mundo pressuram
habebitis, sed confidite, ego vici mun-
dum. Illos mox sunt sequutæ innume-
ræ martyrum miriades, qui in primiti-
ua Ecclesia mortem pro fide ac Chri-
sti iustitia, lubentes oppetiere, aliasq;
afflictiones pertulere grauissimas, de

Heb. 11.

quibus Apostolus: Alij ludibria & ver-
bera experti, insuper & vincula & car-
ceres: lapidati sunt, secti sunt, in occi-
sione gladij mortui sunt, circuierunt
in melotis, in pellibus caprinis, egen-
tes, angustiati, quibus dignus nō erat
mundus in sollicitudinibus errantes,
in montibus, & in speluncis, & in ca-
uernis terræ. Hinc idem vas electionis
postquam persequutionum, quas va-
rijs ptulerat locis, Timotheo memo-
riam

riam refricasset, hanc generalem protulit sententiam: Omnes qui piè volunt viuere in Christo Iesu persecutionem patientur. Quis oro referat, quàm horrèda intulerint mortis supplicia seu tormenta sanctis fidelibus, Nero, Domitianus, Traianus, Marcus Aurelius, Seuerus, Maximinus, Decius, Valerianus, & Aurelianus, Diocletianus, Iulianus Apostata, & alij, qui Ecclesiam expansis vexillis oppugnarunt? Quãtas Christianorum strages fecerint Persæ? Quanta crudelitate in eos debacchatae sint Barbaræ nationes, Vandalorum, Gothorum, Hunnorum, Longobardorum, Normanorum? De quibus sic D. Hieronymus: Horret animus temporum nostrorum ruinas persequi. Viginti & eo amplius anni sunt, quod inter Constantinopolim & Alpes Iulias, quotidie Romanus sanguis effunditur. Scythiam, Thraciam, Macedoniam, Dardaniam, Daciam, Thessalonicam, Achaïam, Epiros, Dalmatiam, cunctasque Pannonias, Gotthus, Sarmata, Quadus, Alanus, Hunni, Dandali, Marco-

2. Tim. 2.

D. Hieron.
ep. 3. ad Heliod.

T man-

manni, vastant, trahunt, rapiūt. Quot
 marronæ, quot virgines Dei, & inge-
 nua nobiliaq; corpora, his beluis fue-
 re ludibrio? Capti Episcopi, interfecti
 Presbyteri, subuersæ Ecclesiæ, ad alta-
 ria stabulati equi, martyrum effossæ
 reliquix, & cætera. Quid dicam de
 hæreticis, qui ipsis Gentilibus & Bar-
 baris maiori propemodum tyranni-
 de Ecclesiam Catholicam dilania-
 runt? Discurrere per singulas hæreses,
 atque ostendere, quantis furijs vna-
 quæque pios oppugnauerit, immensi
 esset laboris. Cui supersedendum cen-
 semus, partim quos ex huius operis
 discursu & hæreticorum præsentis
 temporis crudelitate, reliquorum fe-
 rox ingenium vnicuique satis inno-
 tescere debeat, vtpote cum omnes eo-
 dem furore mentis agantur. Partim
 quod Magister noster Iohannes Len-
 sæus & Petrus Boisteau, alias Launay,
 in libris quos ediderunt de varijs per-
 sequutionibus, quas pij in hoc mun-
 do peregrinantes patiuntur, satis fusè
 de hac materia tractent, & hic qui-
 dem

dem Gallicè, ille verò Latinè. Partim quod historiographi Ecclesiastici penè omnes similia plurima continent. Quos qui consulere voluerit, videbit cuiusq; sectæ hæreticos semper animo maximè hostili esse persecutos eos, qui Catholicā doctrinam & pietatem sectabantur. Nos igitur lacōnismo studentes, vltius istis probandis immorari nequaquam est conueniens. Id autem vnum asserere audemus, Catholicos à fidei constantia, ob innumeras grauissimasque persecutiones, quas infideles ac hæretici fidelibus intulerunt, haudquaquam defecisse, nec etiam numero pauciores esse factos, sed è diuerso maiori animi alacritate extrema quæque perpeffos. Cuius fidelis testis est Tertullianus. Plures (inquit) efficitur, in Apolog. quoties metimur à vobis. Semen est sanguis Christianorum. Et Diuus In epist. ad Theophil. Hieronymus. Persecutionibus Ecclesia creuit, martyrijs coronata est. Quod præfiguratum esse in populo Israëlitico videtur, qui quanto

Psal. 45.

durius ab Aegyptijs sub Pharaone premebatur, tanto amplius multiplicabatur. Fluminis impetus letificat ciuitatem Dei. Cum verò proprium sit impiorū, quòd pios & bonos persequantur, crucient, extinctos cupiāt: Cum ab initio mundi & maximè in primitiua Christi Ecclesia improbi probos, iniusti iustos, hæretici & barbari fideles sint grauissimè persequuti, vt edocent superius allata exempla.

Psal. 9. 45

Cum Deus afflictis iustis semper sit, proximus, adeoq; adiutor (vt ait Prophe-
ta) in oportunitatibus & in tribulatione, eosque non modo consoletur, sed etiam crescere faciat meritis ac virtutibus: Vtique decet Belgas etiam si religiosius curriculum huius mortalis vitæ sibi peregisse videantur, fortissimo ferre animo, suarum facultatum rapinas, confiscationes, exilia, omnium rerum inopiam, & amicorum abiectissimum contemptum, & persecutionem, & quæque extrema: Illud Iob cantantes in cordibus suis: Si bona suscepimus de manu Dei, quare mala non sustineamus? Dominus dedit,
Do-

Iob. 2.

Dominus abstulit: Sicut Domino placuit, ita factum est: Sit nomen Domini benedictum. Quinimò eos cum Apostolo gloriari in tribulationibus oportet, expendentes earum fructus atque utilitates, de quibus superius. Maximè quod inter ipsas afflictiones ac persecutiones Deo sint gratissimi & longè charissimi, vtpote qui ab eo tractentur, quomodo excipere solet suos electos ac tenerrimè dilectos. Exemplo sunt, quos superius ostēdimus varijs modis fuisse afflictos. Pretiosa plane in conspectu Domini mors sanctorum eius. Nunquid ægrum reprobat medicus illi propinans iuxta ægritudinis exigentiam potiones amaras? Et pater filium propter delicta castigans odione illum prosequitur? Imò verò odisset, si non castigaret: si illi pro animi voluptate laxaret habenas: si illum sibi ipsi abiecta eius cura relinqueret. Hinc admonet Apostolus, Fili noli Heb. ii. negligere disciplinam Domini, neque fatigeris dum ab eo argueris: Quem enim diligit Dominus castiga. tDeus Pater tradendo in mortem pro nostra

omniumque redemptione, vulnerando propter iniquitates nostras, atterendo propter scelera nostra filium suum unigenitum, an non eum dilexit? Imò verò ob id ipsum fuisse dilectissimum ipse testat⁹ est, dū baptizaretur

Matth. 3.

Matth. 17.

Ioan. 12.

Christus: Dum se coram discipulis transfiguraret, & paulò ante passionem, & aliàs per opera ipsius frequentissimè. De electis autem, quod etiam

Zach. 2.

dilectissimi sint cum affliguntur ab impijs, ipse apud Zachariã profitetur,

Psal. 102.

dicens: Qui tetigerit vos, tangit pupilam oculi mei. Et Psalmographus. Faciens misericordias Dominus & iudicium omnibus iniuriam patientibus.

1. Pct. 4.

Quapropter sic omnes Catholicos exhortatur Diuus Petrus: Charissimi nolite peregrinari in feruore, qui ad tentationem vobis fit, quasi vobis noui aliquid contingat, sed communicantes Christi passionibus gaudete, vt in reuelatione gloriæ eius gaudeatis, exultantes. Si exprobramini in nomine Christi beati eritis, quoniam quod est honoris, gloriæ, & virtutis Dei, & qui est spiritus eius super vos requiescit.

scit. Cæterum ne quis miretur, cur iusti qui à Deo probantur, dilecti, penè semper ab impijs persecutionē sint passi. Huius causam aperuisse non incōgruum fuerit, vt nēpe intelligatur, quàm impij sint psequutores, simulq; declaretur, iustos nequaquam meruisse apud impios, vt affligeretur, ab eisq; tribularentur. Nōnne eius causam aperit Christus, ostendens quamobrem ipsi Apostoli odio essent futuri mundanis hominibus, atque ab ipsis tolerari persecutiones. Si (inquit) de ^{Ioan. 15.} mundo fuissetis, mundus quod futurum erat diligeret: Quia vero de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus. Non est seruus maior Domino suo, si me persecuti sunt, & vos persequentur. Quibus duplicem odij & persecutionis fidelium causam insinuat, & quod nihil commune cum mundo habeant, & quod Christo adhæreant, illique seruiant. Igitur tum quod CHRISTVM sequatur, cui omnes aduersantur impij

(milites sub contrarijs ducibus merētes se mutuò infestissimè prosequuntur: Et qui odit Dominum, odio prosequitur & seruos) Tum etiam quod inter eos maxima sit morum dissimilitudo, quæ parit in impijs contrarietatem & abominationem iustorum, scilicet, quod horum conuersatione, doctrina, exemplis arguantur, corripiantur, damnentur. Nam (vtest apud Sapientem) Non amat pestilēs eū qui se corripit. Et apud Ioannem, Nō potest mundus odissē vos: ppter me, quia testimonium perhibeo de illo, quod mala sint eius opera. Enimvero si distinctius odij istius causas nosse libet, expendantur, quænam in iustis & maximè Dei filio oderunt impij. Circumueniamus (inquiūt) iustum, quoniam inutilis est nobis, & contrarius operibus nostris, & impropere nobis peccata legis, & diffamat in nos peccata disciplinæ nostræ. Promittit se scientiam Dei habere, & filium Dei se nominat. Factus est nobis in traductionē cogitationum nostrarum, grauis est nobis ad videndum. Quoniam dissimili-

Pro. 15.

Ioan. 11.

Sap. 2.

milis est alijs vita illius, & immutatae
 sunt viae eius. Tanquam nugaces aesti-
 mati sumus ab illo: & abstinet se à vijs
 nostris, tanquam ab immundicijs, &
 praeferit nouissima iustorum. Quibus
 sanè innuitur, impios varia persequi
 in iustis. Nempe quod iusti videantur
 aduersari commodis & lucris ipsorū:
 quod pietatis operibus vacent, quæ il-
 li refugiunt: quod arguant ipsorū pec-
 cata: quod boni sint nominis, & san-
 cti filij Dei existimentur. Quod cogi-
 tationes atq; intentiones iniquorum
 accusando ac damnando propalare
 videantur: quod conuersatione ipsis
 sint dissimiles: quod peccata ipsorum
 persequantur: quod iniquos vilipen-
 dant, & tanquam homines nihili eos
 habeant: quod impiorum mortem
 tanquam longe miserrimam atq; ab-
 ominabilem contemnant, praeferētes
 mortem iustorum quamuis secundū
 saeculum ignobilem. Atq; vt isthæc in
 iustis persequatur, efficiunt superbia,
 inuidia, cupiditas, concupiscētia, qui-
 bus omnes impij & maximè hæretici
 aguntur. Vitium proinde est impiorū,

T s quod

quod iusti persecutiones patiantur non autem iustorum, utpote qui mit-tes sint, mansueti, quietis amantes, pro-videntes bona, non tantum coram Deo, sed etiam coram hominibus, at-que pacem (iuxta Apostoli præceptū) cum omnibus habentes. Invidentiæ (inquit D. Augustinus, diabolicæ, qua invident bonis mali, nulla alia causa est, quàm quia illi boni sunt: isti verò mali. Enimvero præter superius alla-ta, ut consolatio sit efficacior, & for-tiori animo perferant Belgæ, quæ ab hæreticis aut alijs hanc provinciam depopulantibus ferre coguntur, cogi-tare eos oportet, in se esse multa, quæ Dei oculos offendant, & quæ animæ suæ noxia sunt. Multa item commisif-se, quæ plena purgatione necdum diluerunt: Dominum verò tanquam ar-tis medicinæ peritissimum, persecu-tionū pharmacis morbis eorum con-venientibus ipsos velle purgare, & ab omni coinquinatione liberare. Qui enim istud perpetuò mente voluerit, quicquid ei acciderit aduersitatis, pa-tienter utiq; sustinebit. Fit profectò, ut

tantò

Rom 12.

D. Aug. li.
15. ca. 5. De
ciuit. Dei.

tanto patientius ferrū Chirurghi quisque toleret, quantò magis putridum esse sentit quod secatur, & timet ne reliqua quoq; putrescant, si quid putredinis in membro remaneat. Sunt certè peccata affectionesque prauæ, animarum morbi, sicut huius sæculi prosperitates (secundum D. Augustinum) animarum vlcera. Scire deinde vnumquemq; conuenit, prauam esse naturã hominum ad omne malum, illiq; frenis esse opus. Atqui Deus illam refrinare solet, angustijs, miserijs, pressuris, persecutionibus, idque in ijs potissimum, quos maximè diligit, quosque præparat ad beatitudinis æternæ premium, veluti ostensum fuit in exemplis pro argumento præsentis supra citatis. Sicut enim pater familias in omni genere patientiæ probatum famulum ardentius diligere, atque etiam liberalius remunerare solet. Et bellidux cum militem, qui in pluribus periculis non vulnera, non mortem obire reformidauit, gloriosiori donare brauió. Ita prorsus qui aduersa quecunque, forti atque constanti pertulerint

ani-

animo, qui in se luxuriantem naturā
 cohibuerint, perpeffis fortiter calami-
 tatibus, maiori à Deo donabuntur
 beatitudinis gloria, delicatius cibabū-
 tur, vberius diuinitate satiabuntur,
 profufius inebriabuntur, ab vbertate
 domus Dei, & torrente voluptatis e-
 ius potabuntur: Bene proinde D. Pe-
 trus: Si quid patimini propter iustitiā
 beati. Et Christus: Beati estis cum ma-
 ledixerint vobis homines, & cum per-
 fequuti vos fuerint, & dixerint omne
 malum aduersum vos mentientes p-
 pter me: Gaudete & exultate, quoniā
 merces veftra copiofa est in cœlis: fic
 enim perfequuti sunt prophetas, qui
 fuerunt ante vos. Itaq; quicunq; Bel-
 garum direptiones bonorum, exilia,
 & queq; indigniffima ab hereticis pas-
 fi sunt, exultēt ac spiritu exiliāt, quòd
 digni fint habitū apud Deum, vt pro
 eius nomine paterentur, atq; cum A-
 postolo dicant: Absit mihi gloriari,
 nisi in cruce Domini nostri Iesu Chri-
 sti. Et cum B. Iob: Hæc mihi consola-
 tio, vt affligens me dolore nō parcas.
 Et Psalmista: Bonum mihi quia humi-
 liafti

1. Pct. 3.

Matth. 5.

Galat. 6.

Pfal. 118.

liasti me. Et iterum: Castigans castiga-
 uit me Dominus, morti non tradidit
 me. Sunt sanè afflictiones, dolores, mi-
 serix, exilia, contemptiones, abiectio-
 nes, Domini Dei correptiones ac pa-
 ternæ erga nos beneuolentiæ argumen-
 ta non contemnenda. Obsecro proin-
 de omnes, qui hūc librū lecturi sunt,
 ne abhorrescant propter aduersos ca-
 sus, sed reputent ea quæ acciderunt,
 non ad interitum, sed ad correptionē
 esse generis nostri, omniumq; Belga-
 rum Deo ac Regi fidelium, si tamen i-
 psas calamitates animo patienti pertu-
 lerint. In patientia uestra (inquit Chri-
 stus) possidebitis animas uestras. Bea-
 tus igitur qui suffert tentationē, quo-
 niam cū probatus fuerit, accipiet co-
 ronam uitæ, quam repromisit Deus
 diligentibus se.

2. Mach. 6.

Luc. 21.

Iacob. 1.

*De remedijs, quibus dictis ca-
 lamitatibus occurri potest.*

Cap. XXVI.

Ha-

 Acten^o autumo esse satis sup^q; demonstratum, quonā fuerint causæ calamitatum Belgicarū, & quantum malorum Belgis singulæ attulerint. Nunc restat declarem, quo modo ex singulis causis antidoton aduersus easdem calamitates, quisq; sibi conficere possit: atq; à Deo impetrare vt ab illis liberentur Belgæ, ac meliori conditione donentur: Tum etiam vt efficaciora sint remedia, Deoq; gratiora, quid Belgas addere conueniat. Primum scire cōuenit, calamitates haud quaquā à nobis auerti posse, nisi causas vnde ortum sumpserunt & incrementum, vitemus, funditusq; extirpem^o, atq; illarum contraria amplexemur: Contraria enim contrarijs curantur: Et optimus est (inquit Cicero) portus pœnitentiæ, mutatio consilij. Exempli causa, offensus est Deus indisciplinatis Belgarum moribus, varijsq; iniustitijs, (quæ præsentibus meruisse calamitates supra probauimus) iam iustitiæ omnes studeamus, peccata in nobisipfis crucifigentes, atq; persequentes. Peccatum est luxu & fastu? (quib^o Deus

Deus vel maximè offenditur) iam sobrietatem, continentiam, humilitatē illorum loco induamus. Nimis indultum est hæreticis, & præcipuè Belgij inuasoribus? Iam demum zelo fidei in eos accendamus, & quibus licet modis ac prauis studijs eos reprimamus, Deo & Regi pro cuiusq; statu & ordine fortiter militantes. Indulgens educatio iuuentutis, & mala eiusdem institutio patriæ nocuit. Nunc tandem operam dent Belgæ, vt suas proles, ab ipso statim nutricis lacte sanctè educant & doceant. Senatus indulgentia & Prælatorum somnolentia subditis calcar addiderunt, vt libertatem affectarent, & recalcitrarent? Nunc ab illis nihil dissimuletur, nihil indulgeatur subditis, quod ab illorum uocatione alienum sit, ipsisq; dispendio esse possit. Deniq; peccatum est neglectiōne, vel contemptiōne decretorum Sacrosancti Concilij Tridentini? Illa nunc omnes simul totis amplexemur præcordijs, eaque operibus omni conatu impleamus, nec vnquam ab illis vel latum vnguem recedamus.

Ex

Ex his plus satis constat, qua arte remedium ex cæteris calamitatum nostrarum causis, aduersus afflictiones Belgicas conficere quisque possit. Porro vt diuinam super nos expansam iram auertamus, eaque auersa, Deo reconciliemur: reconciliati, tanquam filij paterno tractemur affectu, necessarium est, non modo vt prædicta satis exprimamus. verumetiam vt quæ hæcenus à nobis iniquè sunt commissa: quodque in præsens tempus nostri emendationem distulerimus, poenitentia diluamus. Facite (inquit D. Ioãnes) fructus dignos poenitentia. Etenim quemadmodum vulnerato non sufficit spicula de corpore euulsisse, siquidem & vulneribus malagmata adhibere cogitur: Sic planè conuenit, non tantum nouam ingredi vitam, verumetiam quæ hæcenus animabus nostris vulnera infliximus, curare satisfactionis operibus oportet, id requirente Domino cum ait: Cõuertimini ad me toto corde vestro, in ieiunio, in fletu, & in planctu: Et scindite corda vestra, &c. Vnde B. Iob: Dolens, quod cum Deo insipienter

Matth. 3.

Ioel. 2.

Iob. 42.

ter esset loquutus, & quæ ultra modum eius excederent scientiam, ait: Idcirco me reprehendo, & ago pœnitentiam in fauilla & cinere. Quis det Belgis talē mentem? Ecce vnius sermonis ratione insipienter prolari grauissimam Iob agit pœnitētiam, & nos piget, qui tot tamq; varijs modis Deum offendimus, similiter pœnitere, atque assumere nostrum languorem curatura remēdia; scilicet pœnitentiæ opera. Ad pœnitentiam nos inuitant, imo etiam eò impellunt non solum exempla Iob, sed etiam Prophetæ Dauidis, & aliorum plurimorum, qui vt auerterent à se & à suo populo Dei indignationem, egerunt pœnitentiam in Ieiunijs, oratione, cilicio, luctu, alijsque carnis ac spiritus macerationibus, etiam priusquam manum Dei, perpetrata scelera punientis sentirent. Atqui nos etiam si iam diu Dei manū senserimus, & calamitatibus grauissimis opprimamur: in eo tamen quod coepimus perseueramus, pœnitentiæ opera negligentes, abijcientesq;. Videmus & sentimus quantum mali ac

V ama-

amaritudinis sit in vijs, quas hætenus
 triuimus, & resiliere non libet. Meritis
 peccatorum nostrorum iustè vapula-
 mus, non solum flagellis, sed & scor-
 pionibus, & piget dolere ac deslere
 quæ fecimus. Non ignoramus eum,
 quem nimis grauius hætenus offen-
 dimus, patrem esse misericordiarum,
 & Deum totius consolationis: illum
 tamen satisfactionis operibus, & vitæ
 renouatione nobis reconciliare dif-
 ferimus, surda aure excipientes Chri-
 sti vocem, nos inuitantis & dicentis:
 Venite ad me omnes, qui laboratis, &
 onerati estis, & ego reficiam vos. Tol-
 lite iugum meum super vos, & inue-
 nietis requiem animabus vestris. Et
 alibi, Intrate per angustam portam,
 quia lata ducit ad perditionem. Pœ-
 nitentini igitur (sicut admonet D. Pe-
 trus) & conuertimini, vt deleantur pec-
 cata vestra. Quibus concinunt verba
 Domini ad Angelum Ephesinæ Eccle-
 siæ: Memor esto vnde excideris, & a-
 ge pœnitentiam, & prima opera tua
 fac: Sin autem, venio citò, & mo-
 uebo

Matth. 7.

Apoc. 2.

uebo candelabrum tuum de loco
 suo. Qui corpore ægrotat, vt recupe-
 ret sanitatem, non dubitat sumere
 medicam potionem quantumuis
 amaram: Et detrectamus ex animo va-
 care pœnitentiæ operibus, vt à pecca-
 tis læthalibus liberemur, eorumque
 cicatrices obturemus: necnon tan-
 tas quibus affligimur auertamus, ca-
 uadamusque calamitates, scilicet hæ-
 reticorum Deo Regique rebellium
 conuitia, opprobria, contumelias, ob-
 trectationes, blasphemias, mendacia,
 calumnias, ludibria, irrisiones, ama-
 rissimas persequutiones, indignas per-
 cussiones, exilia, bonorum rapinas,
 crudelia mortis genera, quæ Ecclesia-
 sticis in Hollandia, Zeelandia, & Flan-
 dria, permultis fuisse illata, longe est
 notissimum. Quæ indubiè acciderūt,
 vt torpor spiritus quo languebamus,
 excuteretur, Deumque toto corde
 & opere quæreremus. Quam rationē
 considerans Psalmographus, Deum o Psal. 82.
 rat inquires: Imple facies eorum igno-
 minia, & quærēt nomē tuū Domine.

Psal. 77.

Psal. 15.

Cui consonat illud, cum occideret eos, querebant eum & reuertebantur, & diluculo veniebant ad eum. Et remorati sunt, quia Deus adiutor est, & Deus excelsus redemptor eorum est. Et multiplicatæ sunt iniquitates eorū, & postea accelerauerunt. Diuino equidem munere fit, vt flagella oculos delinquentis (teste D. Gregorio) aperiant, quos inter vitia securitas cœcabat. Modus igitur quo oppressi ab ærumnis releuemur, infirmi curemur, vapulantes flagella auertamus, Deumque peccatis nostris iratū flectamus, est resipiscentia, & vita noua, cū iusta vindicatione peccatorum, seu voluntaria punitione eorum, quæ aduersus Maiestatem diuinam impiè à nobis olim sunt commissa. Præterea cum primis necessarium est, vt noctes diesque clamemus ad Dominum, orantes vt sui Belgij misceatur, misertus pacem ac tranquillitatem restituat, liberetq; ab ijs, qui iam multo tempore ipsum iniquissimè sunt depopulati, vastarunt, atque horrendum in modum dilaniarunt. Quos si à Belgio
armis

armis solum depellere libet, frustrane
 us certè erit hominum conatus iterū
 atque iterum illis nouas mouentibus
 seditiones. Nōne visi hactenus sunt,
 qui Belgium conturbant, quo magis
 viribus humanis conatū est eos cohi-
 bere, eo violentius, tanquam torren-
 tes retenti, omnes remouisse ac perfre-
 gisse obices, nec non in preceps vehe-
 mētius diffluxisse, & obuia quæq; secū
 raptasse. Potissima igitur via medēdis
 malis relicta videtur, si prædictis ritè à
 nobis obseruatis credamus humana
 remedia esse per se inutilia, & valere
 potius ad agendas, quàm tollendas ca-
 lamitates confiteamur, scilicet prius
 Christi gratiā vnanimi consensu, fide
 viua, & perfecta charitate nō studueri-
 mus orātes demereri: Si ante Deū pec-
 catis nostris iratum, indefessis ꝑcibus,
 sacrificijs, & vt diximus, conuersatio-
 ne sancta, religiosaque omnium dē-
 cretorum SS. Concilij obseruatione,
 nobis nō reconciliauerimus. Etenim
 sicut, qui reus est læsæ Maiestatis, et-
 iam si à lædendo absteineat, nihilomi-
 nus poenas commeritas luit: nisi pre-

cibus quàm potest obnixissimè fufis, à Rege delicti sui obtinuerit veniam. Et medicinæ ignarus corpus expurgare à multa malorum humorum colluue morbum causante, si attentauerit, neglectis peritioris medici cōsilijs, frequentius morbum auget, & nōnunquam etiam mortem infirmo conciliat. Sic qui diuinam læsimus Maiestatem, quiq; carnalibus desiderijs indulgentes contraximus multā peccatorum colluuiem; Dei indignationem nequaquam effugiemus ab illis abstinendo, nisi pariter iuxta Dei vnicuius animarum nostrarum medici cōsiliū, opem eius sedulò implorauerimus, ipsiusq; iram orationibus condignis prius placare studuerimus. Orandus ergo primum pro prædictis Deus, & quidem tantum, quantum, res tantæ rogari merētur. Ac tum demum humanis medijs est vtendum. Exēplo Moyfis, Iudith, Ezechix, aliorūq; qui victorias aduersus infideles, lachrymis ac precibus ad Deum fufis, prius promereri studuerunt, quàm armis viribusq; humanis obtinere nite-

Iudith 13.
Isaia: 37.

ren-

rentur, Deus compatiens est, multūq; misericors, flectetur vtiq; ad misericordiam, si nos cōmissa deffendo, veniam humili ac pura mente deprecari senserit. Etenim quemadmodū pater filiū immorigerū castigās, tamdiu flagellat, donec ex veniæ humili imploratione, illū compungi, contrito esse corde, ac de cōmissis dolere senserit. Ita indubiè non prius Deus misericordiarū à Belgis flagella auertet, quā ex animo eius auxiliū totis præcordijs efflagitemus. Quod si fecerimus, tunc iuxta illud Dauidis: In Deo faciemus psal. 107. virtutē, & ipse ad nihilū deducet inimicos nostros. Desperatè sanè nimis ægrotat, quin & incurabilis est, qui suam agnoscere ægritudinem, & medici implorare opē recusat. Agedū ergo cū non sit abbreviata manus Domini, vt saluare nequeat, neq; aggravata auris vt audire nolit, die ac nocte oremus, plorem⁹, deprecemur, obsecrem⁹, obtestemurq; Deū, vt nostri misereatur, magnamq; aduersus Belgas indignationē remittat, flagella nostras iniquitates vindicantia abijciat. Fidelis est,

est, exaudiet utique sicut promisit si orationibus perseverantes intenderimus. Tanto equidem nostræ salutis desiderio tenetur, ut ad sui inuocationem nos inuitet, dicens: Petite & accipietis, quærite & inuenietis: pulsate, & aperietur vobis. Et apud Psalmistam: Inuoca me in die tribulationis erua te, & honorificabis me. Quod si quis de precum suarum dignitate, ob multitudinem & enormitatem scelerum diffidat, (neque enim rarum est, quod preces maioribus precibus indigeant) eas sanctorum fulciat precibus. Adhibeat pro se intercessores, Beatissimam Dei Genitricem Mariam, miserorum aduocatam optimam, omnesque sanctos nostræ salutis maximo flagrantibus desiderio. Horum suffragio fultus cum fiducia accedat ad thronum misericordiæ Christi, & proculdubio exaudietur: Nam (teste Apostolo) Deus diues est in omnes, qui inuocant eum.

Rom. 10.

Omnis enim quicumque inuocauerit nomen Domini saluus erit. Promisit qui promissa retractare nescit. Amen,

Matth. 16.

Amen (inquit) dico vobis: Si quid petie-

tieritis patrem in nomine meo, dabit vobis. Et alibi. Omnia quæcunque petieritis in oratione credentes, accipietis. Innumera sunt huius argumenti loca, quibus ad orationē excitamur, atque ad spem exauditionis plurimū animamur. Vt autem acceptior sit nostra oratio, apprimè iuuerit, si in illa nostra parentumque nostrorum peccata confiteamur, ac defleamus. Si agnoscamus peccatis nostris esse haud condignas, quas in illorum vindictam patimur calamitates: Si diuinam in omnibus commendemus iustitiam: Si miseras calamitatesque nostras commemorando, de iniurijs in Deum sanctosque commissis magis doleamus, quàm de nostris miserijs & afflictionibus, persecutionibus, & angustijs. Quam orandi methodū sequuti sunt Daniel, Ezechias, & quicumque in angustijs cōstituti, Deum orasse, atque exauditi leguntur. Nobis (ait Daniel) cōfusio faciei, Regibus nostris & patribus nostris, tibi autem Domino Deo nostro misericordia & propitiatio, quia recessimus à te, & non audiui-

mus vocē Domini Dei nostri, & cætera quæ apud eū habentur. Quantæ verò virtutis hæc eius oratio fuerit, docuit Gabriel Archāgelus ad eum missus, eadem oratione finita. Itaq; cum nimis multa sint, & longe grauiissima peccata & scelera, quibus Deum clementissimum offendimus, nec leuioribus calamitatibus premamur: quàm qui formam orandi & modum nobis reliquerunt, si ab his releuari desideramus, illos æmulemur, orationes pro communi Belgarum salute frequente mus, nostra cōfiteamur ac desleamus peccata, eaq; deplorando, misericordiam nostri saluatoris, sedulò imploremus.

Atq; vt tandem aliquando præsentis tractatui coronidem ascribamus, oro obtestorq; omnes Belgas, & quicūque hoc opusculū lecturi sunt, vt mecum in spiritu humilitatis, & animo contrito Dominū Deū orent, dicētes:

Oratio ad Deum vice Epilogi.
Cap. XXVII.

Ora-

ORATIO.

Domine Deus misericordiarū,
 Pater, & Deus totius cōsolatio-
 nis, vsquequo patieris nos, quos
 hactenus tot tantiq; beneficijs dona-
 sti, opprimi calamitatibus? Vsquequo
 nostri dominabuntur inimici tui? Vt-
 quequo religionem auitam tuumq;ue
 cultum pestundabunt, qui nullius
 sunt religionis: te vero peccati faciunt
 authorem? Magna certe fuerunt pec-
 cata nostra, quæ meruerunt, vt à tam
 impijs hominibus: atque etiam in ijs
 quę p̄tiosiora nobis esse debent, quā
 quicquid in hoc mūdo possideretur, imò
 & vita propria puniamur. Magna, in-
 quā, fuere peccata, q̄ te Patrē benignis-
 simū ad tantā indignationē prouoca-
 uerūt, atq; pertraxerūt ad tā grauē vin-
 dicationem. Prorsus ex calamitatibus
 nos premētibus satis intelligimus, qđ
 Deus nō volēs iniquitatē tu sis, quod-
 que odisti oēs qui operantur iniquita-
 tem. Scimus etiā ac sentimus, quā ma-
 lum & amarum sit, reliquisse te Domi-
 num Deum nostrum, & non fuisse ti-
 morem tuum apud nos. Experimur
 de-

Psal. 5.

Ierem. 2.

deinde verum esse illud Sapientis: Iustitia eleuat gentem, miseros autem facit populos peccatum. Nonne Belgæ, qui olim apud te Deus noster & omnes nationes fuerunt, per Iustitiam, quam tenacissimè seruabant grati ac celebres, hodie per illius neglectiōē grauissimis atteri miserijs, ac seruitute plusquam Aegyptiaca subdi videntur? Atqui dominator Domine Deus, misericors & clemens, patiens & multæ miserationis ac verax, qui custodis misericordiam in millia: qui aufers iniquitatem & peccata: Qui nō vis mortem peccatoris, sed magis vt conuertatur & viuat: Memento quæsumus tui caduci plasmatis, memento misericordiarum, quibus pœnitentes profequi soles. Ex animo equidem pœnitet nos commissorum aduersus tuam Maiestatem: Lapsus nostros non minus enormes, quàm varios confitemur, dolemus atque deflemus, tuam supplicantes misericordiam. Eya ergo dulcissime Deus, nos erige lapsos, erraticas oues tuas require propitius: ad te reuertētes dulcissimis humeris tuis exci-

cipe, poenitētes, deplorātesq; nostros
 errores consolare: nec non miserijs &
 calamitatibus oppressos, recrea: libera
 nos de manibus hostium nostrorum:
 aperi oculos tuos, & vide desolationē
 nostram. Da nobis auxilium de tribu-
 latione, quia vana est salus hominis.
 Inclina Deus aurem tuam ad preces, *Psal. 107.*
 quas ante faciem tuam, non in iustifi-
 cationibus nostris, sed in tuis misera-
 tionibus multis prosternimus. Exaudi
 Domine, placare Domine, attende &
 propter te ipsum Deus noster mi-
 serere. Misertus tanta nos gratia dona,
 vt spiritu renouati, te pura mente &
 corpore in hac mortali vita, sic corde,
 ore, opere colamus, sic laudemus, sic
 glorificemus, sic adoremus, vt hæc ip-
 sa in cælesti beatitudine, liberi ab om-
 nibus peccatis ac miserijs, tua perfru-
 entes exoptatissima visione, in æter-
 num tibi Domino nostro, cum
 sanctis omnibus læti ex-
 hibere mereamur.

Amen.

Soli Deo honor & gloria

*Libellus iste continens explica-
tione causarum, ob quas Belgiū
affligitur, nihil habet quod Ca-
tholica doctrina aduersetur, sed
multa complectitur, ad commu-
nē utilitatem scitu necessaria.*

*Arnoldus Masius S. Theo-
logia Licentiatus Ecclesia
Namurcen. Decanus.*

